

JAŠUBEG EN JERED

novice iz Drugotnosti

V TEJ ŠTEVILKI

■ Intervjuji:

Zoran Živković - veliki intervju z enim od najbolj prevajanih evropskih avtorjev • Vid Pečjak - legenda slovenske ZF scene • Mariša Ogris - novopečena avtorica s prvencem Sence Niverona

■ Prebrali smo za vas:

Vid Pečjak - Zadnji odpor ali iskanje lepe Helene • Horowitz Anthony - Moč petih - Krokarjeva vrata

■ Prvi vtis:

Sence Niverona

■ Obiskali kino za vas:

Območje 9 • G.I. JOE - Vzpon kobre

■ Gledali DVD za vas:

Črna ovca • Groza v Benetkah • Čuvaji • Angeli in Demoni

■ Esej:

Vse o mečih (1. del)

■ Zgodbe:

Andrej Ivanuša - Krčma pri Saturnu (Planet Eros 1. del) • Miha Remec - Veter

■ Rikon 2009 in slovenska udeležba

■ Novice s scene

Ekskluzivno samo za JeJ: g. dr. Zoran Živković - veliki intervju

Zorana Živkovića najbrž pozna vsak ljubitelj znanstvene fantastike ali fantazije. Pravzaprav ga poznajo vsi, ki se z literaturo ne ukvarjajo samo znotraj slovenskih meja. Gre za enega od največkrat prevajanih sodobnih evropskih avtorjev, katerega ustvarjalni opus presega žanrske omejitve. V tej številki smo pripravili članek o tem izjemnem književniku in ga pospremili z velikim ekskluzivnim intervjujem, s katerim boste res dobro spoznali tega srbskega avtorja svetovnega kalibra.

Članek na str. 27
Intervju na str. 30

Jašubeg en Jered ISSN 1855 - 6434

Fanzin za fantazijo,
znanstveno fantastiko in horor
ter svet Drugotnosti

Izdatelj:

Bojan Ekselenski
Ljubljanska cesta 5A
3000 Celje

GSM: +38640642356 (Bojan)

Telefon: (03) 541 25 43

E-pošta:

bojan.ekselenski@amis.net

Internet:

www.vitezicarovniki.com

Urednik:

Bojan Ekselenski

Preostalniki:

Amadeja M. Ličen

Mara R. Sirako

Andrej Ivanuša

Copyright © 2009 Bojan Ekselenski.

Vse pravice pridržane. Besedila, slike in
oblikovne rešitve je prepovedano kopir-
irati brez dovoljenja izdajatelja

Projekt **Vitezi in čarovniki:**

info@vitezicarovniki.com

E-mail za avtorje, ki želijo
objaviti svoja dela v rubriki

NOVOPEČENI:

info@vitezicarovniki.com

Kratke domače

Vesoljska saga Mare R. Sirako, Dangober, se odlično bere, saj je v kratkih dveh mesecih kljub še nepopolni pokritosti knjižnic dosegla kar 128 izposoj.

Vid Pečjak ima v ognju več žezel. Končane ima 4 besedila, a dve sta v pripravi.

Miha Remec s svojimi Mitrejini mi kodri lepo napreduje. Kmalu se lahko nadejamo ekskluzivnega odlomka.

Založniški atelje Blodnjak bo do konca leta izdal kar dve Živkovičevi deli.

Drugi del sage Dangober napreduje.

In še vpogled v Atlantis ...

Andrej Ivanuša: Na Mes'cu je pristala:

»Pridi, seziva po zvezdah!«
tisti si večer dejal.

Legla sva v dehtečo travo,
poletela sva v nebo.

Na Mes'cu sem pristala,
ti si padel na Zemljo.

Polna zvezdnega prahu
je pisana obleka moja.

Umazana in blatna vsa
prav res, vest je tvoja.

Na Mes'cu sem pristala,
ti si padel na Zemljo.

Razmišljam, se sprašujem,
kako bilo bi zares lepo,
če bil iskren bi, modrujem,
če videl obzorje bi širnó.
Na Mes'cu sem pristala,
ti si padel na Zemljo.

»Adijo, ti lažnivec moj!«
med zvezde odpotujem.
Pot mi kaže svetli plamen,
ljubav nova gre z menoj.
Na Mes'cu le stopinja je ostala,
a ti še vedno tlačiš to Zemljo.

Posebne zanimivosti

Ta številka prinaša zanimivo paleto intervjujev.

Pogovorili smo se s književnikom svetovnega formata, enim največkrat prevajanim evropskim avtorjem, dr. Zoranom Živkovičem. Poleg intervjuja na strani 30 je o velikem pisatelju še obširen članek s slikami naslovnice nekaterih njegovih del (str. 27).

Tudi starosta slovenske ZF scene, dr. Vid Pečjak je imel za fanzin veliko zanimivosti, o čemer se prepričajte na strani 33.

Za zaokrožitev paketa intervjujev smo pokramljali z novopečeno slovensko avtorico, študentko medicine, gdč. Marišo Ogris. Intervju lahko preberete na str. 37.

Tako imate vpogled o razmišljanje treh zanimivih osebnosti.

Na str. 47 je prva zgodba z elementi fantazije še ene staroste naše ZFF scene, g. Miha Remca. Naj omenim, da g. Remec ne piše samo ZF, temveč tudi poezijo, saj je v prvih dneh septembra pri **Založbi Amalietti v Ljubljani** izšla zbirka njegovih ljubezenskih pesmi **Otožne rože**, ki je nastajala prav tako, kot v tej številki fanzina objavljen Kraljevič, pred več kot pol stoletja :

Novopečeni

Verjamem, da je v Sloveniji precej ljubiteljev in ljubiteljic fantazije, znanstvene fantastike in hororja, ki imajo tudi ustvarjalno energijo. Žal nimamo nobene periodičnega glasila, ki bi redno objavljalo in s svetovanjem pomagalo avtorjem pri njihovih prvih korakih v svet ustvarjalnosti. Ravno Jašubeg en Jered torej orje ledino.

Komu je namenjena rubrika?

Namenjena je vsem avtorjem, ki so do sedaj svoja dela objavljali na raznih forumih. Objava v fanzinu je že privzeto avtorsko zaščitena brez posebnih poudarkov. ISSN številka fanzina je dovolj trdna podlaga za primerno varovanje in morebitne sankcije v primeru kraje.

V kakšni obliki naj bo delo?

Delo pošljite v datoteki, združljivi z MS

Word (velja torej tudi Open Office). Dolžina besedila ni omejena. Vendar bomo objavili odlomek, če delo presega tri avtorske pole (48 strani). Objavili bomo tudi stripe, risbe in ostalo, kar je pač objavljivo v tej obliki.

Kaj lahko avtorji pričakujete?

Vsako delo bo šlo čez nekaj rok. Prvo sito je pravopisno, torej skladnja in pomenoslovje. Nadalje gre skozi vsebinsko pretresanje. Ne bomo iskali napak, temveč kvaliteto. Objavili bomo dve ali tri najkvalitetnejše zgodbe. Objavili bomo zgoščeno oceno vsakega prispelega dela, pri čemer bomo avtorjem svetovali, kako naprej.

Kam poslati svoje umetnine?

Na dnu kolofona je elektronski naslov, kamor pošljite svoje delo.

2,9/5

Čuvaji (Watchmen)

Watchmen so čez Veliko lužo kar cenjena licenca. V Jokerju smo bili v času aktualnosti (beri: predvajanja v kino centrih) deležni spodobnega vedeža, zategadelj ga kaže prebrati. Odsurfajte na <http://www.joker.si/article.php?rubrika=18&articleid=5631> in se seznanite z vsem, kar morate vedeti.

A tukaj debatiramo o filmu, nastalem po kulturni stripovski podlogi. Danes dežujejo skoraj neprestano predelave kulturnih stripovskih klasik. Watchmeni so izšli pri DC Comics. Takoj so doživeli navdušen sprejem. Kako ga ne bi? Američani so prav zaradi super herojev varni pred zlobci z rdečo zvezdo ali

Malin Akerman se je odela v svilnato kožico Silk Spectre II. Billy Crupud je zasijal (dobesedno) v modrikastem modrokožcu Dr. Manhatnu. V slednjega se je preobrazil Jon Osterman. Ja, v filmih se mešetarjenje z radioaktivno robo vedno dobro izteče. Dajmo se še sami okopati v reaktorju JEK Krško! Zanima me, če bomo tudi mi dobili kakšnega super heroja! Bomo super-človeki narejeni v "jaz čutim Slovenijo". Matthew Goode je Ozymandyas, a Jackie Earl Haley je Rorschach. Potem je tu še Jeffrey dean Morgan v podobiči Comediana. Patrick Wilson je z igral Nite Owl II. Velik del igralske

ekipe ni ravno med najbolj znanimi, torej za njih niso zapravili silnega bogastva. Gorjačo njegovega režiserskega veličanstva ja zgrabil sposoben Zack Snyder. Tip je isto gorjačo že vihtel nad tlačani takisto stripovskega, zdaj že kultnega, 300. Še prej je zagrešil Zoro živih mrtvecev. Skratka, tip je dokazal svoje veščine in upam, da jih še bo.

Kaj naj rečem o filmskih Čuvajih? Ljubitelji stripa bodo navdušeni. Veste, ta strip ni po fl, temveč je izjemno inteligentna grafična novela. Zgodba ni zoprno črno bela, dasiravno obdrži super herojsko delitev na poredne zlobce in pridne strice inu tete. Začne se, ko nekega dne frajerski nindža fenta Komedijana.

Otvoritven fajt je dober in vizualno sledi stripovskemu izvirniku. Kmalu se začne vse skupaj zapletati. Dogajanje je postavljeno v alternativni, uganili ste, New York 1985, ko sta ZDA in Rusija samo še 5 minut pred medsebojno destrukcijo. Spoznamo, kako so ZDA zmagale v Vietnamski vojni in kako je Nixon že tretjič dobil predsedniški mandat. Jeznoriti Rorschach se odloči, da odkrije, kdo je zarotnik, ki

Madona, a ne bi kdo prižgal luč! Saj se nič ne vidi!

s turbanom na glavi. Mnogi boste porekli, še eno izvažanje demokracije na ameriški način. Tudi prav! Ampak verjemite, strip ni nekakšen šund. Gre za razpravo o tem, do kam sme seči pravica pri svojem delu. Je res slepa? Mora biti slepa? Je v imenu pravice res vse dovoljeno? Film pripoveduje o času, ko so nekdanji zvezdniški super heroji postali čisto navadni ljudje, kajti javnost jih je izobčila. Vse skupaj se začne, ko enega od upokojenih herojev pošljejo v krtovo deželo. Ampak, naj najprej predstavim ekipo, ki je zagrešila epopejo iskanja smisla super herojstva.

Kdor čaka nove stripe, akcijske figurice, posterje in kolekcije, dočaka avtobus Otok zakladov.

Čuvaji

je v božje (ali v satanovo) naročje vrnil Komedijanta, in kdo želi predvsem dokončno diskreditirati upokojene super junake. Sčasoma jezni vigilant ugotovi, da ima vse skupaj izvor v pravi pravcati kanalizaciji, polni zarotniških fekalij. Vmes spoznamo zanimive nadgradnje modrokožnega Dr. Manhatna, priča smo celo čisto pravega fuku, ki se ga ne bi sramoval noben slovenski film in naše okice ugledajo celo Marsovo površino. Mimogrede smo deležni retoričnega vprašanja, kdo bo nadzoroval nadzor-nike?

Zgodba se neprestano vrača v preteklost, priča smo ljubavni sceni, katere ozadje krasi atomska gobica in

spoznamo histografijo vsakega od kameradov junaškega krožka. Filmske zgodbe je za mastnih 163 minut. Kljub dolžini pa stvar ne najeda živcev. Naključni obiskovalci, ki pričakujete destruktivno udrihanje v stilu plehkkih Transformerjev, boste razočarani. Film ni "big bada bum" akcija, temveč akcijska drama (distributer jo je oglaševal kot akcijsko fantazijsko dramo), namenjena odrasli publiki. Podadolescentna mladež ne bo v filmu našla skoraj nič. Gre za razvejano pripoved, katere spremljanje zahteva neprestano pozornost in tudi ponovni ogled nam ponudi kaj novega. Vsebina je izjemno

stilizirana, morebiti preveč sesekljana, vendar polna subtilnih sporočil. Ne bom vam pokvaril užitka s pisanjem obnove vsebine. Konec avgusta je napadel videoteko in morate si ga ogledati. Priporočam kvalitetno ozvočenje in spodoben prikazovalnik. Poleg drame boste deležni tudi vizualij in zvokovja za rosenje oči in ušes.

FILM SE IZPLAČA
POGLEDATI ALI
KUPITI DVD.

4/5

Nisem lep, ampak maksimalno dobro oborožen! Pridi, če si upaš!

Črna ovca (Black sheep)

početju Henryja Oldfielda. Ravno takrat pride k njemu mlajši mestni bratec, ovceboječ računalnikar. Starejši brat je iz farme naredil nekaj drugega. Ovce niso več to, kar bi naj ovce bile. No, mlajši je prišel k starejšemu po ček, s katerim celotna očetova farma postane Henryjeva last. Istočasno je vse pripravljeno za predstavitev nove vrste ovc – oldfieldke (staropoljske po slovensko). Ampak nekaj gre narobe. Kot vedno, če želimo kakšen resen zaplet v filmu. Ekoterorista se odločita ukrasti dokaz in rečeno, storjeno. No, ta dokaz je mesojedi ovčji zarodek. Sledi smešna scena z mlaskajočo ovco. Tudi kasnejša preobrazba Granta v ovčjo pošast je bolj zabavna in manj grozljiva. Ja, ljudje smo ovce. Experience, ki išče svojega pajdaša Granta, naleti na mladega Oldfielda, ki želi s prijateljem videti greben, od koder je omahnil oče. Ampak hudič ima mlade

preobrazbi človeka v ovco in nazaj. Še v risankah stvar ni smešnejša. Logika teh preobrazb? Dajte no, to ni film, ki bi se obremenjeval z elementarno logiko. Ker vam nočem čisto uničiti izkušnje, naj omenim še nekaj kulturnih scen. Recimo tisto o spuščeni hlačah, pa brci v ovnova moda in na koncu od-ovčenje prej povčlenih ljudi.

Film je komedija groze. Liki so stereotipni, skoraj pretirani. Logika je šla na pašo z ovcami in nikakor ne iščite razumne razlage genetskih iger brez meja z nesrečnimi ovcami. Scena, kako ovce pomalicajo ljudi, je po svoje kulturna. Pojem ovca tu dobi precej bizaren smisel. Zgodba je tudi zanimiva kritika človeškega obnašanja. Vsakdo je ovca, če so za to izpolnjeni pogoji. A zaključni bum je vreden spominjanja. Pomislite... prdeče ovce razstrelite z navadnim vžigalnikom. Ocena? Hm... 3/5 bo kar

Oni dan sem v videoteki ugledal plošček s smešno naslovnico. Film z ovcami. Najprej sem se nasmehnil. Film sodi v žanr grozljivk. Prebral sem vsebinsko in se znova nasmehnil. Mutirane ovce napadajo ljude in jih malicajo. Smeha polna skleda! Grozljivka na temo najpomembnejše Novozelandske gospodarske panoge – ovčereje. Prav ste prebrali! Visoko razvita dežela Gospodarja prstanov svoj standard v veliki meri dolguje belim volnenim keпам. Ob ogledu tega filma boste spoznali, da zna pot do volnenega puloverja voditi tudi želodec. Film je bil posnet leta 2006, v kinu ga seveda nismo videli (potem bi morali predvajati eno idiotsko romantično komedijo manj) in šele letos smo ga kasirali na DVD.

Najprej igralci, ki so posodili svoja trupelca protagonistom ovčerejske zombiade. Matthew Chamberlain je posodil telo ovcofobičnem (ja, prav ste prebrali) Oliverju Odfieldu, bratu Henryja Oldfielda. Oliver Driver je smešni ekoterorist Grant, Danielle Manson je njegova ekoteroristična partnerica Experience. Režijo in scenarij je prispeval Jonathan King, ki še nima neke posebne kilometrine.

V čem je štos ovčjega cirkusa? Preskočimo uvodne lumparije in se postavimo v trenutek, ko ekoterorista želita izmakniti dokaz o mračnem genetskem

Obljubim, da ne bom nikoli več jedel ovčetine in nikoli več ne oblečem volnenega puloverja!

in kmalu vsi trije bežijo pred pobesnelimi mesojedimi ovcami. Verjemite mi, trop mesojedih ovc so pravi BUMF. Stvari se pričakovano zapletajo, mesojedih ovc je vse več in Grant ugrizne Henryja. Slednji se začne počasi spreminjati v ovco. V temačni lopi, kjer je malce odštekana znanstvenica ustvarila čuden genetski serum, smo priča smešni

dobro. Film je dober, ni pa kaj več od tega. Vreden je ogleda in vsakdo z malce širšim razponom črnega humorja se bo zabaval in našel kakšno vzporednico s svetom okoli sebe. Film je dobro razvedrilo za vse z malce boljšim želodcem.

VREDNO OGLEDA

4,5/5

Okrožje 9 (District 9)

serski prvenec. Tudi igralci so neznana imena Južnoafriškega porekla. Film je zapi- san v načinu mocku- mentarca (v stilu Clo- verfielda) in moram priznati, da tukaj res odlično funkcionira. Glavne vloge so si porazdelili SHARL- TO COPLEY (Wikus), David

District 9 je prijetno preseneče- nje za vse ljubitelje ZF. To moram takoj omeniti. Producent Peter Jackson je s pomočjo režiserske taktirke Neila Blomkampa za pičlih 30 milijonov USD ustvaril odlično delo. Letos smo se že res kar dobro mastili. Najprej Zvezdne Steze, zdaj žužkoidni alieni. Če malce sanjam in upam, da 2012 in

Avatar ne bosta razočarala, bo letošnje leto res bogato.

Ekipa sodelavcev tega finega dela sestavljajo nam precej neznana ali popolnoma neznana imena (razen seveda njegovega veličanstva P. Jack- sona, ki ga bomo vekomaj mazilili zaradi fenomenalnega Gospodarja prstanov). Blomkampu je ta film reži-

James (šef plačancev Koobus) in Jason Cope (Gray Bradnam). Vse kras- si fina južnoafriška angleščina, ki predstavlja v primerjavi z vseprisotno amerikanščino pravo olajšanje.

O čem gre v filmu? Nekega dne, najbrž ravno po kosilu, se v alter- nativni zgodovini (očitno naša zgodo- vina smrdi, pa je potrebna alternativ-

Ah, ti prelepi sončni zahodi ... in ta aleinska idila.

4,5/5

Okrožje 9 (District 9)

Vidiš, tukaj piše, da sem jaz glavni, ti si pa žužek za preselitev!

bljati. Ravno ta nesposobnost uporabe alienskega frajerskega orožja žene MNU v ne ravno nežne eksperimente z žužki. Naš Wicus je imel smolo, saj se je okužil s pripravkom, ki človeka počasi spreminja v žužka.

Drugi del filma je beg Wicusa pred nekdanjimi delodajalci. Spoznamo skrivnost alienov in okusimo ognjeno moč alienskega orožja. V zadnjem delu filma imamo kar nekaj pravega bada buum. Zaključka vam ne bom razkril, saj si film morate ogledati. Zaradi skromnih financ film ni prepoln naspdirane MTV-jevske kamere, nemogočih prizorov in prevelikih eksplozij. Je pa namig za nadaljevanje. Kako ne, če se je proračun povrnil že v prvem predvajalnem vikendu.

Film nam postreže z izvrstno dramo na temo rasizma, strahu pred tujim in reče kakšno o pogoltnosti korporacij. Nadalje izvemo še nekaj o etični spornosti poskusov z Nezemljani, pravzaprav etičnosti uničevanja življenja v zameno za še več uničevanja. Spoznamo človečnost, ki ni nujno samo v človeškem telesu. Naj omenim še ilustracijo neskončnosti človeškega pohlepa in strastno iskanje še več moči. Nekateri so pripravljani za svojo moč prizadeti ali celo ubiti tudi najbližje. Zamera je komaj katera. Morebiti malce hecni alieni ali njihova malce pretirana nemoč. Nekomu mogoče ne bo všeč finalni razčefuk, vendar lepo popestri film. Tudi nasilje ima svojo vlogo, ko je treba stvari postaviti na svoje mesto. Ampak to so nepomembne malenkosti.

Ocena? 4,6/5 je prava mera. Moje priporočilo? Obvezen ogled na velikem platnu. IMDB je filmu namenil 8,5/10. Tudi to pove nekaj o kvaliteti filma.

PRIPOROČILO:

FILM JE NUJEN OGLED
VSAKEGA PRAVOVERNEGA
LJUBITELJA DOBREGA FILMA.

na) nad Johannesburgom v Južni Afriki pojavi velikanska vesoljska ladja. Slednja je križanec med Dan neodvisnosti in smetiščno kripo. Tu imamo prvo zdravo odstopanje od klišejev. Običajno Nezemljani pristanejo nad katerim od ameriških mest in igrajo velike BMF. Tukaj ladja tako ždi in ždi brez odziva. Nobenega besnega odštevanja sekund, nobenega sestreljevanja helikopterjev, pravzaprav nobene mačomoške akcije. V tem trenutku vsi hormonsko naspdirani mladci, vajeni bada buma Transformerjev in podobnih bum tresk enoceličnih filmov že zapuščajo kino dvorano. Ker se Nezemljani ne zmenijo za človečke v umazanih slumih Johannesburga, se ti zmenijo za njih. Vdrejo v ladjo in namesto BMF razbijalcev naletijo na prestrašene in nedohranjene ščurkoidne žužke, prave pusije. Škampe (tako jim pravijo na podoben način, kot črnice imenujejo črnuhi) strpajo v barakarsko naselje, v čisto pravi geto. Film so dejansko snemali v takšnem getu in statisti so dejanski bivalci tega geta. Ščurke so naknadno nalepili s precej nizkocenovno, vendar spretno računalniško obdelavo (kdor zna, pač zna).

Od nastanka geta je minilo 20

let in čas je za našega agenta Wicusa (ne fikusa). Tip je postal šef selitve žužkov v nov geto, saj je tast glavnega šefa. Namesto barak jim je MNU (nekakšen gestapo in SS za žužke) namenil fine bele in ravno prav majhne šotore izza najbrž električne ograje. Seveda MNU ni dobrodelna ustanova, kajti po neprijetni prigodi z eno od alienskih pripravnic, ta malce smešni Wicus pade v roke resnične MNU. Ta mačomoška MNU se ne ukvarja z žužkoljubjem, temveč si želi prisvojiti izjemno napredno tehnologijo, na človeško žalost uporabno samo v žužkoidnih tipalkah.

Nesrečni žužki so s sabo pripeljali izjemno zapeljivo destruktibilni hardver. Naj omenim, žužki so sicer inteligentni, vendar brez vodstva dezoorientirani in poponoma nemočni, torej ne znajo proti človeški lopovščini obrniti svoja krepela radostnega razčefuka. V getu jih poleg rasističnega MNU mrcvari še črnska mafija. Wicus to na svojem deložacijskem pohodu tudi spozna in občuti. Alieni se zadevajo z mačjo hrano in za njo mafijskemu šefu, pravemu drogdilerju, nosijo gore svojega orožja. Tega orožja pa nihče izven žužkastega sveta ne more upora-

G.I. Joe: Vzpon kobre (J.I. JOE: The Rise of Cobra)

2,8/5

Se spomnite mojih modrosti pri opisu Beg na zakleto goro? Tam sem omenil, da mnogi režiserji ob pomanjkanju osebne vizije na osnovi tržne raziskave enostavno zlepijo že videno v koktajl, namenjen zadovoljtvu vsakogar ob vsakršnem času. Pred vami je opis še enega izdelka, sestavljenega iz množice drugih in skoraj brez lastne duše. Film cilja zlasti na ameriške najstnike, kajti lastnik blagovne znamke je Hasbro (takisto lastnik licence Transformerjev). G.I. Joe so akcijske figurice, namenjene mladeži in podobne Transformerjem. Z njimi propagira predvsem nadmoč ameriške vojske in zlasti Amerike. Pač imperializem, zapakiran v lično podobico. Takoj naj omenim, tu gre za visoko proračunski spektakel, namenjen ameriški najstniški mladeži (torej za 8 – 12 let stare prebivalce Evrope), ki dajejo prednost embalaži pred vsebino. V filmu je vse namenjeno vizualnostim in zvokovju, a zgodba je tu zato, ker se nekaj mora dogajati.

Posvetimo se zdaj obrtnikom, odgovornimi za to parado že videnega. Igralski nabor je kar dober in naj takoj poudarim, igralci in igralka so svoje delo približno solidno opravili. Najbolj znano ime je Denis Quaid, ki si je nadel generalske našitke generala Hawka. Channing Tatum je skočil v oblekico Duka, njegovo bivšo, glavno ledrasto bitch odigra Sienna Miller, zraven je še obvezno gobčeni ameriški afroameričan (bodimo politično korektni) Marlon Wayans (ja, tisti Wayans). Imamo tudi zarotnike z območja nek-

danje ZSSR (znova politična korektnost, kajti vsi smo se že naveličali teno (r)ristov s turbani ali malih rumenih) z lepo, rusko zvenečo »broken ingliš«. Režiserski ksilofon je vihtel Stephen Sommers. Omenjeni tipček ima izza sebe nekaj scenarističnih podvigov. Slednji niso ravno kakšni presežniki (Mumija: Grobnica zmajskega kralja, Kralj Škorpionov ipd.). Po domače, tip ima izkušnje s prodajanjem lepe embalaže, v kateri se nahaja fast food vsebina.

Zgodba. Ima ta film tudi zgodbo? »Ček«, dragi djuki, ta film ima celo zamatke zgodbe. »Broken ingliš«

govoreči orožarski mogotec je NATO uporabil za financiranje posebnih nano bojnih glav in še nekaj nano tehnologije za kreiranje MF soldatov (videno v mnogih računalniških igrah). Gre za v *Dan, ko je obstala Zemlja* videne živalice, ki pojejo vse na svoji poti in se veselo razmnožujejo. Ugasneš jih lahko samo s pritiskom na pravi gumb (ali na kroglo v Centralnem parku v Dnevu). Mogotec za NATO spacka štiri takšne bojne glavice. Duke & Co. morajo te igračke dostaviti na pravi naslov. Ampak od nikoder prileti frajerski letičnež, vojnovezvodno elimini- ra nedorasle zrakomlate in iz njega izskoči UMF ledrasta morilska kuzla, prefarbana blondča s sončnimi očali (nekaj podobnega smo bili deležni v *Nebeškem kapitanu*), ob spremljavi tropa bojnikov, vidnih v premnogih računalniških igrah. Ameriški vojni statisti so hvaležno legli k počitku. Tik pred zdajci se vmeša še tretja stran. Tudi na tej strani frajersko krepelo vihti ledrasta rdečelaska. Kufer z bombicami je rešen in Duke se s svo-

V vsakem filmu za najstnike mora ženska v oprijetem ledru in očali, kar pomeni, da je pismena. Kostume so pljunili iz nekaterih že videnih filmov.

2,8/5

G.I. Joe: Vzpon kobre

jim kompanjonom znajde v puščavskem oporišču, globoko pod zemljo, kjer bivajo Jojeji. Vozila za prevoz so pljunili kar Skynetu iz Terminatorja. Šef gnezda je generalčina Hawk, a

mladež, ki se ji filmsko oživljene priljubljene igrače še kako dogajajo. Obrtniško je film vrhunsko izveden. Ves čas nas tresoča MTV-jevska kamera šutira iz ene v drugo vratolomnost. V

liki. Duke, Hawk in ostali so tukaj zato, ker nekdo pač mora streljati ali brezkrvno umreti. Pozabite na kakšen razvoj likov, igranje s čustvi, ki presega raven 12 letnika. Ljubavne scene so osnovnošolske. Pozabite tudi na nepredvidljive preobrate, kajti ameriška mladež ne mara preveč napetosti in umskega napora pri spremljanju oživljene priljubljene licence. Komu priporočiti ogled filma? Vsem mladičem Slovenije med 10 in do 15 let starosti, ki želijo malce sprostitve in podoživljanje svojih igrač. Ljubitelji ZF akcije boste malce razočarani zaradi manka česa več od generične akcije. Ako si zaželite zgolj tehnološkega klofutanja ob izklopu možganov, ta film niti ni tako slaba sprostitvev. Samo ne v njem iskati zgodbe, razvoja likov, etičnih in moralnih naukov! IMDB je filmu dal 6/10, kar tudi kaže na splošni vtis.

Ocena je prava mera, saj ne pišem za osnovnošolsko glasilo.

Leteči frajerji v oprijetih oblačilih ... koreografija je plunjena naravnost iz novodobne Vojne zvezd.

glavni MF je gorostasi črnuh (pustimo politično korektnost ob strani). No, mračneži ne odnehajo in po toboganu streljanja, frajerskega ninja mlatenja in deljenja klofut, se dokopljejo do teh bombic, a general pristane v bolnišnici s preštetimi rebri. Ne mine veliko in imamo sceno z veliko razbitimi avtomobili sredi Pariza. Američanom je očitno fetiš razbijati francoske avtomobile. Tej sceni sledi prava vojnovezdana podvodna akcija, kjer je režiser v svoji vnemi kopiranja pozabil, da ima opravka s tekočim medijem. Zaključka filma vam ne razkrijem, vendar obljublja nadaljevanje, saj vemo, da ameriška mladež zahteva še več enoceličnosti, joškastih lajder s še večji mi joški v usnjenih pajkicah, velikih eksplozij, mačomoškega MF hardvera in glasnega grmenja. Zaključek je logičen. Film ima svojo ciljno publiko, sodobno najstniško ameriško) in podnajstniško (evropsko)

Gobčen afroameričan (bodimo korektni) in rdečelasa zajebana piufarica ..

tem toboganu, prenesenem iz Terminatorja, Vojne zvezd, Dan, ko je obstala Zemlja, Nebeški kapitan, Liga izjemnih mož, Halo, Bioshock ipd. izdelkov filmske in računalniške zabavne industrije ni časa za ukvarjanje z

PRIPOROČILO:

FILM JE LAHKOTNA POPOLDNEVNA ZABAVA ZA NAJSTNIKE MED 10 IN 15 LET STAROSTI. OSTALI SO TO PRERASLI.

Angeli in Demoni (Angels and Demons)

3,5/5

Dan Brown je s svojimi trilerji naredil fin posel. V klišejsko zasnovano je zapakiral zgodbo, ki je na svoj način škandalozna. Pravi preboj je tip naredil z DaVincijevo šifro, saj je v intrigantski

javnosti. Cerkev sama je Angelom in Demonom tlakovala uspeh, ki SO MORALI postati uspešnico ... in tudi so. Filmska DaVincijeva šifra je uspešnica zaradi škandalozne vsebine in ne

o filmu in nas ne zanimajo frke okoli njenega snemanja. Komu mar, kje je film posnet? Programski paketi za 3D modeliranje ustvarijo vsak kraj na svetu in še več.

Ekipa je bolj ali manj podobna tisti, ki je spackala DaVincijevo šifro. Znova imamo triler, Cerkev, organizacijo, nasprotnico Cerkve in našega kerlca, profesorja Langdona, v teleščku Toma Hanksa. Kot veleva Brownov kliše, mora biti zraven še dobra frača, po možnosti brihta, torej imamo v skladu s klišejem o lepoticah z možgani tu tudi seksi brinetko. V njeno kožico je skočila malo znana, dasiravno fletna Ayalet Zurer. Komornik je jediski vitez Ewan McGregor. Glavnega šefa Švicarske garde igra Stellan Skarsgard, prava SS momčina, ki je Hitlerja po padcu z lestve zamenjal za Jezusa. Režijo je opravil znani Ron Howard, ki je zagrešil že nekaj dobrih filmov, dasiravno Davincijevo šifro ne moremo šteti za njegove večje umetnine. Vse skupaj se začne v CERN-u nekega lepega dne, v času malice. Scenarij nam servira kasneje fentanega župnika znanstvenika (ker je tip invalid, so packi morilci še toliko večji zlobneži), ki dela na temeljnih vprašanjih univerzuma. Vsekakor teh vprašanj ni moč rešiti brez Velikega hadronskega pos-

toliko zaradi morebitne obrtniške vrednosti izdelka. Prej spisani Angeli in Demoni v knjižni obliki niso vzbudili takšnega besnega odziva Vatikana. Tudi pri blagajni to delo ni predstavljalo prelomnice, kakršno je DaVincijeva šifra. Najbrž je premalo škandalozno. No, filmska ekipa je v službi cekina zmolila 101

Mislite, da res tlačim Vatikanski parket? O ne, zanj je poskrbel mojster za 3D modeliranje.

roman pretopil delo dveh angleških novinarjev, *Sveta kri, sveti gral*. Novinarja sta avtorja tožila, a sta tožbo izgubila. Nihče ne more imeti monopola nad resnico, magari senzacionalno obarvano. Cerkev je razglasil za zlobno organizacijo, ki bi se zaradi lastne pozicije odkrižala tudi samega Jezusa Kristusa. Ravno zaradi te, negativne predstavitve Cerkve v DaVincijevi šifri, je slednja prepovedala snemanje Angelov in Demonov znotraj njenih nepremičnin. Zlasti trdno so pred snemalno ekipo zaprli vrata Vatikana. Takšne in podobne kolobocije so še kako vzbudile pozornost

Očenaš in 101 Zdravomarijo, da so dobili svoj škandal s prej omenjeno prepovedjo snemanja v Vatikanu. V današnjem svetu za uspeh potrebuješ škandal. Dan Brown in posledično filmska ekipa se tega še kako zavedajo. No, mi govorimo

Kaj, tisti vas je prebutal?

3,5/5

Angeli in Demoni

peševalnika (to je ta, katerega resni zagon še kar prelagajo) in za pogled v skrivnost bistva veselja je nujna še v tem pospeševalniku spackana antimaterija v sijočih ampulcah. Pustimo na pašo logiko glede shranjevanja antimaterije. Seveda za škandal potrebuje-

seans preganjanja po Rimu, odkrivanja na različne načine pokončanih kardinalov in seveda odkrivanje grdinov. Kardinali v tem filmu koljejo na res raznolike načine. Vzrok za pokol je seveda hudobna Cerkev, saj svoje dni za kurjavo uporabila kar znanstvenike,

ki se svoje dni niso strinjali z njenimi dogmami. Na koncu se seveda vse sestavi na prava mesta. Dobimo lekcijo resnično ekspresnega reševanja ugank in pravi, sladostrastni trilerski konec. Tega vam nočem razkriti, saj vam s tem poberem ves užitek. Vsekakor finalni razplet prekaša tistega iz DaVinciijeve šifre.

Končna ocena za Angele in Demone je boljša, kot za DaVinciijevo šifro. Tom Hanks je pokazal več igralskih sposobnosti in zgodba je lepše speljana. Sicer gre za isti koncept, že viden v DaVinciijevi šifri, a je prepakiran v ličnejšo embalažo. Film ima več duše, dasiravno ne gre za vrhunsko umetnino. Ponavljanje že videne in igranje na prvo karto pač ni umetnost. Ocena? 3,5/5 je dobra mera. Film je vreden ogleda, saj gre za resnično trilersko dirko in spodobno igro glavnih igralcev. Seveda ne gre pričakovati odmevnejših nominacij, kaj šele filmskih nagrad. Sicer pa... komu mar? Ko se odpraviš v banko dvigniti del zaslužka od honorarjev, recimo nekaj milijonov evrov, prav gotovo nimaš težav z nespečnostjo zaradi negativnih kritik.

Le kam vsi gredo? Je čas za malico ali licitacijo? Čuda so pota božja ...

te tudi Rimskokatoliško cerkev. Ker igramo na veliko, naj se vidi razkošje in vpletimo kar celoten kardinalski zbor. Poanta? Grdi grdini Illuminati se odločijo anihilirati Vatikan in v cilju te naloge iz CERNA-a izmaknejo eno od antimaterijskih ampul. In glej ga zlomka, ravno takrat Bog k sebi pokliče aktualnega papeža. Kardinali celega sveta se zberejo in drek resnično razkošno prileti v ventilator, saj nekdo ugrabi štiri preferite, glavne kandidate na licitaciji za bodočega papeža. Zakaj so ugrabili ravno štiri in ne treh ali pet njih? Pač kliše, povezan s štirimi antičnimi elementi. Ker gre za usodo sveta, po klišeju reševanja sveta, cela Evropa ne premore nikogar sposobnega. Sam Vatikan nujno potrebuje pokončnega Američana. Uganite, koga pokličejo!
Sledi množica bolj ali manj (ne)resnih

Jezen sem, ker sem ostal brez zajtrka

VREDNO TUDI DRUGEGA OGLEDATA ZA LJUBITELJE SPLETK

Vid Pečjak: Zadnji odpor ali iskanje lepe Helene

Vida Pečjaka najbrž ni potrebno posebej predstavljati. Ako vam je ZF blizu, plodnega avtorja mnogih ZF del gotovo poznate.

Kam naj umestimo pričujoče delo? Gre za postapokaliptično psihološko dramo o hrepenenju in temeljnima človekovima nagonoma – nagonu po preživetju in nagonu po ohranitvi vrste. Delo je izšlo pred dvema letoma (2007) pri založbi Debora. Knjigo boste zaman iskali v knjigarnah, dasi ravno znatno prekaša mnoga prevedena pofl dela, ki polnijo knjižne police pod rubriko fantazija ali znanstvena fantastika. Knjigo lahko za ugodnih 14 € kupite preko spletne strani založbe. Pa je vredna tega denarja? Za razsvetljenje okoli tega, berite dlje.

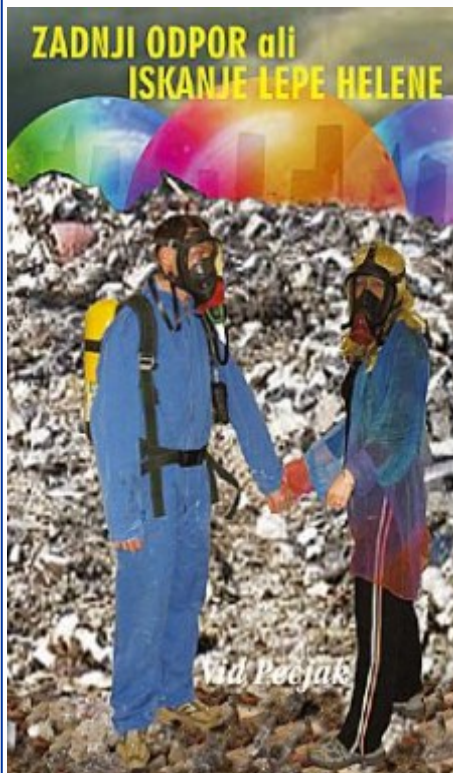
Že naslovnica pove nekaj o vsebini. Zgodba se dogaja nekako 1500 let v zasvinjani prihodnosti. Človek je po Pečjakovem obilno uničil okolje, do amena izčrpal vse naravne vire, posekal pljuča planeta in nasploh sam sebi ustvaril pekel na Zemlji. Zaradi uničenega ozračja in zastrupljene zemlje, se je človeštvo umaknilo v mesta pod kupolami. Ta mesta z zanimivimi imeni – Utopija, Eldorado, Atlantida, Fantazija ipd. so se zaprla pred zunanjim svetom. Sprva so imela težave z viški ljudekov (malce nelogično, a v službi popestritve), nakar so vpadniki poniknili. Zgodba nas popelje v eno od takšnih mest, imenovano Utopija. Spremljamo človeškega samca z imenom Arih Nagel, prfoksa srednjih let, odgovornega tudi za stike z drugimi podobnimi mesti. Človeštvo ima že lep čas težave. Dejansko je preveč dreka priletelo v ventilator s premajhno kapaciteto in posledice so tu. Mesta se soočajo z upadom rodnosti, pomanjkanjem virov, boleznimi in vesoljci. No, hecam se! Vesoljcev ni.

Začnimo pri ohranitvi vrste. Arihu domače utopijske samice prav nič ne dišijo. Zaradi genetskih poskusov, namenjenim povečanju rodnosti, so podobne prazgodovinskim Veneram. Takšne, vizualno deformirane

dekline, so videzno daleč od Arihových idealov užitnosti. Kljub vsemu sprva zavrne nespodobno povabilo nemirnega tipa z imenom Andrej. No, nekega dne Arih vzpostavi zvezo z oddaljeno Fantazijo in zagleda dečvo svojih sanj. V nadaljevanju se Arih, Andrej in še štirje bivalci (prosto po Nasvidenje Veličastni svet) s temeljito sfriziranim vozilom odpravijo v širni, zasvinjani svet. Prvi cilj je Eldorado. S tem polisom že nekaj časa ni bilo kontakta, a upanje crkne zadnje. No, upanje o rajju v Eldoradu se združne v gnojišče smetišča v trenutku, ko ga dosežejo. Mesto je storilo nemili konec vsled nesreče. Naša odprava se odkotali naprej. Skozi zgone in nezgone smetarskih prostranstev naletijo na opuščeno ekološko hišo. To so nekakšne družinske hiše, kjer je do nekaj deset ljudekov nekaj

stoletij do končne rešitve poskušalo preživeti. Avtor nas med raziskovanjem ruševin seznanja z nekaterimi fragmenti silnosti kataklizme, ki se je odločila odstraniti homo sapiense z oblička sveta. Bolezni, pomanjkanje in onesnaženje so sveta trojica boga uničenja. Naša družina kasneje le najde opuščeno, vendar še kar bivalno primerno ekološko hišo. Tudi v njej skupaj z avtorjem spoznamo, kam nas bo pripeljalo neizmerno uničevanje sveta. Morebiti bi v takšno hišo zaprl g. Vaccava Klava, ki ravno propagira svojo knjigo, s katero oporeka opozorilom ekologov in klimatologov glede podnebnih sprememb. Med potjo naletijo na bizarno družino, pobeglo pred kataklizmo Atlantide. Mesta cepajo, kot muhe. Eno za drugim jih uničujejo naravne nesreče ali preprosto storijo smrt zaradi okužb, proti katerim je H1N1 navaden prehladek. Ta družina je sestavljena iz očetovske ženske, mamaste ženske in potomcev. Izvemmo o zmagi žensk in zatonu moških prasccev. Ta del je silno poučen za sodobne mačote, ki deklicam mehčajo noge s svojimi dragimi avtomobili. Gremo naprej po naši vsega gorja polni zgodbi. Končno Arih pride do Fantazije. pričaka ga nekakšen dan odprtih vrat, saj mesto ni neprodušno zaprto. V notranjosti najde svojo Heleno in ta ga presenet, da ga bolj ne bi mogla. Uboogi Arih... Ampak nočem vam uničiti bralnega užitka, zato je konec o vsebini. Sicer bi lahko o knjigi nakladal še za nekaj odstavkov, vendar nisem plačan po številu besed. Pravzaprav sploh nisem plačan.

Sodelujoči akterji so lepo izdelani, njihove osebnosti so izjemno žive in verodostojne. Zgodba lepo teče in se izjemno tekoče bere. Vseh 200+ strani boste zmazali na dušek. To vam garantiram. Opis postapokaliptičnega smetišča je ravno pravšnji. Zgodbovno nit ne uničuje z nepotrebni pošastki, zombiji in podobnim. Ljudje so ostali ljudje. Njihov boj je osredotočen na temeljne človeške potrebe in lepo spo-

Ljubica moja, povabim te na večerjo med smetmi s svežimi komunalnimi odpadki

Zadnji odpor ali iskanje lepe Helene

4/5

roča staro reklo – kar boš sejal, to boš žel. Ves čas v nas butajo opozorila o posledicah, če svoje hiperpotrošniške civilizacije, temelječi na neprekinjeni geometrijski rasti, ne bomo spravili v naravi prijaznejši kolotek. Morebitni minus je preočito klofutanje z ekološkimi opozorili, občasno jezikovno

generičnost, konec s, po mojem mnenju, nepotrebnim umrtjem in kakšna nelogičnost bi se našla okoli nastanka mest. Ampak to resnično niso pravi minusi, temveč minuski. Morebiti je največja težava premočrtnost zgodbe in prehitro narejen konec. Nakup knjige je torej dober in priporočljiv posel.

Namesto desete variante DaVincijeve šifre, s katero nas posiljujejo založniki, raje vložite v to antiutopijo domačega avtorja.

NA STRANI 35 JE VELIKI INTERVJU Z G. PEČJAKOM.

PRIPOROČAMO!

Anthony Horowitz: Moč petih - Krokarjeva vrata

2,5/5

Fantazijska literatura, v kateri nastopajo najstniki in se vleče kar skozi nekaj knjig, poganja hitreje od gob po dežju. Ena od morebiti manj znanih serij je Moč petih, izpod tipkovnice Anthony Horowitza. Prebral sem prvo knjigo serije s podnaslovom Krokarjeva vrata.

O avtorju, rojenem leta 1956, bi lahko rekli kakšno besedo. Do zdaj je napisal preko 50 del in ta dela sodijo v okvir nam ljubih žanrov, zlasti v sfere najstniške fantazije in pustolovščine. Njegove serije so že omenjena Moč petih (The power of five), Alex Rider, The diamond brothers in mnoge druge. Na policah s prevedeno najstniško literaturo nekaj lično oblikovanih knjig teh serij najdete tudi v naših knjigarnah.

Po več informacij skočite na njegovo dovolj informativno inlično spletišče www.anthonyhowitz.com.

Knjiga govori o najstniku Mattu, ki v nesreči izgubi starše. Zatem ga vzgaja teta, kateri to preveč ne diši in zaide na kriva pota. Pristane v šapah starke v nič kaj družabnem okolju. Tam se zave, da je nekaj hudo narobe. Seveda 14-letniku nihče ne verjame in vsi njegovi pobegi klavrno propadejo. Šele v zadnji tretjini knjige mu uspe pobegniti z zakletega posestva. Z novinarjem lokalnega časopisa naleti na skrivnostni Neksus, nekakšno orga-

nizacija za boj proti starodavnemu zlu, imenovanim Stari. No, ta Neksus se izkaže za precej betežno „silo“ in Matt kljub vsemu znova pade v roke dežurnim zlobnežem. Ti kanijo uporabiti njegovo, baje posebno kri, za odpirac med našim in drugim svetom. Jim uspe? Dvakrat ugibajte ...

Skratka, gre za sorazmerno generično fantazijsko povest o mulcu, kateremu se nič ne sanja, a mu je dano, da ima usodo sveta v svojih zmedenih rokah. Mulc je baje eden od štirih mulcev in ene mule, ki imajo baje posebne moči za boj z ultimativnim Zlom (je lahko v klišejski povesti kako drugačno, kot klišejsko). No od teh petih smo deležni bolj malo. Hej, nekaj mora ostati še za nadaljevanja, ako bo knjiga prinesla cekin. Zraven je v skladu z izročilom Janka in Metke, Sneguljčice in Trnjulčice še zlobna starka, v skladu z gonjo proti nesramno grabežljivim managerjem še zloben bogataš, jedrska elektrarna, nič hudega sluteči novinar in ne ravno spretna organizacija. Krokarjeva vrata so prehod, narejen z kamni v stilu Stonhenga in omogočajo starim prehod iz njihovega, ne ravno lepega sveta, v naš ljubi domek.

Končni vtis? Zgodba se sicer lepo bere, vendar v ničemer ne odstopa od klišejev žanra. Vse je v skladu z zapovedmi in zgodba ne prinaša nobe-

nega presenečenja. Prevod je spodoben, saj prevajalec ni mogel narediti, česar nima original. Ja, dragi moji, knjigi manjka vsaka sled jezikovne veščine, saj je jezik precej generični in z liki se ne moremo identificirati. Ves čas ni nobenega napredovanja, samo padanje iz ene v drugo prigodo. Konec? Hej djuke, gre za sago! Za polno izkušnjo kupi še ostale knjige. No, kaj takšnega ne bi ocenil kot dobro investicijo. Izposoja v knjižnici je cenejša, saj težko verjamem, da boste še kdaj posegli po knjigi.

Ocena? 2,5/5 bo dovolj za to generično delo. Mogoče bom zbral voljo in za vaš blagor prebral še ostale dele sage, čeprav pričakujem še več istega. Čemu saga? Preprosto! Ker je pač moderno pisati sage. Če si plačan glede na število natipkanih besed, se ti to izplača. Ustvariš svet in ga furaš, dokler ti znese (beri: založnik odšteje cekin glede na dolžino besedila). Komu bi priporočil branje? Knjiga verjetno ni napisana iz duše, iz navdih, temveč je načrtovana v skladu s potrebami založnika. Primerna je zgolj za najstniško možgansko pašo na plaži. Bolje to, kot rumeni tisk o tem, kdo se s kom dol daje ali napotke o tem, kako speljati popularno fračo.

**BOLJE OD RUMENEGA
TISKA.**

Andrej Ivanuša: MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Ko pomislimo na meč, se pred nami odprejo slike iz zgodovinskih knjig in filmov, a tudi iz računalniških iger. Meč ima toliko magičnih in drugih simbolnih pomenov, da ni le orožje, temveč še kaj več. Že izdelava meča je nekaj skrivnostnega in magičnega. Meč sam je povezan z močjo, pogumom in herojstvom. Pravi junak ne more biti brez meča. Meč je čudežen predmet sam po sebi.

Vsak pisec znanstvene fantastike, fantazije in hororja (ZF&F&H) mora poznati osnovne tehnične značilnosti meča, način njegove izdelave in uporabe. Poleg tega mora poznati vsaj najpomembnejše legendarne meče iz dejanske zgodovine in iz človeških izmišljij.

Gold is for the mistress, silver for the maid,
Copper for the craftsman, cunning at his trade.
Good! Said the baron, while sitting in his hall,
But Iron, Cold Iron, is master of them all.

- Kipling

»Zlato je za gospodične, za dekleta srebro,
baker za rokodelce, vse spretno zelo.«
»Dobro!« je rekel baron, sedeč v dvorani stari.
»A železo hladno njim vsem gospodari!«

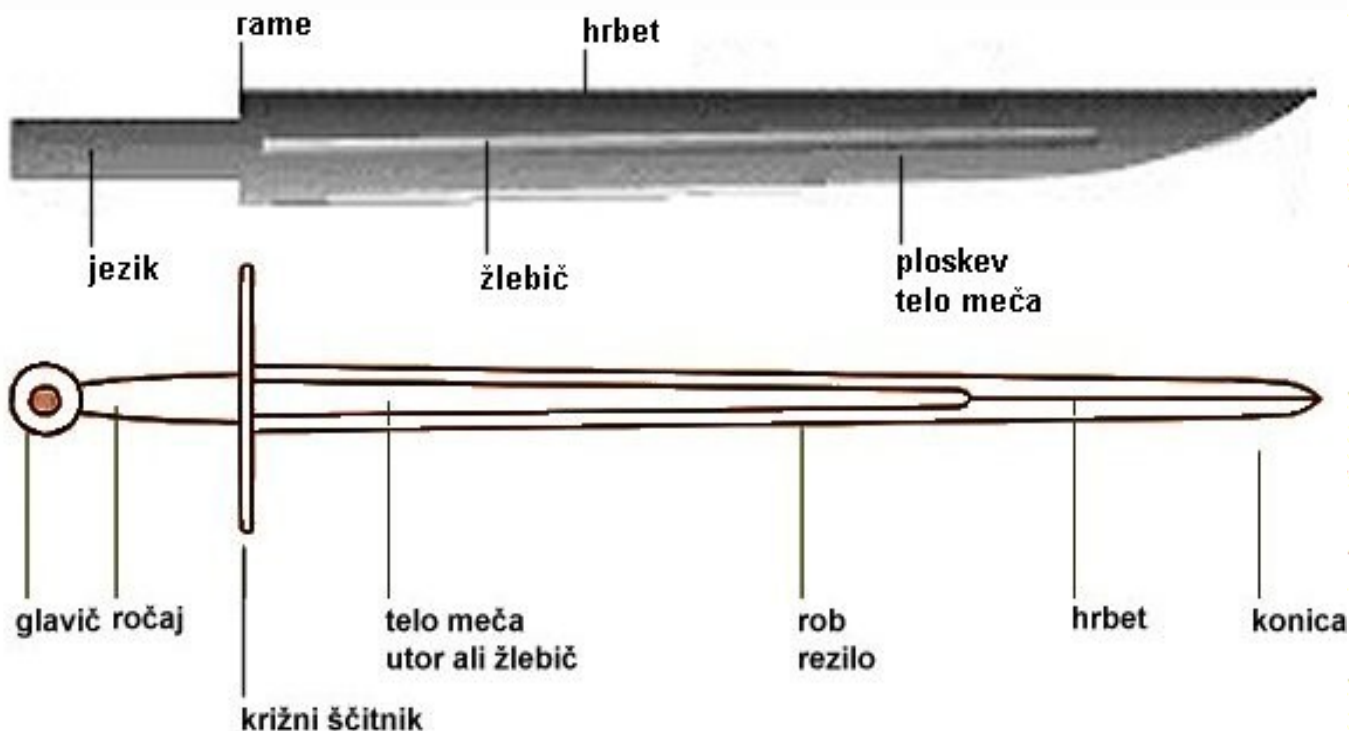
prevod Andrej Ivanuša

Lastnost dobrega meča

Če pustimo ob strani mitologijo, je dober meč rezultat oblikovanja, ustrezne uporabe metalurgije in natančne toplotne obdelave ter kvalitetne surovine. Dober meč mora ustrezno uravnotežiti različne kemične in fizikalne zahteve. Le takšen meč »oživi« v rokah in je enostaven za uporabo. Čeprav je marsikomu meč le duhovni predmet, je to vseeno predvsem orožje, ki jemlje ali zavaruje življenja. Zato je njegova izdelava podrejena prav temu.

Meč je navadno dolg med 60 in 125 cm. Njegova teža je od 1,2 do 1,6 kg.

Sestavni deli meča (zgoraj azijski, spodaj evropski meč):

MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Sestavni deli meča so:

- **Rezilo:** Jekleni del, ki daje meču obliko. Običajno rezilo ima šest (sedem) delov:
  - **Rob:** To je zaostreni del rezila. Meč ima lahko enojni (azijski, na primer japonska katana) ali dvojni (evropski, na primer škotski claymore) rob.
  - **Konica:** Najbolj od ročaja oddaljen del rezila. Konice so različno zaokrožene in oblikovane.
  - **Hrbet:** To je nebrušeni del rezila, ki ga imajo le azijski meči z enojnim robom.
  - **Ploskev:** To je ploska stran rezila.
  - **Žlebič ali utor:** Ta poteka po obeh ploskvah rezila v celotni dolžini ali do 2/3 dolžine rezila. Večina je prepričanah, da žlebič služi lažjemu odtokanju krvi, ker ustvarja podtlak. A služi za zmanjšanje teže rezila in pri tem ne zniža strukturne trdnosti meča. Prav tako preprečuje vzdolžne vibracije ali valovanje meča.
  - **Ricasso:** Del rezila tik ob ščitniku, ki nima nabrušenih robov. Imajo ga le nekateri težki meči in omogoča prijem z drugo roko.
  - **Jezik:** Ta del meča je pokrit z držajem. Po dolžini sega čez ves držaj in v glavič. Služi za dober spoj rezila in ročaja. Bistveno vpliva tudi na način uporabe meča.
- **Ročaj:** Z njim držimo meč. Sestavljen je iz treh delov:
  - **Ščitnik:** To je kovinski del, ki preprečuje nasprotnikovemu meču, da bi zdrsnil ob rezilu našega meča in nam poškodoval zapestje. Azijski ščitniki preprečujejo, da nam roka zdrsne na lastno rezilo. Evropski ščitniki varujejo roko še v neposrednem spopadu mož na moža in ob stiku meča s ščitom. Pomagajo tudi pri vihtenju meča, ki ga azijski bojevniki ne poznajo. Ščitnik je lahko običajen križni ščitnik, lahko pa sega kot posebna zaščitna mreža čez vse zapestje in je povezan z glavičem.
  - **Držaj:** Ta pokriva jezik meča in je z njim tesno povezan. Je narejen iz usnja, jeklene žice ali lesa. Dobro narejen držaj je bistven za uspešno mečevanje.
  - **Glavič:** Zaključek meča in držaja. Glavič je običajno širši od držaja, zato nam meč ne zdrsne iz roke. Predstavlja tudi utež za pravilno uravnoteženje meča. Prav tako skrbi, da sam držaj ne zdrsne z jezika. Zato je včasih glavič skovan iz istega kosa jekla kot rezilo.

Meči se uporabljajo tako za vojaške kot tudi za ceremonialne zadeve. Glede na to je ročaj s svojimi tremi elementi različno oblikovan. Meč za vojaške zadeve je manj okrašen. Ceremonialni meči pa so bogato okrašeni, še posebej držaj in glavič. Nanj se obesijo tudi pletene barvne vrvice, elementi se pozlatijo in se dodajo dragoceni kamni.

Fizikalne zahteve

Za dober občutek v roki in za enostavno rokovanje z mečem morajo biti zadovoljene fizikalne zahteve. Prva je, da je meč pravilno uravnotežen.

To pomeni, da mora biti teža meča pravilno razporejena. Najpomembnejši je položaj ravnotežnega centra meča. V tej točki je meč v ravnotežju. Teža rezila je praktično na eni strani, teža držala, križnega ščitnika in glaviča pa je na drugi strani. Dober meč ima ravnotežni center 7 do 15 centimetrov od ščitnika na rezilu, kar je odvisno od skupne teže meča.

Andrej Ivanuša: MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Če je ravnotežni center preblizu ščitnika, bo občutek v roki zelo neprijeten. Rezilo bomo čutili lahko, vendar bomo težje zadržali kontrolo poti rezila. Rezilo ne bo imelo dobrega rezalnega momenta in ne bo dobro prodrlo. Držalo in glavič bosta tiščala roko navzdol. Takemu meču pravijo da je lahko uravnotežen.

To napako poskušajo odpraviti s skrajšanjem držala in z zmanjšanjem teže glaviča. Manjše držalo pomeni, da je meč težje držati v roki. Manjši glavič pa ne preprečuje dobro zdrsa meča iz roke.

Če je ravnotežni center preveč naprej, vstran od ščitnika, bomo imeli občutek, da je rezilo zelo težko. Tako rezilo je sicer lažje obvladljivo kot pri prejšnjem primeru, vendar na dolgi rok bolj utruja roko. Takemu meču pravijo, da je težko uravnotežen.

Tukaj napako odpravijo s podaljšanjem držala in s povečanjem teže glaviča. S tem postane meč težji in manj priročen za uporabo.

Popravki meča načeloma škodujejo fizikalnim lastnostim meča in so le začasna rešitev. Pravilno uravnotežen meč je za uporabo seveda najboljši.

Pomembno je, da je meč pri ščitniku širok in debelejši, proti konici pa se oži in tanjša. Žlebič na rezilu prav tako zmanjša težo meča in ne škodi strukturni celovitosti rezila. Poleg tega žlebič pomaga, da meč preveč ne vibrira v vzdolžni smeri (ne valovi). Tako žlebič ne služi za lažje odtekanje krvi, temveč za znižanje skupne teže meča. Nekateri stari meči imajo žlebič največ do 2/3 dolžine rezila. To je zato, ker se robova rezila zelo približata žlebiču in bi lahko ta porušil notranjo strukturo rezila. A na tem mestu so prav tako pojavi vibracijski center ali »sladka točka«.

To je mesto, kjer rezilo najmanj vibrira. Tukaj je torej točka, ki je najbolj primerna za zadajanje udarcev. Žlebič se torej tukaj neha, da ojača strukturo rezila. Prav tako se na ta način zniža vzdolžno vibriranje ali valovanje meča.

Harmonično ravnotežje

Ko meč zadene ob oviro, zavibrira. Različni meči se pri tem različno obnašajo. Nekateri meči odlično ležijo v roki in jih je mogoče dobro vihteti. Vendar ob stiku z oviro močno vibrirajo in valovijo. Nekateri meči tako valovijo, da povzročijo bolečino v roki. Takšen meč ne moremo uporabiti v bitki, ker je prenaporen za uporabo.

Meč ima lahko tudi več vibracijskih centrov, kjer je njegovo vibriranje najmanjše. Možno je tudi, da je takšna točka v ročaju. To je ugodno, saj se tako kar najmanj vibracij prenaša v roko in s tem se olajša uporaba meča.

Problemi z jezikom in ščitnikom

Najbolj občutljiva točka pri meču je, ko se rezilo preoblikuje v jezik. Tukaj nastopi največja možnost za strukturno neravnovesje v meču. Ta točka je navadno pokrita s ščitnikom. Jezik je del rezila, a mora biti zožen, da ga je mogoče skriti v držalo. Prav tako se ta del rezila obdeluje drugače, da ga je mogoče lažje obdelovati. Dostikrat je kot zaključek jezika skovan glavič. Mnogokrat so ta del dodatno ogreli, da se je razširil. Potem so dodali leseno držalo. Ob ohlajanju je kovinski glavič stisnil držalo in ga še bolj učvrstil.

Jezik naj bi bil širok od ene tretjine do ene polovice širine rezila. Bolj je širok, bolj je. A zgodovinski meči so imeli navadno jezik širok do ene tretjine ramena rezila. Nato so namestili ščitnik, ki je utrdil oslABLJENO mesto. A našli so se meči, ki so prav na tem mestu povzročali največjo utrujenost materiala in tako povzročili, da se je rezilo hitro zvilo in odlomilo.

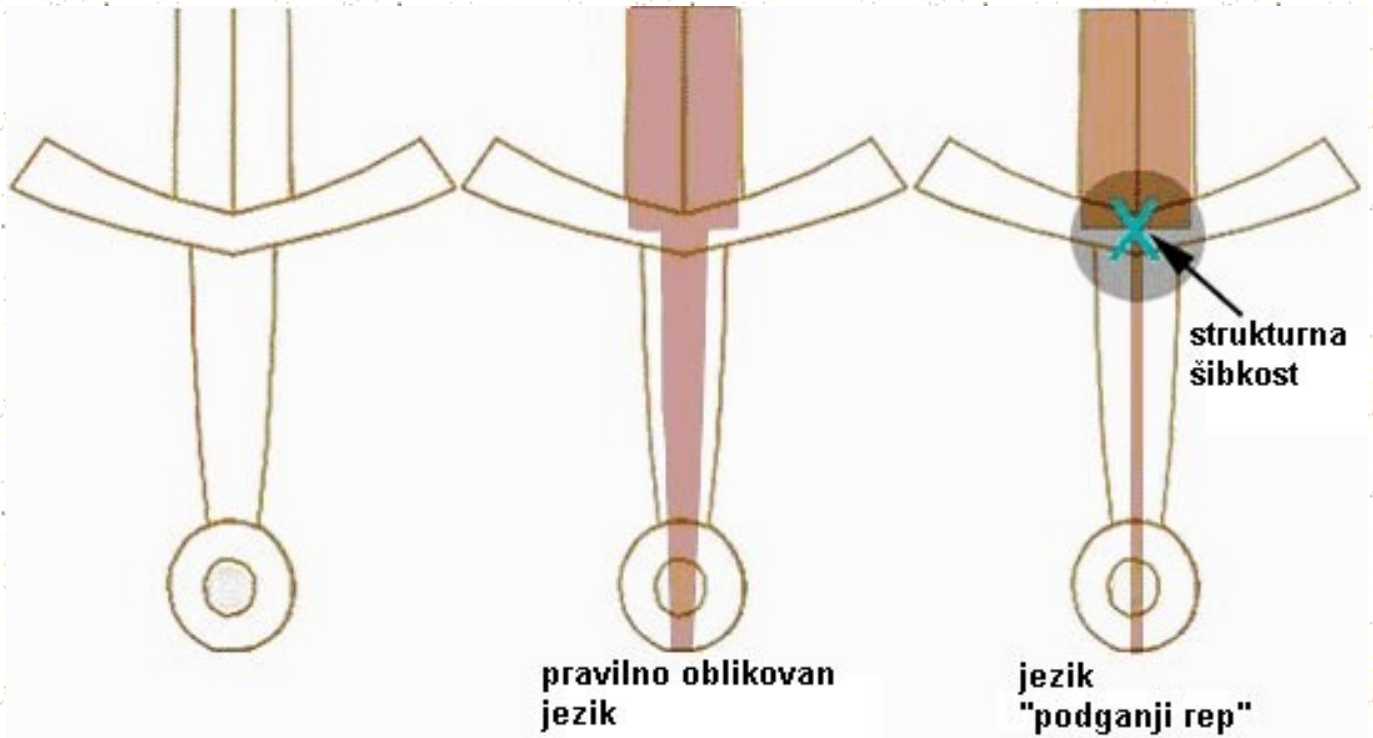
Jezik podganji rep se uporablja pri izdelavi krajših mečev ali nožev. Narediti ga je mogoče iz okroglega železa. Držalo in glavič se učvrstita kar s pomočjo navoja. A velik in težek meč ne sme biti tako izdelan, ker pride na stiku jezika in rezila do hitrega preloma.

Pomembno je, da je držaj dobro pritrjen na jezik. Če je nepravilno pričvrščen, bodo vibracije povzročile, da bo razpadel in takšen meč je v bitki seveda neuporaben. Prav tako mora biti izdelan iz materiala, ki preprečuje znojenje rok. Zato imajo meči držala iz tesno navite žice. Tako se tvorijo »kanali« po katerih odteka znoj. Ročaj je »zračen«, saj se dlan ne dotika držala v celoti. Žica mora biti primerno debela, saj se pretanka žica zažre v kožo.

Tudi za ščitnik velja, da mora biti dobro pritrjen. Če odpade, nam lahko roka zdrsne na rezilo, ki nas poreže.

MEČ, BLEŠČEČA SENCA

IZDELAVA MEČA

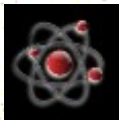
Prej opisano so predvsem fizikalne lastnosti meča, ki so potrebne za dobro rokovanje z mečem. Vendar mora biti rezilo tudi pravilno kovano. Sem sodi izbira kvalitetne osnovne surovine, železa. Tega je potrebno znati pravilno zagreti, kovati in ohladiti. Izredno pomembno je pravilno kovanje, oblikovanje, poznavanje metalurških procesov in najpomembnejše od vsega – toplotna obdelava. Na ta način dobimo jekleno rezilo, ki je upogljivo, čvrsto in trdo.

Ljudje si predstavljajo, da je za meč potrebna posebna zlitina ali eksotične kovine. Vendar je osnova vsakega dobrega meča železo, ki ga s kovanjem in obdelavo spremenimo v jeklo. Bistveno je, da dobro kovano železo dodobra razgrejemo in ga nato potopimo v hladno vodo. S tem se spremeni kristalinska struktura železa. S pravilnim tehnološkim postopkom dobimo ustrezno jeklo, ki daje meču želene lastnosti. Pomembno je, da je rezilo istočasno trdo in mehko. Trdo mora biti na robu, kjer je nabrušeno in mehko v sredici, da ne vibrira ob udarcu.

Dober meč je tudi dobro in lepo oblikovan. Rob mora imeti določeno krivuljo, širino, debelino in obliko prereza. Teža mora biti pravilno razporejena in njegovo težišče mora biti na ustreznem mestu. Pravilno mora biti toplotno obdelan. Če je pretrd, se bo ob prvem udarcu razletel. Če je premehek, bo samo valoval in vibriral. Zato je izdelava meča posebna veščina, ki že meji na magijo in čarovnijo.

Kovaška delavnica

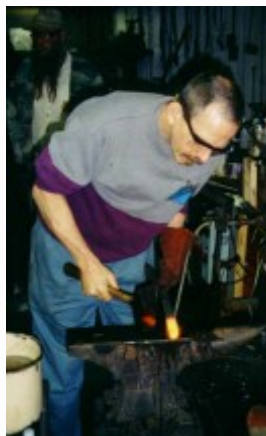
Za izdelavo dobrega meča potrebujemo kovačijo in ustrezna orodja. Sodobni kovači še vedno uporabljajo stara orodja poleg najnovejših orodij in naprav ter strojev. Najbolj znano orodje, ki je tudi kovaški simbol, je nakovalo. Noga, ki je navadno privijačena v podstavek, da je nakovalo stabilno, je prvi del nakovala. Zgornji del ali lice je del, kjer se oblikujejo kovaški predmeti. Njegova površina je izdelana iz zelo čvrstega jekla in gladka. Robovi so zaobljeni, da bi ne prišlo loma obdelovanca. Na enem koncu lica so tudi luknje, s pomočjo katerih zvijamo železne palice in manjše profile ter vrtamo luknje. Nato imamo vrat, ki ga kovač uporablja za izsekavanje, da bi ne poškodoval roga. Rog je del, ki služi za oblikovanje obdelovanca v okrogle oblike in za krivljenje. Kovač potrebuje še razne vrste kladiv, klešč in prijemal. S kladivom se oblikuje osnovna

Andrej Ivanuša: MEČ, BLEŠČEČA SENCA

oblika rezila meča.

V kovačiji je tudi peč s pomočjo katere se železo (jeklo) razžari do določene temperature. Lahko je na oglje, plin ali elektriko. Na voljo ima še kadi z oljem in vodo za hlajenje in kaljenje železa.

Kristalinske oblike in njihove lastnosti

Obstajajo različne kristalinske oblike železa (jekla). Veliko jih je uporabi v industriji rezil (nožev, rezil, bodal in mečev). Meč ni podaljšan nož, ampak se po zasnovi in strukturi od njega precej razlikuje. Načeloma je jeklo mešanica železa in ogljika. Železni del imenujemo tudi ferit, ogljikov del pa cementit. Pri temperaturi 760 stopinj Celzija se mešanica ferita in cementita zlije v posebno kristalinsko obliko jekla, ki ga imenujemo austenit. To temperaturo imenujemo tudi austenitna temperatura. Martensit je izredno trda kristalinska oblika jekla, ki jo običajno najdemo na robovih kitajskih in japonskih mečev, ki so dvojno toplotno obdelani. Perlit je mehka kristalinska oblika jekla, ki dobro prenaša udarce, jih vpija in duši nihanje. Ime izhaja iz strukture, ki je pod mikroskopom vidna kot drobne kroglice ali perle. Bainit je kristalinska struktura, ki daje jeklu največjo prožnost in elastičnost.

Trdotne stopnje – Rockwellova C tabela

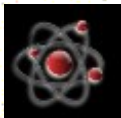
Rockwell je oblikoval posebno trdotno skalo, ki temelji na vsebnosti ogljika v jeklu.

20-25 HRc – mehko jeklo. Jeklene palice se lahko upognejo za nekaj centimetrov in jih je mogoče znova poravnati. Tako jeklo je popolnoma neprimerno za izdelavo meča. Robove meča pri tako mehkem jeklu ni mogoče dobro nabrusiti.

30-40 HRc – To je najnižja trdota, kjer je jeklo dovolj trdno za izdelavo meča. Rob meča za resno borbo ni primeren. Iz takega jekla se izdelujejo svečani in paradni ter okrasni meči.

40-45 HRc – Dobra trdota, ki se uporablja predvsem pri azijskih mečih, kjer se ne mečujejo, temveč služi meč le za zabadanje in rezanje. Meč ima dobro prožnost in elastičnost.

50-52 HRc – To trdoto najdemo v srednjeveških evropskih mečih. Meč je dobro uravnotežen za

MEČ, BLEŠČEČA SENCA

mečevanje s ploskvijo v dvobojih, ker je dovolj odporen in ne vibrira, in med rezanjem z robom, saj je trd. Tako je mogoče njegov rob dobro nabrusiti.

58-60 HRc – To je potrebna stopnja trdote za dvojno toplotno obdelan meč, ki ga večinoma najdemo na azijskem področju pri najkvalitetnejših samurajskih mečih. Oster in trd rob zmore presecati vse mehkejše materiale (meso, kosti) brez težav. Njegova odpornost na staranje materiala in vibracije je zelo velika. Vendar se ta meč rad razleti ali počí, ko udarimo enako čvrst material. Ta meč ni primeren za klasično evropsko mečevanje.

Jeklo trdote nad 60 HRc navadno ne uporabljamo za izdelavo mečev. Tako jeklo je notranje krhko in se lahko razleti ob močnem udarcu. Z določenimi metalurškimi postopki je mogoče preseči to neprijetno lastnost. Poznamo nekaj vrst kitajskih mečev, ki dosegajo trdoto jekla med 62-64 HRc, a kljub temu ne počijo ob udarcu. Trdoto jekla nad 62 HRc brez problemov uporabljamo za nože in kratka bodala, a namen in način njihove uporabe je bistveno različen od uporabe meča.

Vrste jekla

Za izdelavo meča se običajno uporablja ogljikovo jeklo z lastnostmi, ki smo jih že opisali. Poleg Rockwellove C trdotne lestvice, se uporablja še lestvica Jima Hrisoulasa, ki vsebino ogljika v jeklu označuje s točkami. Vsaka točka je enakovredna 0,01% vsebnosti ogljika v jeklu. Največ se uporablja jeklo, ki ima 60 do 70 točk ogljika, torej ima od 0,6% do 0,7% ogljika. Na tržišču je tako jeklo označeno z oznakama 1060 in 1070.

Poleg ogljika železu dodajajo še druge kovine:

- Krom – Podpira utrjevanje jekla, takšno jeklo je označeno kot »stainless-steel«. Jeklo lahko počí pri kovanju.
- Tungsten – Zagotavlja ostrejši rob, ki se dolgo ne skrha. Težko ga je kovati.
- Mangan – Prispeva k trdnosti jekla med procesom toplotne obdelave.
- Molibden – Zadrži trdno jeklo pri višjih temperaturah. Izredno težko ga je kovati.
- Nikelj – Poveča žilavost, trdnosti pa ne. Najdemo ga v jeklu z oznako »stainless-steel«.
- Silicij – Izboljša elastičnost (upogljivost) in trdnost. Lahko poveča prevodnost zmesi.

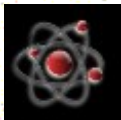
Lastnosti dobrega jekla

Jekleno rezilo mora dobro vsrkati moč udarca, odporno mora biti na zlom, mora biti čvrsto, odporno na staranje, odporno na trk, itd. Poleg tega mora biti lahko in gibčno. Vendar jeklen meč ni nezlomljiv. Tukaj so izzivi, ki jih mora jeklo izpolniti:

- Žilavost – to je zelo subjektivni pojem, saj z rezilom ne bomo razpolavljali avtomobilov ali skal (ne verjemite vsemu, kar vidite v filmih!), temveč bomo z njim ubili nasprotnika na bojnem polju. Pri tem moramo poznati umetnost mečevanja, da popolnoma izkoristimo to lastnost rezila.
- Trdota – Rezilo mora biti pravilne trdote. Če je pretrd, je krhek in hitro počí. Če je premehek, se zvija in z njim ne moremo rezati.
- Odpornost – Z odpornostjo označujemo sposobnost rezila, da dobro prestane udarec. Odpornost in trdota sta v obratnem sorazmerju. Čim mehkejši je meč, tem bolj je odporen in obratno.
- Gibčnost – Nekateri meči se tako upognejo ob udarcu, da ostanejo zviti. Takšen meč ni gibčen. Njegova oblika se mora ob udarcu vrniti v prvotno.

Postopek kovanja rezila

Kovač najprej izbere vrsto jekla in morebitne dodatke. To je odvisno od tega kakšne vrste bo meč in kakšne lastnosti naj bi imel. Meči se lahko izdelujejo tudi polindustrijsko. Osnovna oblika se naredi v kalupu, odvečen material se odstrani z brušenjem in odsekavanjem. Vendar se dober meč vedno izdelava s kovanjem. Osnovni material se zagreva in kuje, dokler ne dobi zelene oblike.

Andrej Ivanuša: MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Proces kovanja meča se prične pri austenitni temperaturi (760 stopinj Celzija). S kovanjem dajemo meču pravilno obliko. Ko je meč ustrezne oblike in kovina dovolj zagreta in mehka, se prične končna toplotna obdelava. Imenujemo jo kaljenje jekla. Kovan meč zagrejemo do temperature okrog 980 stopinj Celzija. Dobiti mora poseben rdeče-oranžen sijaj. Izkušen kovač to oceni na oko in se le redko zmoti. Ko je kovina pravilne temperature, se potopi v hladno vodo ali v olje. Kaljenje včasih opravijo dvakrat ali trikrat zaporedoma, kar je odvisno od zahteve naročnika. Včasih meč ponovno zažarijo do 200 stopinj, da zmanjšajo notranji pritisk v kovini in se meč nato na zraku počasi ohlaja.

Poglejmo postopek podrobneje. Osnova za dobro kovanje je peč, ki daje visoko temperaturo. Klasično se je uporabljala peč na oglje, danes se uporabljajo plinske ali električne peči. Ne glede na vrsto peči je osnovna zahteva, da razžari in segregira jeklo na ustrezno temperaturo, kjer je mogoče kovanje in oblikovanje rezila. Kovanje meča je najboljše v razponu od 650 do 820 stopinj Celzija. To je t.i. austenitna temperatura. Poseben sijaj dobi jeklo pri temperaturi okrog 980 stopinj Celzija in ta temperatura je primerna za kaljenje jekla. Če je jeklo hladno in dobi modrikasto barvo, se lahko zdrobi pod udarci kladiva. Prav tako ni dobro, če je temperatura nad 980 stopinj Celzija, saj je potem premehko za kovanje in ne zadrži oblike. To temperaturo se da preseči le pod posebnimi pogoji in s posebnimi vrstami jekla.

Ko je jeklo zagreto, sledi prvi korak imenovan vlečenje. Z vlečenjem razgret kos jekla stanjšamo in ga podaljšamo. Z daljšanjem se jeklo tanjša. Istočasno kovač že kuje osnovno obliko rezila. Ko kovač tolče ob robu, že tudi obli rob in ga počasi zakrivlja od ramena do konice.

Naslednji korak je tanjšanje rezila. Rezilo mora biti prav tako pravilno oblikovano, da ga je kasneje moč brusiti. S kladivom oblikuje vpadni kot rezila. Prične na telesu meča in tolče proti robu. Pri tem se včasih oblikujejo grbine, ki jih mora razvleči proti robu. S kovanjem naredi še jezik in njegov zaključek, kamor bo nameščen glavič. Zaključek tudi preluknja, če bo glavič privijačen na jezik.

Kovanje se opravi po delih. Kovač razgreje le del rezila dolg od 15 do 20 cm in ga kuje, dokler rezilo ni ustrezno oblikovano. Ko je tudi toliko časa, da jeklo žari rdeče. Rezilo tanjša in stanjšano telo previje ali preklopi z ene in druge strani, nato zopet razžari kovino in znova kuje. Zagotoviti mora enakomerno kovanje obeh strani rezila.

Pri delu uporabi še postopek, ki ga imenujemo normalizacija jekla. Med kovanjem potisne obdelovanec nazaj v peč in ga znova zagreje. Šele potem dovoli jeklu, da se počasi ohlaja. S tem postopkom zgladi kristalinsko strukturo jekla, ki je porušena zaradi kovanja. Atomi v jeklu se enakomerno razporedijo in uredijo ter takšni tudi ostanejo, ko se jeklo ohladi. Tudi atomi ogljika se enakomerno razporedijo in »pomešajo« z atomi železa. Tako dobi jeklo enakomerno notranjo strukturo. Nato znova zagreje jeklo in ga znova kuje.

Ko je kovanje končano, jeklo še enkrat razgreje in potem počasi ohlaja. To je podobno normalizaciji jekla, a ima popolnoma različen učinek. Jeklo se hladi počasneje kot pri normalizaciji in sam proces traja nekaj ur pa tudi več kakor en dan. Včasih ga večkrat zaporedoma ponovijo.

Kaljenje, brušenje, poliranje

Sledi poliranje in brušenje meča. Ker je jeklo mehko, bi takojšnje brušenje ne bilo učinkovito. Pri takem jeklu ne moremo narediti ostrega in enakomerno zakrivljenega roba. Zato je potrebno meč še enkrat zagreti, da ga otrdimo. Rob meča mora biti enakomerno zagret na austenitno temperaturo. Zato se uporablja solna kopel. Temperatura se v solni raztopini enakomerno porazdeli in ogreje rob rezila. Potem meč potisnemo v vodo ali v olje, ki hitro spusti temperaturo kovine. Pri tem sta čas in hitrost ohlajanja rezila kritična. Če je kaj narobe, se rob zvije ali celo počí. Obstajajo tablice za izračun pravih elementov, a večina kovačev uporablja svoje izkušnje pri oceni potrebne dolžine časa kopeli. Postopek se imenuje kaljenje. Pri tem se cementitni del kovine na novo prerazporedi in tako dobimo jeklo, ki ga imenujemo martenzit. Je izredno trdo in čvrsto.

Kaljenje se lahko večkrat ponovi, vendar se v naslednjih korakih jekla ne ogreje do austenitne temperature. S ponavljanje se povečuje trdota in čvrstost roba rezila. A pretiravati ne sme, ker lahko postane preveč trdo jeklo krhko kot steklo. Velika pozornost se nameni še brušenju. Danes se dostikrat uporablja kar tračni brusilec. A veliko izdelovalcev mečev še vedno prisega na ročno brušenje s pilo. Pri brušenju je pomembno, da enakomerno in pod pravim kotom stanjšamo rob.

Telo rezila se fino obrusi in polira, da dobi lepo gladko in sijočo površino.

MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Izdelava ročaja in okrasja

Ščitnik in glavič kovač kuje hkrati s kovanjem rezila. Ščitnik lahko privari ali prikuje na meč, lahko pa ga stisne na rame ter ga učvrsti s pomočjo držala. Držalo je lahko narejeno iz različnih materialov:

- Les
- Kovina
- Žica
- Kost
- Usnje
- Plastika

Držalo je navadno nataknjeno na jezik. Glavič je nato privijačen in s svojo silo potiska držalo k ščitniku in na ta način tvori čvrst držaj. Obstajajo meči, ki imajo celoten držaj kovan v enem kosu, pa tudi skupaj z mečem. Na držalu so potem oviti le usnjeni trakovi, ki omogočijo čvrstejši oprijem.

Samo rezilo je mogoče kasneje še z dodatnimi postopki okrasiti, torej mu dodati ali vrezati okrasje. Izgotovljen meč je priča trdega dela in obrtne spretnosti kovača.

Izdelava damaščanskega meča

Meč je mogoče izdelati iz ene ali več vrst jekla. Največkrat se uporablja ena vrsta, saj je s tem izdelava meča mnogo bolj enostavna. Pri dveh ali več vrstah je potrebno upoštevati njihove lastnosti. Če se te ne ujemajo, tudi ni mogoče izdelati dobrega meča.

Med najbolj cenjenimi meči na svetu je bil in je še damaščanski meč. Dolgo ni bila znana skrivnost njegove izdelave. Zato so kovači v drugih deželah z graviranjem poizkusili posnemati čudovite vzorce mečev iz Damaska. A skrivnost se je skrivala v pravilni uporabi dveh vrst jekla.

Med kovanjem so damaščanski kovači skovali skupaj dve vrsti jekla. Vsako vrsto so skovali v tanke liste. Polagali so liste drugega na drugega, jih zagrevali in znova kovali. Navadno so uporabljali jeklo in mehkejši material, na primer nikelj. Liste so med kovanjem previjali tudi večkrat. Če je kovač uporabil štiri liste jekla in tri liste niklja, je pri prvem zvijanju nastalo 14 plasti, pri drugem 28 in pri tretjem že 56 plasti. Tako jeklo imenujemo tudi laminatno jeklo.

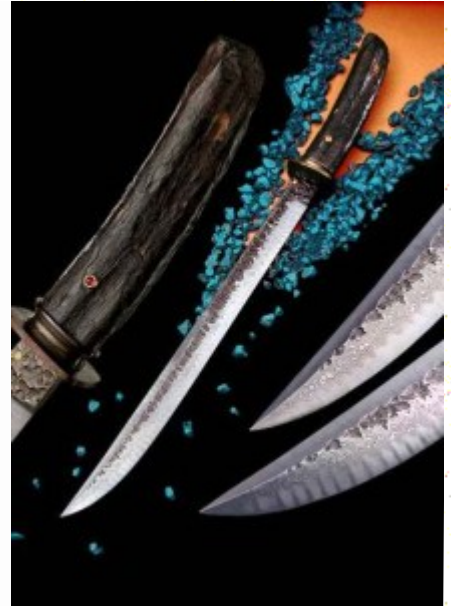
Andrej Ivanuša: MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Med kovanjem teh plasti, se jeklo in nikelj združita v celoto. Takšen meč je zelo gibljiv, vendar ne izgubi trdnosti in trdote jekla. Njegov rob je čvrst, gladek in oster. Damaščanski kovači so izgotovljen meč oprali s kislino, ki je izžrla mehkejši nikelj. Na ta način so na srednjem robu rezila dosegli neverjeten hrapav učinek. Na gladkem delu se je prikazala čudovita struktura zvitih plasti.

V zadnjem času se pojavlja jeklo z imenom wootz, ki je zelo podobno damaščanskemu jeklu. Izdelujejo ga v Indiji in vsebuje zelo veliko ogljika. Pri kovanju se ogljik razporedi v plasti, ki dajejo damaščanskemu podoben vzorec. Če meč spoliramo, opazimo razliko. Meje med plastmi postanejo zelo svetle, jeklo pa potemni. Vzorec postane zelo izrazit in kontrasten. Takšen meč je zelo atraktiven, vendar je primeren le kot okrasni meč, saj je zaradi velike vsebnosti ogljika njegovo rezilo zelo mehko.

Izdelava japonskega meča

Japonski meči imajo posebno vlogo v njihovi zgodovini. Prvi meč so izdelali bogovi. Sončna boginja Amaterasu Omikami je izdelala prvi meč in ga dala svojemu vnuku Ninigi-no Mikoto, ko ga je poslala za vladarja na Zemljo. Za Japonce imajo meči čarobne moči in celo lastno življenje. Zato so razvili zelo strogo etično kodo za izdelavo, uporabo in vzdrževanje meča.

Vojaki, ki so bili premagani v bitki, so molili v templjih k vojnemu bogu Hachimanu in ga spraševali zakaj je njihov več izgubil svojega duha. Obstaja veliko legend, ki govorijo o znamenitih mečih. Ti imajo posebne duhovne moči, ki še povečajo moč in trdnost ter ostrino meča.

Ena od teh zgodb pripoveduje o dveh kovačih z imeni Muramasa in Masume. Verjamejo, da sta bila enako spretna rokodelca. Sklenila sta, da se bosta pomerila v izdelovanju meča. Skovala sta vsak svoj meč in se pomerila jeseni, ko je odpadalo listje v jesenskem vetru. Muramasa je dvignil svoj meč v zrak. Vsak odpadli list, ki se je dotaknil roba meča, je presekalo na dvoje. Isto je naredil Masume. Vendar so listi mirno zdrsnili ob meču. Postal je zmagovalec, ker je njegov meč očitno vseboval posebne pravljicične moči.

Zaradi tega so bili kovači mečev posebej privilegirani v japonski družbi. Obiskovalec se jim je smel približati le, če jih je prosil za dovoljenje, da se jim približa. Verjeli so, da le najbolj moralni in duševno bogati ljudje lahko postanejo kovači mečev. Največji mojstri so sloveli tudi kot največji čarovniki in mojstri in so bili enakovredni svojim fevdalnim gospodarjem.

Japonski kovač mora pred kovanjem meča opraviti obred posta in ritualnega očiščenja po šinto religiji. Meč kujejo v belem oblačilu, ki je podoben svečanim oblačilom duhovnikov. V trinajstem stoletju so priznali, da so japonski meči daleč najkvalitetnejši meči na svetu. Dosegli so tako kvalitetno obdelavo jekla, da so jo v Evropi dosegli šele z modernimi metalurškimi postopki v začetku 19. stoletja.

Japonski kovači so uspeli premagati težavo pri izdelavi jeklenih mečev, ki je mučila kovače iz vsega sveta odkar so jih pričeli izdelovati. Meč mora biti zelo trd, da je mogoče njegov

MEČ, BLEŠČEČA SENCA

rob dobro naostriti in se ne skrha prehitro. Istočasno pa mora biti mehek, da se ne zlomi pri udarcu. Mehek meč ne vibrira močno in lažje absorbira energijo.

Ena izmed rešitev je kovanje meča z listi dveh ali treh različnih vrst kovine kot neke vrste kovinski sendvič. Listi se položijo drug na drugega, se zagrejejo, se prepognejo in kujejo. To kovač ponovi tudi do dvanajstkrat. Tako je sendvič sestavljen iz nekaj sto tankih lističev sestavljenih iz trdega in mehkega jekla

Toda japonski kovači so iznašli še boljši način za izdelavo dobrega meča. Za sredico meča so uporabili mehkejše in laminirano jeklo, za rezilo pa trše, prav tako laminirano jeklo. Potem so ga prepogibali in prekovali več kot dvajsetkrat in s tem dobili skoraj milijon laminiranih plasti. Bili so tudi prvi, ki so uporabili kaljenje meča. Še več, iznašli so način, da so kalili samo rob, sredine pa ne. Na meč so nanесли glino tako, da je iz nje gledal rob. Rob so segreli do austenitne temperature, sredina pa se ni zagrela tako močno zaradi izolacijskih lastnosti gline. Nato so meč kalili. Glina je povzročila, da se je sredina hladila počasi, rob pa hitro. Tako ima japonski meč različne trdnostne lastnosti na robu in v sredini. Robnih pet ali šest milimetrov je tako trdnih in ostrih, da se meč ne skrha niti pri daljši uporabi

VRSTE MEČEV

Meči so se pojavili že zelo zgodaj v človeški zgodovini. Igral je pomembno vlogo v vsaki izmed znanih civilizacij. Tudi v sodobni družbi se meč še vedno uporablja ob pomembnih vojaških in državnih ceremonialih in funkcijah.

Prvi znani meči so bili narejeni iz bakra. Ta kovine je v izobilju v naravi in je tudi najbolj dostopna. Bakreni meči so bili zelo mehki in so se hitro obrabili. Kasneje so se pojavili meči iz bronu. Bron je zlitini bakra in kositra. Meči iz bronu so močnejši od bakrenih. So tudi bolj upogljivi in dalj časa ostanejo ostri. Še kasneje so se pojavili železni meči. Pridobivajo se iz železne rude, ki je mešanica železa in kisikovega oksida. Pri taljenju železa je potrebno iz železne rude odstraniti kisik. Za to so uporabljali enostavne talilne peči. V njih izgoreva oglje, ki je v bistvu skoraj sam ogljikov oksid. Ogljik se s kisikom iz železove rude spaja v ogljikov dioksid in ogljikov monoksid. Kot plin se izloča iz staljene mase. Ostane porozna gobasta masa, ki jo imenujemo železni volk. Tega potem obdelajo s tolčenjem, da se odstranijo vse nečiste primesi in se pore stisnejo in izgubijo. Dobljeno železo je bilo mogoče enostavno oblikovati, saj je bilo gnetljivo. Železni meč je bil močnejši kot bronasti, vendar še vedno premehek in tudi rob se je hitro skrhal.

A vse se je spremenilo, ko so odkrili jeklo. Jeklo je mešanica železa (ferit) in majhnega deleža ogljika (cementit), ki ga je od 0,2 do 1,5 odstotka. Za izdelavo jekla so najprej uporabljali postopek, ki mu pravimo cementacija. Koščke železa so polgali v posodo v kateri je bilo veliko ogljika. Posodo so postavili v peč in jo razžarili na visoko temperaturo za nekaj ur ali celo za več dni. V tem času je železo posrkalo nekaj ogljika. Ta mešanica se je nato spremenila v jeklo. Jeklo ima več prednosti pred železom ali bronom. Je zelo čvrsto, je zelo gibčno, ostro ostane dolgo časa, lahko ga je obdelovati in oblikovati ter je bolj odporno na rjo in korozijo kakor železo.

Škotski meči

Claymore, enoročni

Pred 15. stoletjem ni mogoče določiti ali je meč Škotski ali ne. Od takrat je to mogoče trditi, ker so najdene slike. Prav tako imajo nekateri nagrobni kamni škotskih junakov vgravirane slike mečev. Te tipe mečev je mogoče najti tudi na Irskem. Zato jih včasih težko razlikujejo in določijo. Meče so v srednjeveških vojnah uporabljali škotski in irski najemniški vojaki. Za njih je značilen okrogli glavič. Jezik pa štrli iz njega in je umetelno zaključen.

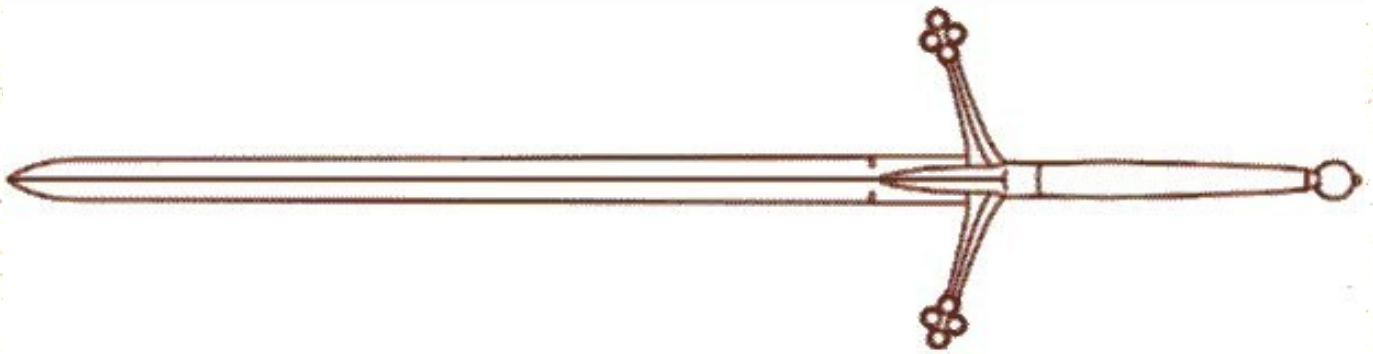

Andrej Ivanuša: MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Claymore, dvoročni

Ta meč se je pojavil v 16.stoletju. Izvira iz enoročnega meča in je najprej bil eno in pol ročni meč, kar pomeni, da so drugo roko za mečevanje uporabljali le izjemoma. V tem primeru je bil tudi krajši in lažji. Razvili so ga zato, da je lahko prebijal vedno boljše viteške oklepe. Podaljšali so mu ročaj, da ga je bilo mogoče vihteti z obema rokama. Prav tako je pridobil na dolžini in teži. Z dvema rokama je tudi močnejši zamah in je kovino oklepa lažje presekati. Na koncih ščitnika so se pojavile krogle, katerih uporaba ni znana. Sčasoma so meči spet postali krajši in lažji. Spremenili so se v ceremonialne meče višjih vladarskih slojev.

Kitajski meči Dolgi meč Changjian

Beseda Changjian pomeni prav dolgi meč. Chang je dolg, jian je meč. Meč izhaja iz časov dinastije Song. Ti meči so vsi enako dolgi in imajo enake mere. Tako vsak meč paše v vsako nožnico. Boljši meči se med seboj razlikujejo samo po okrasju. Bistvena je kvaliteta izdelave okrasja in uporaba dragocenih materialov in kamnov. Tudi kitajci so poznali laminatno jeklo in so prav tako uporabljali nikelj, vendar niso dosegali mojstrstva damaščanskih kovačev.

Japonski meči Katana

Japonski meči so znani po svoji kvalitetni izdelavi. Dolgo časa, vsaj 600 let jim ni bilo enakega na svetu. Z razvojem samurajev se je razvijal tudi meč. Uporabljali so dva meča, dolgega ali katana in kratkega. Japonci so se z meči bojevali drugače kot evropejci. Evropski meči morajo imeti široko telo in rezilo na obeh straneh. S telesom se mečuje, z robom se seka. Japonski meči služijo v glavnem za sekanje in ne za mečevanje. Konica je tudi primernejša za prebadanje.

MEČ, BLEŠČEČA SENCA

Zgodovinski meči Keltski meč

Kelti so bili znani kot neustrašni borci in dobri vojščaki. Uporabljali so lahek, kratek meč. Branili so se s pomočjo lažjih in okroglih ščitov. Meč je bil lahek za nošenje in primeren za borbo človek na človeka. Niso imeli ščitnika. Njihova značilnost je, da so dodatno odebljeni na »sladki točki«. Tako so bili zelo primerni za sekanje, saj so z obliko precej zmanjšali vibracije.

Na jezik meča so nataknil ročaj, ki je bil iz debelega usnja. Usnje je bilo dodatno okrašeno in obdelano. Močna nasmoljena vrstica je stiskala usnje na jezik na obeh koncih ročaja. Glavič ni bil velik, a okrašen.

Posebni meči Fantazijski meči

Za potrebe filmske industrije se je razvila posebna vrsta mečev. Imamo meče, ki so replike zgodovinskih mečev za prikaz zgodovinskih spektaklih. Druga skupina so fantazijski meči za fantastične filme in pravljice.

Ti meči z vojaškega stališča niso uporabni, saj so narejeni iz mehkega jekla. Zato imajo bogato okrašena in fantazijsko oblikovana rezila in ročaje. Večina med njimi imajo še posebne čudežne moči in lastnosti.

Ceremonialni meči

Tudi ti meči praviloma niso uporabni za vojskovanje. Običajno so replike zgodovinskih mečev in bogato okrašeni. Uporabljajo se za ceremoniale ob vojaških paradah in državnih praznikih. Ceremonilane meče poznajo v nekaterih državah kot osebni ceremonilani meči, ki jih smejo nositi samo potomci določenih plemiških družin. Včasih je kot ceremonilani meč v uporabi tudi kakšen resnično zgodovinski meč.

Okrasni meči

To so meči, ki jih imajo posamezniki za okras v svojih sobah. Za okrasni meč se lahko uporabi originalni, arheološko izkopen meč, star ceremonialni meč ali meč iz filmskih kovaških delavnic. Nekateri tovarne izdelujejo okrasne meče posebej. Ti meči nimajo rezil na robu in so lahko izdelani iz različnih kovin, pa tudi iz plastike, ki oponaša kovino.

*V naslednji številki:
Legendarni zgodovinski
in fantazijski meči.*

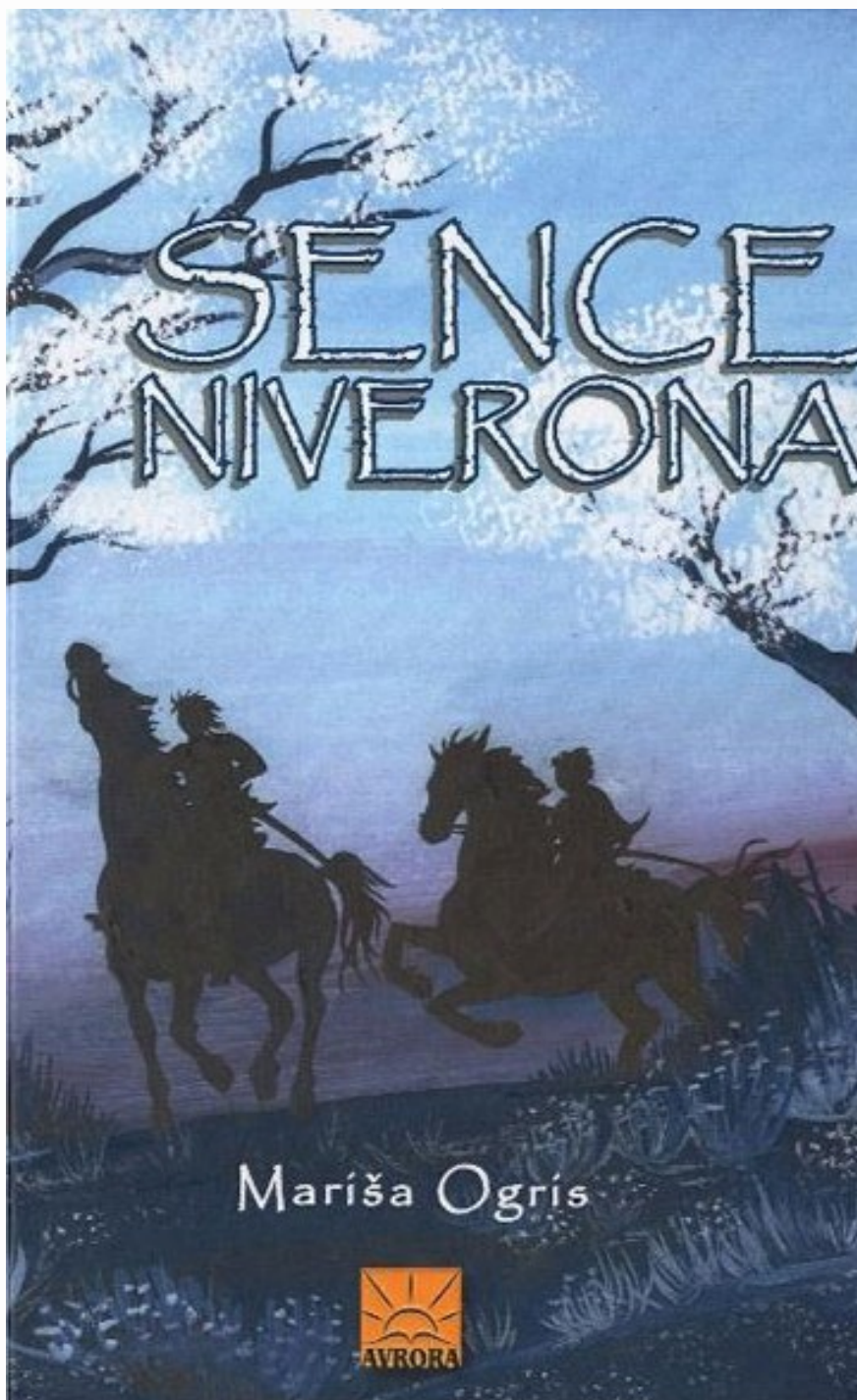

Mariša Ogris: Sence Niverona

Mariša Ogris je novopečena slovenska avtorica. Na strani 38 je intervju z njo. Njeno prvenec je pustolovščina v srednjeveškem fantastičnem svetu. Ker gre za 600+ debelo opeko, vam lahko po branju nekako prve petine knjige podam določeno mnenje.

Uvodna poglavja nas spoznajo s starim vojakom Diorjem in njegovim prijateljem, novopečenim soldatom Ellingom. Ta se po spletu okoliščin znajde v elitni kraljevi enoti nekakšnih kurirjev. Kako to? Elling zmaga na tekmovanju novincev, kjer vsakogar, ki pride služiti vojni rok, preizkusijo. Tekmujejo v lokostrelstvu in utupeju, nekakšni veščini mečevanja in klofutanja. Elling namaha ravno Amarasovega brata, malce debilnega orjaka in pokasira finega konja. Družino v vojašnici, novem domu Ellinga dopolnjujejo še kasarniški zoprnež Amaras in njegov foter, polkovnik Aross. Zraven je še paleta prijateljev. Priča smo rivalstvom in seveda ljubezenskim prigodam. Elling se zatreska v kraljevo hči Iris (sprva ni vedel, da je kraljeva hči), Dior pa v Ellingovo sestro Elino. Kralj seveda hoče svojo hči dati nekomu drugemu in ne Amarasu. Vse skupaj bi bila prešerna mešanica spletkarjenja enega proti drugemu, začinjena z občasnimi dvoboji, kjer si vojščaki v vojašnici nabirajo samozavest in ugled. Žal pa drek prileti v ventilator, ko Sior in Elling na dopusti pri domači vasi naletita na sovražnikove izvidnike. Ve se, katera trupla obležijo in priča smo prihajajoči vojni.

Kaj naj rečem o teh prvih 135 straneh? Prepoznal sem kar nekaj že videnega. Imamo starega mojstra Boringa, ki je posinovil siroto Diorja, imamo ljubezenske zaplete, na eni strani prepovedano ljubezen med kraljevo hčerjo in navadnim vojakom, tu je grozeča severna dežela z večnimi sovražniki in seveda »dovoljena« ljubezen Diorja in Eline. Kar nekaj ZF&F del mi je padlo na misel. Avtorica zaplet gradi na medsebojnih odnosih in rivalstvih. Bere se lepo in tekoče, čeprav gre

dogajanje počasi naprej, kar pa nikakor ne moti. Imamo čas spoznavanja z vsemi sodelujočimi in zlahka se nam vtisnejo v spomin. Vsekakor je knjiga primerno branje za vse ljubitelje srednjeveške fantastične junaške literature. Končno oceno bom lahko dal po preb-

rani zadnji strani. Avtorica je naslikala tudi sliko na platnici. Vsekakor je Mariša nova zvezda na fantastičnem nebu in komaj čakamo njena nadaljnja dela.

Za vas bere Bojan Ekselenski

Bojan Ekselenski: Dr. Zoran Živković, vrhunski književnik svetovnega formata

Živković s svojim delom presega žanrske definicije

Pisati o tako plodnem in vplivnem avtorju, kakršen je Zoran Živković, je svojevrsten izziv. Seznam njegovih zgolj leposlovnih del je obširen in zlasti izjemno raznolik. Slovenska javnost pozna Živkovića skozi izdaje Založniškega ateljeja Blodnjak.

Ljubitelji znanstvene fantastike in fantazije omenjeno založbo dobro poznamo, saj je poskrbela že za kar obširen seznam knjižnih presenečenj.

Biografija Živkovića je biografija uspešnega književnika svetovnega formata. Živković se je rodil leta 1948 v Beogradu, prestolnici naše takratne skupne domovine Jugoslavije. Leta 1973 je na Beograjski filološki fakulteti diplomiral iz literarne teorije, leta 1979 je magistriral z nalogo *Antropomorfizem in motiv prvega stika v delih Arthurja Charlesa Clarka*.

Čez tri leta (1982) je doktoriral na isti univerzi z disertacijo *Nastanek znanstvene fantastike kot žanra umetniškega pripovedništva*. Ta disertacija je našla pot v javnost leta 1983 v antologiji *Sodobniki prihodnosti*.

Trenutno živi v Beogradu z ženo Mirjano, sinovoma Andrejem in Urošem ter tremi mačkami.

Leta 2007 je postal profesor na Beograjski univerzi, kjer na Fakulteti za filologijo poučuje kreativno pisanje. Univerza za ta predmet ni mogla

dobiti boljšega profesorja, saj lahko svojo izjemno bogato prakso prenaša na rodove beograjskih študentov (blagor njim).

Živković nadaljuje bogato srednjeevropsko fantazijsko tradicijo in ga lahko postavimo ob bok eminentnim avtorjem, kot so Stanislav Lem, Franz Kafka ali Mikhail Bulgakov. V ranih 80-tih letih je bil med ustanovitelji uglednega beograjskega Društva ljubitelja fantastike Lazarja Komarčiča. V tistem času je ustanovil ljubiteljem ZF&F literature precej znano, v takratni Jugi prvo zasebno založbo Polaris (mnogi smo si nabavili kar čeden kup knjig te založbe, saj so v naš prostor v drugi polovici 80-tih let prinesle mnoge znane ZF avtorje po zelo ugodnih cenah).

Živković je eden največjih živečih avtorjev nam ljubih žanrov. Piše vse, od kratkih zgodb, do romanov. Čeprav generalno največji del njegovega leposlovnega opusa žanrsko sodi v znanstveno fantastiko, pravzaprav spekulativno prozo, ga težko žanrsko omejimo. Brez dvoma gre za umetniška dela, od katerih so nekatera dočkala radijsko in filmsko uprizoritev. Obširna množica nominacij in nagrad tudi izven območja nam ljubih žanrov priča o njegovi izjemni veščini. Njegova dela recimo proučujejo na mnogih univerzah, kjer se ukvarjajo s sodobno evropsko prozo.

Veliko Živkovičevih del je prevedenih v mnoge svetovne jezike. Sodi med najbolj prevajane evropske avtorje. Njegove kratke zgodbe najdemo pot v mnoge pomembne antologije in časopise v ZDA, Angliji, Japonski, Poljski, Finski, Danski, Franciji in Madžarski.

O Živkovičevem vplivu pove veliko tudi vabilo za častnega gosta na prestižno 35th World Fantasy Convention (35. svetovno konvencijo fantastike). Konvencija bo potekala od 29. oktobra do 1. novembra v San Joseju.

Naslovnica japonskega prevoda

Naslovnica nemškega prevoda

Zoran Živković, vrhunski književnik

Zoran Živković v slovenščini

Slovenci smo narod, kateremu je dano branje Živkovičevih del v domačem jeziku. Preden vas zasujem z njegovim leposlovnim seznamom, spoznajte seznam, v podaljščino prevedenih del:

- Četrti krog (prevod Slavica Boštjančič, ZA Blodnjak 2006)
- Knjižnica (prevod Katarina Meserko, ZA Blodnjak 2008)
- Most (prevod Bojan Meserko, ZA Blodnjak 2008)
- Bralka (prevod Bojan Meserko, ZA Blodnjak 2008)
- Amarkord (prevod Katarina Meserko, ZA Blodnjak 2009)

Do konca letošnjega leta naj bi pri ZA Blodnjaku izšla še dva preveda: Pisac u najam (Pisec za najem), prevajalka bo Katarina Meserko – izdajo financirata srbsko ministrstvo in Poslednja knjiga (Zadnja knjiga), prevajalec bo Bojan Meserko - izdajo financira srbsko in slovensko kulturno ministrstvo.

Recenzijo letos izdanega domačega preveda Amarkorda je za Mladino spisal znani literarni kritik Matej Bogataj.

Leposlovni opus

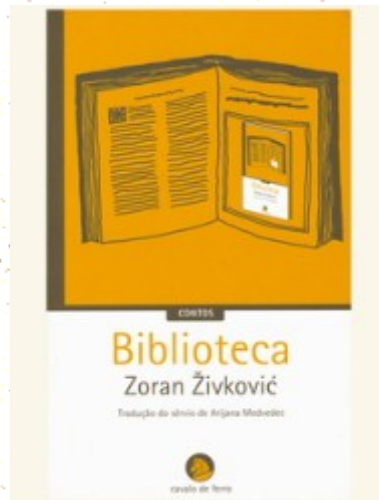
Živkovičev seznam proze je bogat in raznolik. Podajam seznam leposlovnih del z letnico izdaje:

- Četvrti krug (1993),
- Vremenski darovi (1997),
- Pisac (1998),
- Knjiga (1999),
- Nemogući susreti (2000),
- Sedam dodira muzike (2001),
- Biblioteka (2002),
- Koraci kroz maglu (2003),
- Skrivena kamera (2003),
- Vagon (2004),
- Četiri priče do kraja (2004),
- Dvanaest zbirki i čajžinica (2005),
- Most (2006),
- Čitateljka (2006),
- Amarkord (2007),
- Poslednja knjiga (2007),
- Esherove petlje (2008)
- Pisac u najam (2009)

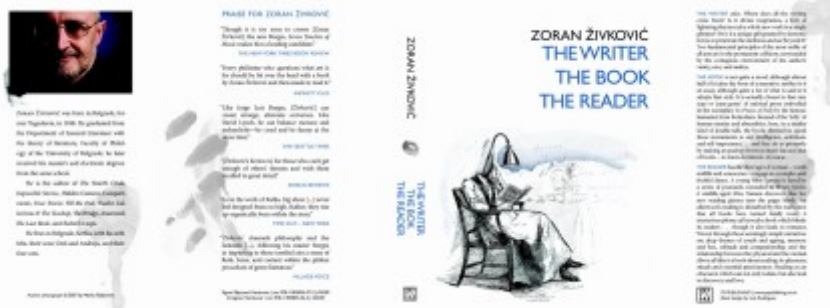
V zadnjem času piše tudi eksperimentalno prozo in tako širi svoj ustvarjalni opus. Po avtorjevih besedah to ni neka nova literarna zvrst. V bistvu gre za nemoč kritikov popredalčkati prozo, ki se izmika žanrskemu predalčaknju.

Avtor teoretičnih del

Živkovića ne moremo povezati samo z leposlovno prozo. Seznam njegovih del obsega tudi teoretična dela. Poleg že omenjene antologije Sodobniki prihodnosti (1983), je kasneje ustvaril Zvezdni ekran (1984), Prvi stik (1985), nakar je leta 1990 sestavil obširno Enciklopedija znanstvene fantastike (I + II), a za njo Ogledi o znanstveni fantastiki (1995).

Španski prevod

Platnice angleškega preveda

Ta dela so pomembna strokovna dela s področja nam ljubih žanrov in večina njih obstajajo v angleškem prevodu (glede slovenskih prevodov teh del se lahko zaenkrat obrišemo pod nosom). Po letu 2000 je vse svoje ustvarjalne moči usmeril na področje pripovedništva.

Prevodi v različne svetovne jezike

ZDA:

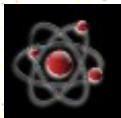
(Vremenski darovi, Knjiga / Pisac, Četvrti krug, Skrivena kamera, Sedam dodira muzike, Koraci kroz maglu, Nemogući susreti).

Velika Britanija:

(Nemoguće priče, Dvanaest zbirki i čajžinica, Most, Pisac / Knjiga / Čitateljka), Nemačkoj (Skrivena kamera, Poslednja knjiga), Španiji (Nemoguće priče, Knjiga/Pisac, Skrivena kamera).

Italijanski prevod

Zoran Živković, vrhunski književnik

Portugalska, Poljska in Danska: *Biblioteka*.

Grčija:
Knjiga.

Južna Koreja:
(Knjiga, Poslednja knjiga).

Turčija:
(Vremenski darovi, Biblioteka, Nemogući susreti).

Rusija:
Četvrti krug.

Češka:
Vremenski darovi.

Bugarija:
(Sedam dodira muzike, Četvrti krug)

Slovenija:
(Četvrti krug, Most, Biblioteka, Čitateeljka, Amarkord).

Hrvaška:
(Vremenski darovi, Nemogući susreti, Sedam dodira muzike, Biblioteka, Poslednja knjiga).

Med letom 2009 in kasneje se bodo Živkovičeva dela pojavila še v naslednjih prevodih:

Do konca 2009:
Čajdžinica (Japan), *Nemoguće priče 2* in *Esherove petlje* (Anglija), *Čitateeljka* (Švica in Francija), *Dvanaest zbirki i čajdžinica* (Ukrajina).

Leta 2010 bodo izšle:
Poslednja knjiga (Nizozemska), *Poslednja knjiga* (Italija), *Pisac u najam* i *Četvrti krug* (Anglija), *Vremenski darovi* (Nemčija).

Od 2011 do 2014 bodo v Nemčiji objavljeni:
Nemogući susreti, *Sedam dodira muzike*, *Biblioteka*, *Koraci kroz maglu* in *Most*.

Nagrade in pomembnejše nominacije

Seznam je precej obširen in raznolik. Samo ta seznam kaže na izjemno bogat ustvarjalni opus.

- "World fantasy award" za roman-mozaik *Biblioteka* (2003),
- nagrada "Miloš Crnjanski" za *Četvrti krug* (1994)

- nagrade "Isidora Sekulić" za *Most* (2007). Ta roman je bil uvrščen v ožji krog za NIN-ovo nagrado leta 2006 (že leta 1997 je bil v ožjem izboru roman-mozaik *Vremenski darovi*),
- Nagrada "Stefan Mitrov Ljubiša" (2007) za celoten ustvarjalni opus.
- Romani *Knjiga* (2004), *Biblioteka* (2005) in *Skrivena kamera* (2007) nominirani so za eno od najprestižnejših evropskih literarnih priznanj – „International IMPAK Dublin Literary Award“.

Roman-mozaik *Dvanaest zbirki* je leta 2008 nominiran za nagrado "Shirly Jackson Award" (2008). To je samo pomembnejši del nagrad in nominacij, ki segajo izven sveta nam ljubih žanrov.

Mogoče lahko za konec podam kritiko eminentnega časopisa New York Times, objavljeno 15. aprila 2007 za roman-mozaik *Sedam dodira muzike*:

Ne dogaja se pogosto, da naletite na prozno delo, katerega razkošna lebdeča življenjskost daje občutek preseganje samega jezika. Srbski pisatelj Zoran Živković (ne ga mešati z bivšim premierjem Srbije) že ima v ZDA obširno gorečih ljubiteljev. Čeprav je še prezgodaj, da ga razglasimo za novega Borhesa, ga njegov mozaični roman Sedam dodira muzike, vsekakor postavlja v položaj prvega kandidata za ta naziv..

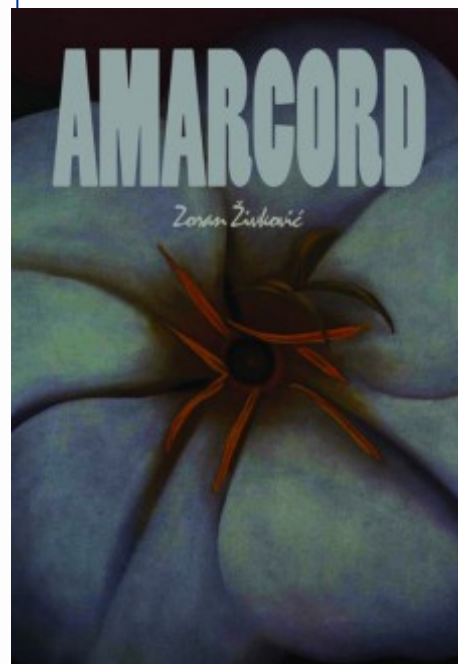
Izjemno napisana elegantna knjiga Sedam dodira muzike je zbirka zgodb, v kateri glasba igra v življenju likov prenovitveno, tudi mistično vlogo. Neuglašene melodije igralca na verge pričara neki starki vizije umiranja drugih ljudi. Starinska glasbena skrinja priključuje utvare v dom starega vdovca. Čeprav so nekateri tovrstni scenariji že videni, je Živkovičeva obdelava nadvse originalna – on nezgrešljivo najde bistvo transcendentnega v vsakodnevnih in neraziskanih obredih.

Enakovredno pohvalo zasluži tudi prevajalka Ellis Copl Tošič, ki je naredila Živkoviča berljivega brez žrtvovanja eksotične raznolikosti njegovega izražanja. Takšen je na primer opis ponovne potopitve v sanje, kot v jezero črnila ali napr. skrivnostno opozorilo, da „tisti, ki pričakujejo konjenika, ne smejo zamenjati utripa svojega srca z ropotom kopit“.

Imamo občutek, da je preveč omejujoče uvrščati Živkovičovo delo v spekulativno prozo, vendar se moramo s tem sprizniti, dokler za to ne najdemo prikladnejšega izraza.

To je torej to o tem velikanu svetovne književnosti.

Njegov način razmišljanja lahko spoznate tudi skozi intervju, katerega smo samo za Jašubeg en Jered opravili na začetku oktobra.

Slovenski prevod Amacorda je recenziran v Mladini

Intervju se nahaja na naslednji strani.

Veliki intervju: Dr. Zoran Živković

Vaš ustvarjalni opus je silno bogat. Poleg leposlovja ste napisali tudi nekaj enciklopedičnega čtiva o nam ljubih žanrih. V slovenščino imamo po zaslugi Založniškega ateljeja Blodnjak prevedenih nekaj vaših del (Četrti krog, Most, Bralka, Knjižnica in Amarcord) in letos bosta pri tej založbi izšli kar dve vaši deli (Zadnja knjiga, Pisec za najem). Zanima me, kako pri vas poteka ustvarjalni proces od ideje do končnega izdelka?

Predvsem, jaz sem jutranji pisec. Pišem izključno dopoldne, najpogosteje med deveto in dvanajsto uro, ko sem še poln svežine po spanju. Kasneje pišem besedila, ki niso prozna ali prevajam, vendar tudi to nekako do sredine popoldneva. Zvečer berem.

Pisati začnem takoj po bujenju, saj se mi takrat prikaže neka slika ali beseda bodočega dela. To prikazovanje je večkrat silovito in me brez odlaganja pripelje k računalniku. Ko sedem pred prazen ekran, delo je v meni večinoma popolnoma oblikovano, čeprav še ne v celoti na zavestnem nivoju. Ampak ono je že tu nekje pod pragom zavesti in obstaja, in vse, kar moram postoriti, je pretipkati ga.

Dokler pišem, se nekakšna podvojena osebnost. Zavestni del mene je radovedni in nestrpno čakajoči bralec, ki hoče čim prej spoznati to, kar mu pripravi tisti drugi jaz, zaprt v nezavednem, iz katerega klije moja proza. Glavna prepreka temu nestrpnemu bralcu je dejstvo, da tipkam samo s kazalcem desne roke. No, pokazalo se je, da prav ta hitrost odgovarja hitrosti grajenja proznega besedila.

Kakor sem vse bolj izkušen pisatelj, vse bolj upoštevam nezavedno. Tukaj se nahaja trajno shranjeno vse, kar sem nekdaj doživel in izkusil, vse kar je videno, prebrano in spoznano. Nezavedno je podobno neprekinjenemu vrenju, vendar tu vladajoča neurejena prepletenost je samo na videz kaotična. V trenutku, ko se doseže določena kritična masa, iz turbulenc

nezavednega začenja izhajati nit novega dela, ki je popolnoma urejena, dokonča in koherentna.

Dokaz tega je dejstvo, da skoraj nikoli nimam potrebe za vračanje na napisano besedilo, ker bi ga moral dodelati. Največji del tega, kar sem napisal, je prva in končna verzija dela. Ostane samo še nekaj dela za lektorja.

Vprašanje je morda klišejsko, vendar ga rad postavljam avtorjem kvalitetne literature, ki pišejo različne vrste proze. Kaj je večji izziv – pisanje kratke zgodbe ali morebiti pisanje obsežnejšega romana?

Ta dva izziva sta neprimerljiva. Čeprav nikakor ni lahko napisati dobro kratko zgodbo, je pisanje romana daleč večji izziv. Gre za razliko nekoliko razredov.

Kaj je pomembno pri ustvarjanju romana? Kaj je po vašem mnenju najtežji in kaj najlažji del tega posla?

Najtežje je začeti roman, da ima primeren začetek. Najlažje ga je pripeljati do konca, če je dobro začel.

Nam lahko mogoče razkrijete, zakaj mnogi avtorji, zlasti v zadnjem času, tako radi pišejo cele serije bolj ali manj zajetnih knjižnih opek (Somrak. Pismi ognja in ledu, Harry Potter, ipd. – omejil sem se samo na prevode v slovenščino)?

Izključni krivec za epidemijo pisanja v nadaljevanjih je knjižna industrija. Ko se enkrat odkrije, da nekaj prinaša dovolj zaslužka, knjižna industrija želi iz tega izveliči maksimalni donos. Zanima jo samo profit. Sploh se ne upoštevajo književne vrednosti ali kaj drugega.

V Sloveniji imajo določeni literarni kritiki težave z umeščanjem žanrske literature v kontekst občega razumevanja leposlovja. Pravzaprav mnogi

akterji na literarni sceni smatrajo žanrsko literaturo za šund, knjižni pofl, namenjen samo preprosti zabavi ne ravno razgledanih množic. Kaj definira kvalitetno delo? Je to odziv kritikov? Je to mogoče odziv bralcev, kar se lahko odraža v prodajnih številkah? Je mogoče kaj tretjega? Je za kvalitetno literaturo sploh pomembna žanrska umeščenost?

Pri akademski kritiki se pojem „žanrska književnost“ običajno razume kot sinonim za „trivialno umetnost“, katero smatrajo za opozicijo „umetniški književnosti“. Vendar ni vse žanrsko nujno trivialno, čeprav je okoli 95% te literature dejansko književno brez vrednosti. Na primer, Lemov roman Solaris je znanstvena fantastika, a mu to niti malo ne škodi pri njegovi uvrstitvi v vrhunsko književnost.

Vi imate vrhunsko književno izobrazbo in ste istočasno tudi uspešen avtor. Naj vam postavim malce provokativno vprašanje. Kaj je pri ustvarjalnem procesu pomembnejše, talent ali izobrazba?

Brez dvoma nadarjenost. Književna izobrazba nikakor ne more škoditi, pravzaprav nasprotno, vendar izobrazba sama nikakor ni zaloga, da boste uspešen pisec.

Velik del vašega opusa je umeščen v znanstveno fantastiko in fantastiko, dasiravno bi vaša najpomembnejša dela težko ozko opredeljevali na osnovni žanrskih zapovedih. Prinaša nadgrajevanje žanra ali morebiti celo organsko stapljanje več, navidezno ne ravno kompatibilnih žanrov skozi neko osnovno žanrsko nit, neko umetniško vrednost?

Sebe nikakor ne vidim kot žanrskega pisca, še manj pa kot avtorja znanstvene fantastike. Najprijetneje se počitim kot pisatelj brez kakršnega koli prefik-

Veliki intervju: Dr. Zoran Živković

sa – preprosto pisatelj. Vse, kar je izpod tega pojmovanja, bi bilo omejujoče in zgrešeno.

Pri nas, v Sloveniji, je precej razširjena ideja, da je pisanje za denar skoraj nečastno, oziroma s pisanjem ni možno zaslužiti. Na nekaterih razvitih trgih so mnogi žanrski pisatelji plačani po načelu napr. 6c na besedo (jaz bi bil zadovoljen že s tretjino te vsote?). To pomeni skoraj industrijsko ustvarjanje, ki je na teh trgih precej razširjeno. Tarifa seveda ni za vse enaka, a mnoge žanrske avtorje takšna produkcija postavi v vlogo pogodbenih obrtnikov. Kako gledate na ta, skoraj industrijski, ustvarjalni proces?

Sam sem goreč nasprotnik prepuščanja umetnosti pisanja surovostim tržišča. Nobeni umetnosti ni prostor na tržišču, še najmanj pa književnosti. To velja za velike jezike, kaj šele za majhne, kakršna sta srbsščina ali slovenščina. e je družbi, v kateri živimo, kaj do ohranitve domače književnosti, ji vsekakor morajo priskočiti na pomoč. Brez tega je kmalu ne bomo več imeli. Ta nadvse krhka rastlinica nikakor ne more nezaščitena zdržati konkurence močne knjižne industrije. Brez zaščite bomo storili kulturni samomor.

Zlasti iz ZDA prihajajo industrijsko „štancane“ franšize (Star Wars, WoW, Star Trek ipd.), kjer brezimni avtorji skoraj normirano pišejo gore žanrsko bolj ali manj klišejskih romanov znotraj natančno definiranega domišljjskega vesolja. Je možno v tej delih najti kanček ustvarjalnosti? Je to sploh možno, glede na industrijsko produkcijo franšiznih knjižnih del?

Franšizna književna dela so najnižje dno. Nižje ne gre več. Hujša je celo od kiča. Pravzaprav, popolnoma neumestno je te knjige sploh imenovati „književna dela“.

Je možno istočasno pisati za trg in za svojo dušo?

Seveda je mogoče. Največji sodobni pisci – recimo Jose Saramago, Orphan Pamuk ali Umberto Eco, so pri bralcih odlično sprejeti in preprečian sem, da pišejo za svojo dušo.

Zdaj sva prišla h kreativnosti. Na Beograjski univerzi učite kreativno pisanje. Katere so vaše najpomembnejše profesorske naloge?

Moja najtežja naloga, profesorja kreativnega pisanja, je iz glave študentov odstraniti vse zgrešene predstave o tem, kaj je v bistvu, književnost. Pravzaprav je neverjetno, koliko je tu zablod in zgrešenih zamisli. Samo takrat, če uspem pri tem, jih lahko začnem počasi uvajati v skrivnosti prvotne in razburljive umetnosti proze.

Vaše delo Knjižnica je bilo leta 2003 nagrajeno s „Svetovno nagrado za fantastiko“. To je samo ena od vaših literarnih nagrad, kajti za popis vseh nagrad in nominacij bi potreboval kar precej prostora (seznam ustvarjanja, nagrad in nominacij je v članku o vas). S kakšnimi občutki sprejmete vest o nominaciji, oziroma ob prejeti nagradi?

Zdaj sem že v teh letih, ko na nagrade in slavo gledam znatno treznejše, kot se v mladosti. Vsekakor priznanja prijajo, vendar jih več ne precenjujete. Ne dopuščate, da vas zapuščina oslepi...

Med zapisi kritikov v raznih tujih medijih sem opazil, da vas občasno primerjajo z Borhesom. Naletel sem tudi na primerjavo s Kafko in še kom. Kako sprejemate takšne primerjave?

S tem se mi poklanja velika čast, ko me primerjajo s tem velikanom umetnosti proze. Osebo občutim več sorodnosti s Kafko, kot z Borghesom. Svojo prozo doživljam kot skromno nadaljevanje tradicije srednjeevropske fantastike.

V svetu znanstvene fantastike in fantastike ste dosegli izjemen status.

Posegli ste tudi v svet eksperimentalne proze. Nam lahko na kratko opišete značilnosti te zvrsti?

Termin „eksperimentalna proza“ se uporabi takrat, ko kritik ne ve, v katero zvrst bi umestil vaša dela. To doživljam kot kompliment. Bistveno težje bi me zadelo, da bi v tistem, kar pišem, prepoznali katero od komercialnih kategorij knjižne industrije.

Sodelovali ste na mnogih konvencijah nam ljubih žanrov. Zanima me, če se spomnite kakšnega smešnega pripetljaja?

Na EUROCONU v Kopenhagenu pred dvema letoma sem popolnoma očaral in zmedel Anne McCaffrey s triki s kartami.

Bi prišli na konvencijo v Sloveniji, če bi vas povabili?

Z velikim zadovoljstvom.

Zdaj pride sklop vprašanj, s katerimi „obdarujem“ vsakogar. Fanzin, v katerem bo objavljen ta intervju, je slovenskega porekla, zato me zanima, katere slovenske avtorje poznate? Imate mogoče v Sloveniji kaj prijateljev?

Bojan Meserko je slovenski avtor, katerega opus najbolj poznam, je tudi moj založnik in je odličen pisec. Od avtorjev svoje generacije sem vzdrževal zveze z Borisom Grabnarjem in Dragom Bajtom.

Najbrž vsak avtor proze prebere kar čedno število proznih del. Vsaj na začetku ustvarjanja prebrano vsaj na podzavestni ravni vpliva na lastno ustvarjalnost. Ste imeli zlasti na začetku svoje bogate ustvarjalne poti kakšen nabor vzornikov? Kateri avtorji so najbolj vplivali na vaše delo?

Niti eden od mojih književnih vzornikov ni pisal znanstveno fantastiko. Od

Veliki intervju: Dr. Zoran Živković

sodobnih pisateljev čutim spoštovanje do že omenjenih Samaraga, Pamuka in Eca in vsekakor tudi do Milana Kundera, Kazua Išigura in Harukija Murakamija.

Katero znanstveno fantastično oz. fantazijsko delo ste nazadnje prebrali?

Tega vprašanja sem se bal. Čisto iskreno, ne morem se spomniti. Že dolgo nisem bral znanstvene fantastike, a še dlje fantastike.

Nekatere vaše zgodbe so oživele v filmski obliki. Zanima me, kateri znanstveno fantastični oz. fantazijski film ste si nazadnje ogledali?

Bilo bi najbolje, da nisem videl nobenega po Kubrickovi „2001: Vesoljska odiseja“...

Vrniva se h Knjižnici. Dajva malce sanjat! Kdo bi po vašem mnenju lahko Knjižnico kvalitetno spravil na veliko platno? Koga si predstavljate v glavnih vlogah, če bi do tega prišlo?

Pokojni Krzysztof Kieslowski bi bil popolni režiser, a v vsaki epizodi bi idealno igral Anthony Hopkins ...

Tudi to vprašanje „doleti“ vsakogar. Kako bi v enem stavku izrazili sporočilo Knjižnice?

Bi sploh napisal knjigo, če bi jo lahko spravil v eno besedo?

Želim vam še veliko ustvarjalnih dosežkov.

Hvala lepa!

*Za vas se je pogovarjal
Bojan Ekselenski*

Zadnja novica, ekskluzivno:

Prvi del Živkovičevih zbranih del je ravno izšel v srbskem in angleškem jeziku. Zbirka z naslovom ROMANI (NOVELS). Zbirko je založila beograjska založba Zavod in vsebuje sledečih sedem del:

- Četvrti krug (*The Fourth Circle*),
- Pisac (*The Writer*),
- Knjiga (*The Book*),
- Skrivena kamera (*Hidden Camera*),
- Poslednja knjiga (*The Last Book*),
- Esherove petlje (*Escher's Loops*)
- Pisac u najam (*The Ghostwriter*)

Drugi del zbirke, imenovan Nemogoče zgodbe (*Impossible stories*) je načrtovan za začetek leta 2010.

Najava je tudi na [avtorjevi spletni strani](#).

Kdaj v slovenščini? Ko bo, bo novica najprej v JeJ!

Veliki intervju: Dr. Vid Pečjak - starosta slovenske znanstvene fantastike

V svojem opusu imate čedno število del nam ljubih žanrov. Ob pogledu na izposoji v knjižnicah je vaša pripovedka Drejček in trije marsovčki daleč v ospredju. Noben slovenski ZF&F avtor se niti ne približa izposoji vseh izdaj tega, tako lahko rečem, kulturnega dela. Zanima me, kakšna ideja ali vzgib vas je vodil, da napišete to priljubljeno in prikupno poved? Se spomnite, kdaj ste napisali svojo prvo ZF zgodbo?

Kot otrok sem risal ZF slike, npr. podoba Marsovca v hodečem vozilu, razvoj človeka v prihodnosti, zemljevid Marsa, kuharski avtomat. Slike sem pred kakimi 20 leti nesel na revijo Življenje in tehnika, objavili so eno, druge po so zapravili. Moja prva ZF zgodba pa je Drejček in 3 Marsovčki. Napisal sem jo še kot študent, a so jo šele čez 4 leta objavili v knjižni obliki pri MK. Kot vidite, sem bil vedno obseden od Marsa in Marsovcov. Name pa je zelo vplivala knjiga Poslednji dnevi človeka, ki sem jo bral z devetim letom in potem še trikrat. Napisal jo je francoski astronom Camillo Flammarion, ki danes ni znan kot pisec ZF literature.

Že pred tem pa sem napisal zgodbo V objemu Zelenega pekla, ki opisuje dogodivščine neke ekspedicije v porečje Amazonke. Doživljajo neverjetnosti, npr. srečanje s človeku podobno opico. Zato je vsaj napol ZF delo. Opremil sem jo s slikami, ki sem jih trgal iz nemških in angleških revij v kavarni Union. Npr. Slika nekega pijanca iz bolnice za duševne bolezni, ki naj bi predstavljala glavnega junaka zgodbe, potem ko se vrne iz džungle. Člane ekspedicije pobijejo domačini, le ta se reši. Zgodba je izhajala v nadaljevanjih v časopisu Mladina, kasneje sem jo ponudil kot knjigo uredništvu Mladinske knjige. A je niso vzeli, ker so menili, da je le prevod. Priložil sem »potrdila« mojih prijateljev in sestre, ki so me videli, kako sem pisal besedilo in

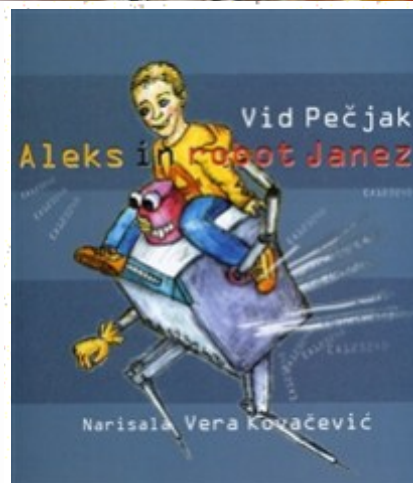
se z njimi pogovarjal o vsebini. Takrat so razstavljali v Ljubljani španski grafiki in sem kar iz albuma pobral ime-na. A tudi to ni pomagalo. Jože Potrč mi je napisal omeno, v kateri je vztrajal, da gre za prevod in da je delo ukradeno. Čez eno leto pa se je oglasil urednik mariborske Mlade brazde Palko Gal ter sprejel in tiskal knjigo.

Letos sem prebral dva vaša dela. Beg med zvezde in Zadnji odpor ali iskanje lepe Helene. Deli sta vsaj na prvi pogled popolnoma drugačni, vendar imata pomembno skupno stalnico. Obe opisujeta v prostoru izolirano skupino ljudi. Predstavlja opisovanje karakterjev tudi strokovni izziv, saj ste po izobrazbi psiholog?

Seveda. Namerno sem se trudil, da bi bili knjigi, zlasti Beg med zvezde, po obliki drugačni od dosedanjih in odgovor sem našel v opisovanju karakterjev ter njihove preteklosti. Upam, da mi je »ratalo«.

Obe knjigi zares opisujeta v prostoru in času izolirane ljudi. Menim, da k temu teži sedanja civilizacija. Čedalje več je prebivalcev, čedalje več proizvajamo in čedalje bolj se organiziramo, obenem pa postajamo bolj osamljeni kot kdajkoli prej v zgodovini. Vse to lepo opisuje David Riesman v knjigi Osamljena množica.

Že nekaj časa se ukvarjam z ekološko krizo, za katero menim, da bo odločala o usodi človeštva. Temu posvečam tudi svoje nove knjige. Imam štiri tipkopise: Kataklizma, ki govori o koncu naše civilizacije, Podgane, ki govori o mukopolnem prebijanju skozi življenje in zgodovino, Zaton Selenije, ki govori o propadu zemeljske kolonije na Luni. Četrty tipkopis pa ima naslov Človek in ekološka kriza in je znanstvena monografija. V načrtu imam še dva leposlov-

Veliki intervju: Dr. Vid Pečjak

na ekološka romana: Beg na Rdeči planet ter Vrnitev v domači kraj. Prva opisuje izselitev ostanka Zemljanov na Mars, druga pa vrnitev pobeglih potomcev čez milijon let na svoj matični planet. Ne vem, ali ju bom končal ali ne, ker nisem več rosno mlad. Vendar upam, da ju bom napisal. In še marsikaj zraven. Zgodbe so prepletene z ljubezenskimi motivi, katerih poanta je: vse bo propadlo, razen ljubezni. Žal za svoje tipkopise še nisem našel založnika, čeprav sem mnogim od njih poslal besedilo. Celó založba Sanje, ki je po imenu najbližja tem zgodbam, je zatajila.

Od kod to neuspešno iskanje? Eden od možnih odgovorov je, da je upadla moja pisateljska moč. A mislim, da ni, ker sem pred leti dobil mednarodni priznanji Prix Futura ter Prix Japon. Tudi moji zadnji knjigi so bralci primerno sprejeli. Drug odgovor pa je bolj zapleten in bolj psihološki. Ljudje odriavajo neprijetnosti proč od sebe, ven iz svoje zavesti, nočejo videti, kaj jih čaka, antiutopije morajo imeti happy end ali pa jih ne berejo. Edina izjema, ki jo poznam, je knjiga 1984. Uredniki se seveda ravnajo po okusu bralcev in vnaprej preštudirajo, kako bodo nanje reagirali.

Vaše zadnje ZF delo je izšlo leta 2007. Zanima me, pripravljate kaj novega za ljubitelje vaših del, ki jih gotovo ni malo? Nam lahko daste konkretni namig? Bi želeli podeliti svoje bodoče literarne načrte z bralkami in bralci fanzina?

Moje zadnje delo (2007) je otroška zgodba Aleks in robot Janez, ki jo je opremila s slikami gospa Vera Kovačević. Kmalu bo izšla slikanica Aleks na letečem krožniku z ilustracijami Bojana Jurčca in potem še Aleks, Katica in Maja v Afriki. Dreječek je moj sin Andrej, Aleks pa moj štiriletni vnuk in sin mlajšega sina Jerneja. Običajno menimo, da otroci niso primerni za branje ZF literature, kar pa ni res. Če

jim razložimo, razumejo pojme kot so robot, Marsovec, vesolje in rakete. Saj se navdušujejo celo nad filmi Ledena doba 1, 2 in 3. Uporabljati pa moramo otroški jezik.

Pripravljam veliko leposlovnih in strokovnih del. Ko sem daroval svoje delo Psihologija staranja prijateljem, sem k posvetilu največkrat napisal Aškerčev verz: »Umreti, bratje, težko ni, pustiti nade, to boli.« Moja dela seveda lahko posredujete bralcem fanzina, saj ne pišem zase, temveč za publiko.

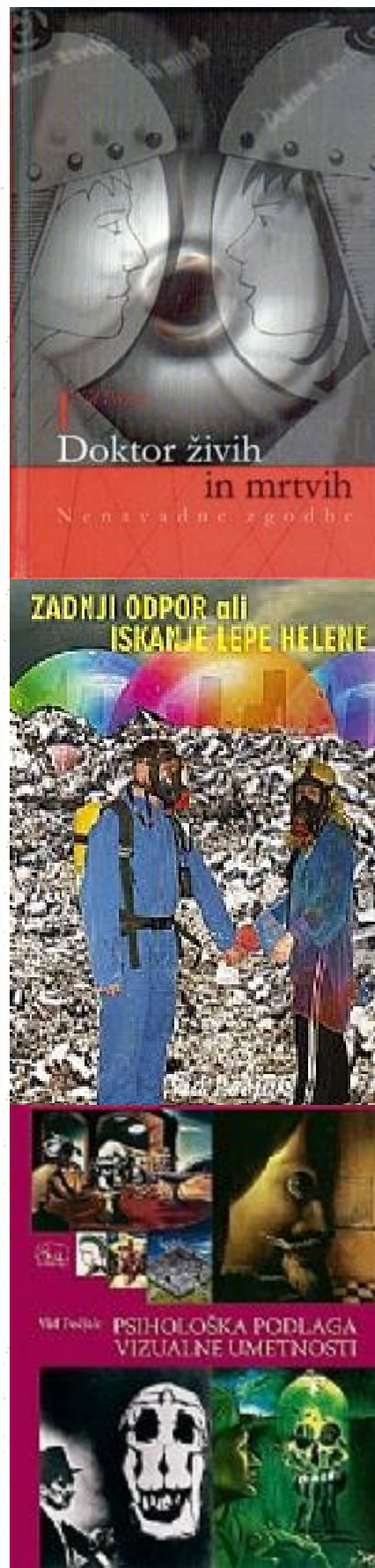
Po eni od vaših zgodb so posneli film z imenom, če se ne motim, Tretje življenje. Vsebina filma je res fascinantna. Kakšne so možnosti za transplantacijo možganov? Se pri tem ne postavi vprašanje identitete? Kaj človeka definira – njegova zavest ali njegovo telo? Srce ali možgani?

Nimam medicinske izobrazbe, kljub temu pa menim, da transplantacije možganov še dolgo in morda nikoli ne bo. Če pa bo, bomo dobili novo osebo, neodvisno od prejšnje. A kaj bo znanost uspelo čez tisočletja, ni mogoče presoditi. V zgodbi je res v ospredju vprašanje identitete in prav zato sem jo napisal (zanimivo, da tega noben kritik ni opazil, videli so le vnanjo zgodbo, lupino, ne pa eksistencialne vsebine). Mislim, da je za posameznika pomembnejša zavest, čeprav se ta oblikuje predvsem pod vplivom okolja. Posameznik je v prvi vrsti rezultat svoje preteklosti).

Jasmina ali Helena je ena od mojih najbolj uspešnih ZF novel, po njej so posneli ZF TV film Tretje življenje, ki je bil nagrajen z nagrado Prix Futura.

Poznate kakšnega avtorja novega vala? V zadnjih dveh letih je nastalo kar nekaj novih žanrskih del, ki širijo slovensko žanrsko pokritost. Dobili smo prvo vesoljsko sago, prvo epsko fantazijo, prvo magijsko fantazijo in prvo epsko pesnitev. Spremljate ta nov razvoj žanrske scene?

INTERVJUJI

Pečjak je napisal veliko strokovnih knjig.

Veliki intervju: Dr. Vid Pečjak

Ne poznam avtorjev novega vala in novih žanrov. Morda je moja otroška ZF nekakšen podžanr, za katerega menim, da se bo širil. Za ustvarjalnost družbe je silno pomembno, da otroci čim prej in čim bolj razvijejo svojo domišljijo. Kot psiholog sem v ta namen sestavil več nalog za spodbujanje ustvarjalnosti, vendar mi ministrstvo za znanost (pod ministri Marinček, Čok in Gaber) ni odobrilo raziskovalne teme.

Berete ZF&F dela slovenskih avtorjev?

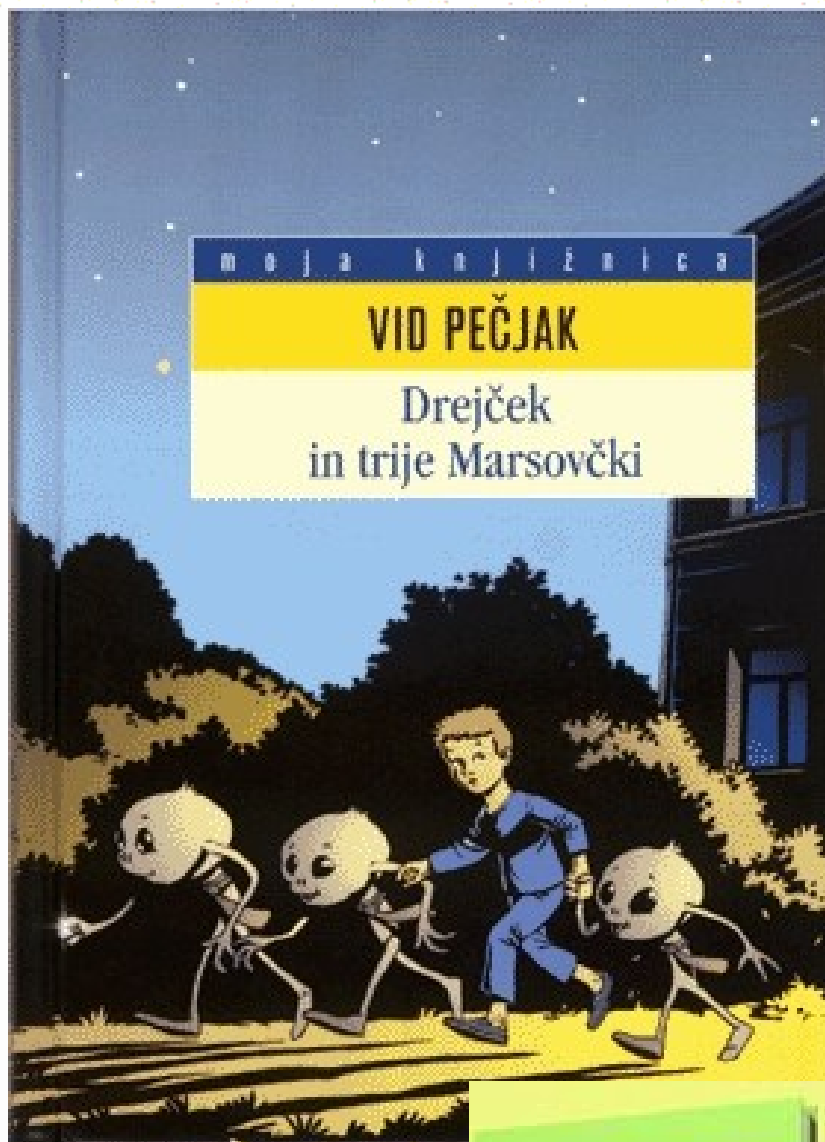
Vsako poletje na počitnicah eno ali dve deli, od slovenskih avtorjev največkrat Puncerja, ki je prav tako kot jaz upokojen univerzitetni profesor. Veste, kaj se mi je pripetilo med branjem ene od njegovih knjig? Za prvo novelo sem dejal: »Slaba je in Puncerja ne bom več bral.« Za drugo in večino naslednjih pa: »To je najboljša ZF, kar sem jo bral!«

Poznate ali imate stike recimo s kakšnim avtorjem iz nekdanje Jugoslavije?

Imam stik z gospo Dubravko Miljković iz Zagreba, ki je napisala nekaj ZF novel in črtic, a tudi kritik.

Pojdiva zdaj malce na minsko polje slovenskega knjižnega trga. Kar dovolj redno obiščem največjo celjsko knjigarno in v njej že dolgo nisem našel na niti eno samo delo slovenskega ZF&F avtorja. Meni je skrajno neloogično, zakaj ni v vsaki malo bolj založeni knjigarni ob deseti kopiji Da Vincijeve šifre vsaj Drejčka? Zakaj naši avtorji najdejo anonimno pot samo do knjižnic, v knjigarne pa ne? Mislite, da smo domači avtorji toliko slabši, nekonkurenčni?

Slovenci smatramo, da je vse, kar prihaja iz tujine, boljše kot domača roba. Sicer je pa konzorcij MK v Ljubljani kar dobro zadolžen z mojimi deli. Drej-

Slovenska mladež se deli na tiste, ki so že prebrali Marsovčke in na tiste, ki jih še bodo prebrali.

ček je izšel 9 krat (v slovenščini, hrvaščini in češčini). Naša domača dela niso nič slabša od tujih, njihova napaka je le v tem, da so domača.

Kako bi komentirali, da Slovenija ne premore niti ene resne ZF&F konvencije? Konfuzija je bila delo enega človeka in letos je odpadla. Ker ste psiholog, bi mogoče lahko namignili vzrok,

Veliki intervju: Dr. Vid Pečjak

*čemu v Sloveniji nikakor več ne uspe-
mo postaviti na noge delujoče organi-
zirane ZF&F scene? Na Hrvaškem in
v Srbiji so glede tega vsaj zadnjih 10
let pred nami. Kakšno prekletstvo se
nas drži?*

Slovinci smo »stvarni«, ZF pa stvar-
nost presega. Posega v prihodnost, ta
pa nas premalo zanima. Živimo »tukaj
in zdaj«, zato smo tudi primerna žrtev
novega kapitalizma s podobno usmeri-
tviyo.

*Ste član Društva slovenskih pisatel-
jev. To je obče društvo. Ali mogoče
pogrešate kakšno specifično, žanrsko
pogojeno pisateljsko društvo z razu-
mevanjem potreb avtorjev, ki ustvar-
jamo ZF&F literaturo?*

Seveda je čas za tako društvo, a bojim
se, da ne bo dovolj zanimanja zanj niti
pri publiku niti pri avtorjih.

*Ste mogoče član kakšnega društva
ljubiteljev ZF&F. Recimo kakšnega
tujega?*

Nisem.

*Se spomnite, na katerih konvencijah
ste do zdaj bili? Ste se katere udeležili
kot gost?*

Najbolj mi je v spominu Euroicon 8,
Festival ZF v Ljubljani, z mnogimi
odličnimi prispevki in ZF filmi. Orga-
nizirali so ga Sekcija z spekulativno
umetnost , društvo Nova in Cankarjev
dom. Bil je dobro obiskan.

*Zdaj pride paket morebiti hecnih
vprašanj, katera postavim vsem inter-
vjувancem. Zanima me, če gledate
ZF&F filme? Kateri ZF&F film ste
nazadnje gledali?*

Gledam jih, a samo na TV ekranih.
Nobeden ni naredil name posebnega
vtisa, nekateri so prav slaboumni.
Pogosti temi sta konec sveta in tajno

orožje, vedno pa se končajo s happy
endom.

*Kateri film ZF&F je po vašem mnen-
ju najboljši, če seveda lahko izposta-
vite osebne favorite?*

Morda Solaris, 1984 ipd, ki ne ostajajo
samo na površju, ampak skušajo prod-
reti globlje v človekovo zavest in pod-
zavest.

*Katero leposlovno (tujo ali domačo)
knjigo ste nazadnje prebrali?*

Zares ne vem, morda so bile to Pun-
carjeve novele in Remčeva Mana.

*Kateri so vaši priljubljeni ZF&F
avtorji?*

Lem, Breadbury, Asimov, in pa klasi-
ki, kot sta... In pa Huxlijeve antiutopi-
je. Moje prve knjige, ki sem jih prebr-
al v 2. razredu osnovne šole, so bila
Guliverjeva potovanja in pa seveda
Zadnji dnevi človeka.

*Zanima me, če vas zanima vesolje?
Spremljate vesoljske in astronomske
raziskave? Ste recimo na tekočem s
temeljnimi znanji o astrobio-
logiji, astrofiziki ali astronavi-
tiki?*

Vesolje me zelo zanima in
spremljam tekoče raziskave.
Na Googlu dobivalm skoraj
vsak dan vesoljske novice in
fotografije.

*Imate o ustroju vesolja kak-
šno svojo idejo?*

Zelo mi je všeč Reesova teori-
ja o multiplih vesoljih, ki je
edina alternativa ...Svojih idej
pa nimam. Saj nisem bog. Če
bi bil, bi najprej pospravil vse
tajkune, za njimi pa še politi-
ke.

*Ker ste psiholog, vas bi vprašal, ste
kdaj proučevali kakšno okultno ali
mistično teorijo o ustroju človeške
zavesti? Je možno vso realnost inter-
pretirati zgolj skozi racionalno logi-
ko? Je vse izmerljivo?*

Nikoli se nisem ukvarjal z okultnimi
sistemi. Sem preveč racionalen, da bi
jim verjel. Racionalna logika pa je
preveč analitična in zaradi dreves ne
vidi gozda.

*Tudi to vprašanje postavim vsakemu
intervjувancu. Kako bi sporočilo
Zadnji odpor ali iskanje lepe Helene
spravili v en sam preprost stavek?*

Upanje je zadnje, ki propade.

*Hvala za odgovore. Še naprej vam
želim obilo uspehov in upam, da
bomo kmalu dobili v roke kakšno od
vaših knjig.*

--
Najlepše pozdrave.

*Za vas se je pogovarjal
Bojan Ekselenski*

Dr. Vid Pečjak doma, ob Blejskem jezeru

Veliki intervju: Mariša Ogris: Novopečena slovenska avtorica fantazijske pustolovščine

V roke sem vzel vaš roman, Sence Niverona. Ravno sem se dokopal do njega, saj sem se moral postaviti v čakalno vrsto. Vprašanje je mogoče klišejsko, vendar logično ob robu prvenca. Kaj vas je napeljalo k pisanju tega romana?

Hm, težko bi izbrala en sam razlog ... Najbrž pa je temu krivo dejstvo, da mi nobena do sedaj prebrana knjiga ni bila popolnoma všeč. V še tako odličnem romanu se je vedno našlo nekaj, kar bi sama zaključila drugače. Ker sem potem vse več razmišljala v svojo smer, sem sklenila, da ustvarim knjigo, ki bo ustrezala vsem mojim bralskim zahtevam. Vem, da ima najbrž vsak bralec rahlo drugačen okus in da nikoli ne bo zadoščeno vsem, a upam, da bodo ob branju Senc Niverona uživali vsaj toliko, kot sem sama ob pisanju.

Poleg tega vodilnega razloga, pa navdih najdem tudi v glasbi, raznih prizorih v filmih, dokumentarjih ter seveda tudi v svojih pustolovskih sanjah. Iskreno povedano, pa si nisem nikdar predstavljala, da bo nekaj strani, ki sem jih napisala v nekem trenutku navdih, preraslo v tako obsežen roman.

Koliko časa je preteklo od ideje do sveže zemljice v obliki papirnate opeke?

Preveč. No, seveda je večina krivde na mojih ramenih, saj sem Sence pisala, urejala in popravljala skozi vsa štiri gimnazijska leta. Seveda pa to ni bilo pisanje v pravem pomenu besede, saj sem imela še kopico drugih obveznosti, ki so omejevale čas, ki sem ga namenjala svoji knjigi. Potem je preteklo še precej časa in dela, da je moja pripoved dobila svojo končno podobo in trdno obliko. Torej to nanese obupno dolgih pet let!

Kolikor vem, v maniri skoraj vseh novih slovenskih avtorjev načrtujete nadaljevanje. Nam lahko poveste kaj o tem? Ste pripravljeni napredek pri ustvarjanju deliti z javnostjo?

Ja, resnično nisem še obupala nad pisateljstvom! Vendar ne gre za neposredno nadaljevanje Senc Niverona. Zamišljen imam namreč povsem nov roman z naslovom Skrivnosti Vzporednih svetov, ki pa najbrž bo trilogija. Trenutno pišem drugi del te nove pustolovščine, torej sem nekako na tretjini dela. Ustvarjam zgodbo o Varuhih, ki bdijo nad temi svetovi in se, kot se spodobi za zanimivo knjigo, zapletajo v nove in nove težave. Gre torej za povsem novo zgodbo z novimi junaki, bodo pa bralci našli nemalo povezav s Sencami, saj je Niveron, svet, v katerem se odvija moj knjižni prvenec, eden od Vzporednih svetov, ki jih nadrobneje predstavljam v novem delu.

Založba ga deklarira kot pustolovski roman. V čem se izraža njegova fantazijska komponenta?

Sence Niverona so najbrž v veliki večini pustolovski roman, saj v njem ne nastopajo nadnaravne sile ali nezemeljska bitja. In vendar te pripovedi nikakor nisem mogla razviti v realnem svetu. Zato sem si izmislila nov svet in prav v tem je tisti drobec fantazije. Obljubljam pa, da bodo bralci, ko bodo prebrali še delo, ki ga trenutno pišem, bolje razumeli, zakaj so Sence v svojem najglobljem bistvu kljub vsemu fantazijski roman. No, lahko rečem le, da bodo Skrivnosti Vzporednih svetov vsekakor precej bolj fantazijsko delo, kot so Sence Niverona.

Ste do zdaj spisali še kaj drugega? Morebiti kakšno kratko zgodbo, pesem ali kaj podobnega?

Razen šolskih esejev, ki so mi bili (z izjemo maturitetnega) vedno pri srcu, so Sence moje edino knjižno delo.

Pesmi?

Ne, to pa resnično ni moje področje ... Sem pa svojo domišljijo vedno z veseljem prenašala na liste, le da v obliki slik in risb.

Imate mogoče namen napisati kaj kratkega, tako za svoj gušt?

Morda. Nikoli namreč ne veš, kdaj te prime tisti navdih, ki ti ne pusti spati, dokler mu ne ustrežeš!

Vaše knjige ni v knjigarnah? Pravzaprav niste edini (-a) domači (-a) žanrski(-a) avtor(-ica), ki ga(jo) je doletela ta usoda. Zakaj po vašem mnenju slovenski žanrski avtorji praviloma ne najdemo poti v knjigarne? Smo slabši od tujih? Gre za nenavadnost našega trga, kjer vsi jurišajo na trendovska, večkrat milo rečeno, povprečna dela, dočim mnogi domači biseri ostajajo zgolj v knjižnicah?

Drži, trde vezave Senc Niverona ni in je ne bo v knjigarnah, ker so šle vse te knjige v knjižnice. Se pa v kratkem obeta ponatis v mehki vezavi, ki naj bi bil namenjen tudi prodaji v knjigarnah. Naše tržišče je zelo kruto do domačih avtorjev, saj imajo v vseh naših večjih založbah, knjižnicah in še posebej v knjigarnah prednost tuja prevedena dela. To je resnično nepošteno, saj ni mogoče, da bi bila dela slovenskih avtorjev toliko slabša od tujih. Pravzaprav se mi zdi, da morajo biti domači avtorji kar nekaj kakovostnih razredov nad tujimi, da imajo možnosti za uspeh. Napisati uspešno je v naših pogojih najbrž skoraj nemogoče. Ob tem se ne morem znebiti vprašanja, ki se mi poraja v glavi – kakšna bi bila usoda naših del, če bi jih napisali v

Veliki intervju: Mariša Ogris

angleščini in izdali v državah s prijaznejšim trgom in večjim krogom bralcev?

Ste zadovoljni s predstavitvenimi napori založbe?

Zelo. Moram poudariti, da je založba Avrora, ki mi je omogočila izdajo prvenca, resnično naredila dobro delo in Sence Niverona spravila v lepo število knjižnic. Poleg tega so bili edini, ki so prisluhnili neveljavljeni slovenski pisateljici, za kar se jim še enkrat zahvaljujem.

Ste članica kakšnega pisateljskega društva ali morebiti društva ljubiteljev?

Ne, bi pa rada bila. Žal nisem izvedela za nobeno podobno društvo, ki bi mi bilo blizu (v vseh pogledih).

Mislite, da slovenski avtorji žanra ZF&F potrebujemo namensko pisateljsko društvo?

Absolutno! Tako bi bila domača dela boljše predstavljena javnosti, mladim ustvarjalcem pa bi društvo nudilo potrebno podporo in pomoč. Poleg tega bi bilo lepo spoznati domače avtorje, ki so žal le slabo poznani.

Poznate druge slovenske avtorje, ki pišejo ZF&F prozo? Ste prebrali kakšno njihovo knjigo in katero?

No, ravno o tem govorim! Le težko bi trdila, da poznam našo ZF&F sceno. Imam pa sedaj, ko sama vidim, kako težko je spraviti svojo zgodbo na knjižne police, namen prebrati vsaj kakšno domače delo!

Spremljate dogajanje na slovenski ZF&F sceni? Imate mogoče kakšne stike z ljudmi, ki na tej sceni delujejo?

Zelo površno – vem le to, kar nam o tem povedo naša občila ... Torej sko-

raj nič. Kot sem že odgovorila v prejšnjih vprašanjih, bi bilo kakšno namensko društvo ljubiteljev in avtorjev ZF&F resnično potrebno!

Študirate medicino, kar najbrž ni najlažji študij pod soncem. Kako ob kar zahtevnem študiju najdete čas za pisanje? Vas pisanje sprošča?

Študij je težek in vzame veliko časa in energije, zato je za preživetje študenta medicine nujno, da si najde še kakšno obstransko dejavnost. Sama oddih najdem prav v svojem domišljijem svetu in pisanju. Ker ustvarjanje obsežnih romanov zahteva ogromno razmišljanja, snovanja in premišljevanja, se pred spanjem vedno posvetim izključno svojim knjigam in izrinem šolske daleč na obrobje misli. Zgodbo torej snujem neprestano, pišem pa le, ko so izpiti mimo in imam več prostega časa.

Katere domače avtorje (ne samo ZF&F) prebirate?

Sram me je priznati, da zadnje čase (z izjemo študijskega gradiva) zelo malo berem. Običajno se lotim knjige, pa potem nekje na sredini obupam in prosti čas raje namenim pisanju. So mi pa od domačih avtorjev zelo pri srcu dela Nejke Omahen, Dese Muck, Ivana Cankarja in ostalih starih slovenskih pisateljev, ki so resnično znali z besedami pričarati pristna čustva in živo dogajanje.

Katera knjiga domačega avtorja je bila zadnja, katero ste prebrali?

Ne vem, najbrž kakšno delo, ki smo ga imeli v srednji šoli za domače branje...

Katere tuje avtorje radi prebirate?

Vsekakor je na prvem mestu Tolkien s svojim Gospodarjem prstanov. Zelo sem uživala tudi v prvih štirih delih Rowlingove (kasnejše knjige so se mi

zdele razvlečene) in v Davincijevi šifri.

Katero prevedeno ali originalno tujo knjigo ste nazadnje prebrali?

To poletje sem se odločila, da preberem Eragona. A tudi tu sem prebrala le prvo knjigo, nato pa začela razmišljati, kaj vse bi sama v tej zgodbi spremenila, in sem se raje odpovedala branju drugega dela. Podobno se je zgodilo tudi z Vetrno piščaljo, Bitko prestolov... Groza! Sploh ne vem natančno, katero knjigo sem kot zadnjo prebrala v celoti!

Kateri avtorji so najbolj vplivali na vaše kar zajetno delo?

Hm, res težko rečem... Ne vem, če so Sence Niverona podobne kateri koli knjigi, ki sem jo do sedaj prebrala. Mislim, da sem skoraj več idej pobrala iz filmov in pesmi kot iz knjig. Navdih za pisanje pa sem vsekakor dobila ob prebiranju Gospodarja prstanov, a še to le zato, ker sem spoznala, da lahko tudi sama ustvarim povsem svoj fantazijski svet.

Katero zvrst filmov radi gledate?

To je lahko vprašanje, saj tu z gotovostjo lahko trdim, da mi je daleč najljubši film Gospodar prstanov, torej fantazija v vsej svoji razsežnosti! So mi pa všeč tudi vojni filmi, če le imajo dovolj zgodbe in ni njihovo bistvo samo v streljanju. Tudi dobre drame in najboljše komedije so redno na mojem sporedu.

Kateri film ste nazadnje pogledali?

Neslavne barabe. Tarantino je resnično edinstven!

Kako bi sporočilo vaših Senc Niverona izrazili v preprostem stavku?

Vsakdo se kdaj znajde v položaju, ko se mu zdi rešitev in svetla prihodnost

Veliki intervju: Mariša Ogris

nemogoča, a prav takrat je nujno, da zaupamo vase, da najdemo notranjo moč in se upremo tistemu, kar nas uničuje! (Stavek ni ravno preprost, je pa resničen.)

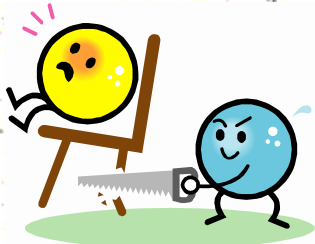
Kaj bi na koncu sporočili bralkam in bralcem fanzina?

Če ste vsaj kdaj začutili iskrico navdih, je ne ugasnite! Pišite, pišite, pišite... Vsak lahko napiše odlično knjigo, vsaj zase, če že ne v očeh kritikov! Želim vam obilo študijskega uspeha, kajti zdravnikov nam manjka in seveda obilo literarnih uspehov.

Najlepša hvala.

Tudi sama upam, da bom s svojim pisateljskim delom vsaj kakšnemu bralcu polepšala prosti čas in da mi bo študij dopuščal čim več časa za nadaljnje pisanje.

*Za vas si je dopisoval
Bojan Ekselenski*

Prizmologija 2

Trenutno edino društvo ljubiteljic in ljubiteljev nam ljubih žanrov Prizma se je odločilo za nov zagon, nekakšno rein-karnacijo. „Stara“ Prizma je v delu javnosti in scene pustila mešan občutek.

Prvo, kar opazi obiskovalec kar nekaj časa uspravane spletne strani, je kopica aktualnih novic. Oni dan sem bil prav prijetno presenečen s pričo te obnove. Kako bo stvar napredovala, bomo šele videli. Potem sem se sprehodil po forumu. Tudi tam se je pojavilo nekaj več novic, čeprav nekatere izbe še kar samevajo. Posebej me zbode v oči pri temi o prebranih slovenskih delih, oziroma prevodih. Saj skoraj nihče več ne bere v slovenščini ali pa ljudje tega ne napišejo. Upam, da se bo nehal negativni odnos do nekaterih slovenskih avtorjev in založb.

Zaskrbnjujoče je nekaj drugega. Nikjer ni moč izvedeti, kdo je nova predsednica (zagotovo je žezlo prevzelo žensko bitje) društva in kdo so odgovorni za posamezna ključna področja (recimo Neskončnost). Na spletni strani društva bi pričakoval podatke o ključnih kadrih.

Skratka, pozorno bomo spremljali dejavnosti Prizme in če nam bodo naklonjene zvezde, bo padel tudi kakšen intervju.

SciFi v Sloveniji

Čudo božje, vam rečem. Očitno je lastnik Telemach UPC kablanskega omrežja padel na glavo, saj si drugače ne znam predstavljati te novice. Glede na odnos do nam ljubih žanrov, kakršnega goji kulturniška srenja naše podalpske deželice, je TV kanal z izključno ZF&F vsebinami res čudež. Po desetinah TV kanalov trača, resničnostnih šovov in ostale poneumljajoče krame, je ta novica prava mana z neba.

Start programa naj bi se zgodil v teh dneh, glede česa se boste prepričali uporabniki omrežja, ki se mastite s tem kablaskim operaterjem. Preostali Sloveniji pa ostane samo teženje, saj se bomo zadušili v primežu Kmetije in Reality TV. Jašubeg en Jered bo vsekakor spremljal, kako se stvar razvija.

Nekaj oddaj bo celo podnaslovljenih, kar je še dodaten plus.

SCENA

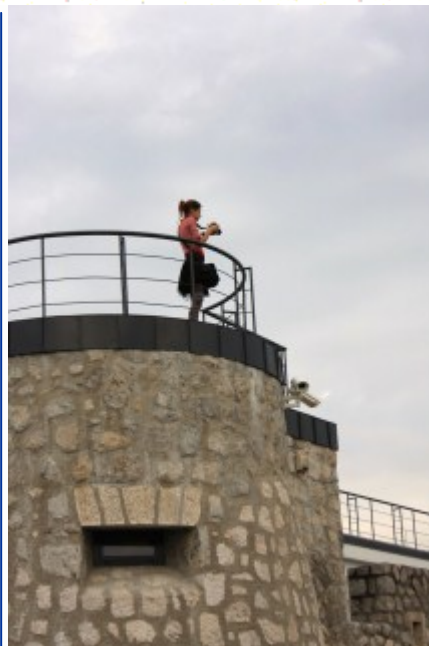
Mara R. Sirako: RIKON 2009

Društvo 3. zmaj iz Reke je organiziralo že 12-to srečanje ljubiteljev znanstvene fantastike in fantazije Rikon. Letošnji Rikon je potekal med 9. in 11. oktobrom. Njegova posebnost pa je bila lokacija, kajti večji del programa se je odvijal v Astronomskem centru.

Astronomski center na Reki je že na prvi pogled prikupna kombinacija ostankov zidu stare trdnjave in betonskih konstrukcij. V notranjosti skriva moderno opremljene multimedijske predavalnice ter omogoča svojim obiskovalcem izjemne prezentacije. Najnovejša je „Pogled na planete“, v kate-

Astronomski center Rijeka je izvrsten spoj stare trdnjave in moderne gradnje

ri nam prikažejo rojstvo našega sončja, razvoj posameznih planetov, njihove lune, vidimo asteroide in nima smisla več naštevati, to je res potrebno videti! Kajti Astronomski center je največji projekt tehnične kulture na Hrvaškem, edini evropski astronomski center, ki se nahaja znotraj mesta

Dogajale so se razne delavnice, kot na primer ta, kjer so izdelovali oklep iz obročkov

Mara R. Sirako: RIKON 2009

(podobna centra sta še v Milanu in na Dunaju), prejel pa je tudi posebno priznanje v sklopu akcije Plavi cvijet Turističke zajednice Primorsko – goranske županije. Če imate možnost, si ga obvezno ogledjte!

Rikon je ponudil bogato bero različnih dogajanj. Udeleženci so se pomerili v kvizih, igrah, lahko so si ogledovali projekcije, mečevali ipd. Predavanja pa so bila letos resnično boljši del Rikona.

Mirela Holy je požela bučen aplavz za predavanje Mitske junakinje fantasy i SF književnosti. Smeh se je slišal iz predavalnice, v kateri je Dragutin Crnić predaval na temo Mali zeleni uistinu dolaze na Zemljo (i zašto). Ostala predavanja so bila še: Petra Bulić - Legenda o Arthuru iz Podstrane, Ernie Gigante Dešković - Hamlet, sablasti, znanstvena-fantastika i horor, Tanja Vučković Juroš - RPG subkultura, Sarah Czerny - Veza Josepha Campbella s Ratovima zvijezda, Dorian Celcer - Hrvatska znanstvena fantastika.

Eno od boljših predavanj letošnjega Rikona je bilo predavanje Branka Hiršla o Jahvini slavi. Predavanje temelji

na istoimenski knjigi, ki je izšla letos. In to je definitivno knjiga, ki bi jo moral prebrati vsak ljubitelj ZFF-ja ter vsakdo, ki se ukvarja z alternativnim tolmačenjem zgodovine ali verstev. Jahvina slava je po Hrišlovem mnenju Jahvejevo plovilo. Nič novega, bodo dejali tisti, ki so brali Dänikena ali

tisti, ki so seznanjeni z nekdanjo jezo nasinega inženirja Josepha Blumricha, ki je v sedemdesetih letih skušal oporekati Dänikenu in njegovim teorijam, da so nas prišleki iz vesolja obiskali in bistveno vplivali na razvoj človeštva. Končalo se je tako, da je Blumrich vzel v roke Ezakielova videnja, jih dobro prebral in na koncu pritrnil Dänikenu v knjigi The Spaceships of Ezekiel (1974). Vendar gre Hiršl korak dlje in svoje mnenje utemeljuje tudi na zapisih o preroku Henoku. Ta pa knjiga pa je bila v času od 4. do 5. st. izločba iz Stare zaveze (skupaj je bilo izločenih 7 knjig, ostalo jih je 24 in te danes tvorijo Staro zavezo). Hiršl trdi, da je nedvomno uspel dokazati, da Jahve, pa naj ga

Mara R. Sirako med svojim dobro obiskanim predavanjem.

različne vere nazivajo tako ali drugače, ni bil bog temveč pripadnik razvite in močne civilizacije, ki je v davni prišla na Zemljo in vplivala na ustvarjanje in razvoj tako človeka kot naših civilizacij. Jahvina slava je torej plovilo, ki so ga opisovali pisci tekstov iz Stare zaveze in o katerem poročajo tudi druga verstva. S tem plovilom je Jahve skupaj z „angeli“ letel po nebu in delal „čudeže“.

Lahko vam je žal, če sta zamudili letošnji Rikon!

Ves čas so se odvijala zanimiva predavanja

Vse fotografije: Andrej Ivanuša

Mara R. Sirako: Raelijanstvo

Saga Dangober temelji tudi na raelijanstvu, česar nisem nikoli posebej skrivala. Pred skoraj tremi leti sem srečala znanca, ki si je v bolnici, v kateri je pristal zavoljo svojega izkazane deloholizma, s sotrpinom sosednje postelje krajšal čas z branjem Raelovo knjige Resnična podoba boga. Ta knjiga je spremenila njegov pogled na svet, spremenila je njegovo življenje. O njej mi je pripovedoval s takim žarom, tako strastno, da sem si jo dovolila razumeti dobesedno.

Ustvarili so nas znanstveniki po svoji podobi, tako trdi moj znanec. Zatorej sem se vprašala, kakšni so ti znanstveniki kot ljudje, kot posamezniki. Kako čutijo, kako razmišljajo, kako ljubijo? Kakšen je njihov odnos do adapov model H-52, ki so njihov izdelek? Je bila njihova okolica, svet, ki mu pripadajo, navdušen nad njimi in njihovimi dosežki ali ni bil? In ob koncu prvega dela Dangobercev, Spopada pri Opozorilniku, tega „potovanja“ skozi Raelov svet srečanja z zunajzemljskim znanstvenikom Jahvejem, lahko rečem, da je Resnična podoba boga spremenila tudi moje življenje. Kmalu po izidu Dangobercev sem bila objavljena na Rikon 2009. Za srečanje sem pripravila predavanje o raelijanstvu ter na kratko opozorila na nekaj najbolj očitnih povezav med Dangoberci in to novodobno vero (UFO religion).

V predavanju sem najprej predstavila raelijanstvo, ki je v kratkem času po svojem nastanku iz gibanja preraslo v vero. Utemeljitev te vere je Claude Vorilhon (Rael), ki naj bi se leta 1973 srečal z nezemljanom Jahvejem. Ta mu je razkril resnico o nastanku človeštva. Kakro trdi Rael, bog ne obstaja, nikoli tudi ni obstajal. Tudi evolucija ne obstaja. Mi, kot človeštvo, smo proizvod znanstvenikov z drugega planeta, konkretno je tudi Jahve sodeloval pri naši izdelavi ali natančneje rečeno, pri izdelavi naših prednikov. Ljudje iz davnih časov, seveda niso bili tehnološko napredni, so si pojav-

ljanje Jahveja predstavljali kot čudež. Naši stvaritelji z Jahvejem na čelu so tako povzročili nastanek ver. Še več, Jahve sam svetuje Raelu, da če bo človeštvo kdaj v položaju, da se bo srečalo s tehnološko manj razvitimi ljudmi, naj jim „igra“ boga.

Zdaj smo seveda na tako visokoi stopnja tehnološkega razvoja, da lahko že razumemo in sprejmemo naše stvaritelje. Ker se nam ti ne želijo vsiljevati, so preko Jahveja zaprosili Raela, naj jim zgradimo ambasado v Jeruzalemu. Ker si jemljem pravico do dobesednega razumevanja, sem tako razumela tudi Raelovo navodilo, naj kritično beremo verske zapise. Tudi knjiga Resnična podoba boga je verski zapis. V predavanju sem opozorila na čas, v katerem je raelijanstvo kot vera nastala ter kratko predstavila vzporednico med Dänikenom in Raelom. Za razliko od prvega Rael vse tisto, kar je negativnega (denimo v Mojzesovih knjigah) skuša opravičevati. Opravičila za AJahvejeva ravnanja so pričakovana.

Enkrat najde Rael opravičilo v neznanju ljudi, pa so si pač naši predniki nekaj razlagali po svoje, spet drugič so nekaj grdega počeli in so jih sklenili stvaritelji kaznovati. Vendar pa se pri tem Rael ujame v past in nam, četudi nehote, morda ponuja res pravo podobo „boga“ Jahveja, ki pa ni nič kaj preveč prijetna in miroljubna. Naštejmo le nekaj primerov, ki so v hudem nasprotju z miroljubnim sporočilom, ki ga je Jahve domnevno predal Raelu leta 1973 in 1975: ubijanje nedolžnih otrok (egipčanskih prvorojencev), kaznovanje nedolžnih in njihovo ubijanje (poboj Amoričanov in drugih ljudstev), rušenje mest (bombardiranje Sodome in Gomore, rušenje in poboj prebivalcev Jerihona), drakonske kazni (zaradi čaščenja zlatega teleta) itd. O Raelu in njegovih trditvah si lahko vsakdo misli svoje. Razumljivo je, da mu nasprotujejo tisti, ki podpirajo teorijo o evoluciji in tisti, ki verjamejo v boga, zato ne morejo sprejeti Jahveja kot človeka, kot znanstvenika iz dru-

gega planeta. Kajti moč takšnega Jahveja niso čudežne, nadnaravne sposobnosti, njegova moč je njegovo znanje in tehnologija, ki ju poseduje. Ne glede na take ali drugačne zadržke do raelijanstva pa ta novodobna vera odpira nekaj neprijetnih vprašanj, ki bi se jim večina od nas rada izognila. Prvo vprašanje je bit našega razvoja in s tem povezana merila. Je res vse dovoljeno, res ni nobenih omejitev ali pa meje vseeno morajo obstajati. Drugo vprašanje pa je, kdo nam določa te meje? Smo si jih sposobni določiti sami ali pač potrebujemo nekoga, ki nam bo povedal, kaj je in kaj ni prav? Več o tej zanimivi ateistični religiji si lahko preberete na spletni strani Raeljansko gibanje Slovenije. Raelova knjiga Resnična podoba boga pa je na voljo brezplačno v pdf obliki. Želim vam veliko užitek pri branju! Upam seveda, da bomo uspeli to predavanje ponoviti tudi v Sloveniji.

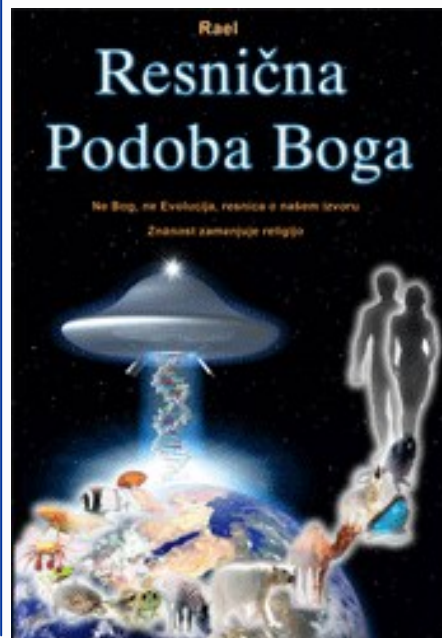
Linki, povezani z Raelijanstvom:

- Raelijani SLO:

<http://www.raeljani.info/>

- resnična podoba boga:

<http://www.rael.org/download.php?list.20>

Andrej Ivanuša: Krčma pri Saturnu: Planet Eros 1. del

Naslednji četrtek smo še vedno razpravljali o Almiusu in o Jantari, pa še o Rastabanu in magnetnih špagetih. Vedno znova in znova smo se vračali tudi na planet Nature pri zvezdi Beta Hydri. Pa ne samo mi, tudi drugi gostje so kar naprej razpravljali o planetu golih, ki jim je seks vera in smisel življenja.

Enako je bilo še četrtek za tem. Ko je naša družba zasedla rezervirano klop v kotu, je za šankom že sedel tujec v modrih oblačilih. Ko se je kasneje obrnil, smo se zavedli, da je to delovni kombinezon. V miru je pil svoje pivo in globoko sklonjen risal nekaj v lužico, ki je nastala, ko se je voda scedila s kozarca na gladko površino šanka. Znova so se strasti razvnele, ko je nekdo omenil planet Nature. Postajali smo vedno bolj glasni. Strasten razgovor je osušil grla in Franc je zadovoljno in filozofsko počasi nosil vedno nove vrčke piva na mize.

V trenutek tišine je ostro zarezal medklic gosta za šankom:

»Nature pri Beta Hydri je mala malica proti temu, kar sem doživel na planetu Eros!« Ko smo se presenečeno zazrli proti njemu, je dvignil vrček in zaklical:

»Na zdravje!« Izpil ga je in vrgel proti Francu:

»Še enega prosim!« Medtem smo se zavedli in z vseh strani so deževali klici.

»Kaj je bilo na Erosu!«

»Pripovedujte, kaj ste doživeli!«

»Plačam vam pivo, kaj eno, tri, le če bo zgodba dobra!« Skrivnostni gost je prikimal:

»Prav! Povedal vam bo zgodbo. Ampak, da smo si na jasnem... Kdor ima kakršnekoli moralne pomis-

leke, naj kar zdaj zapusti gostilno.« Premolknil je in se oziral naokrog. Ker se ni nihče zganil, je nadaljeval:

»Verjetno med vami ni nobenega mlajšega od šestnajst let. Saj vem, da bi ga krčmar ne pustil noter!« Zadovoljno je pokimal. Odpil je še dva ali tri požirke iz vrčka in pričel pripovedovati.

Planet Eros je četrti planet zvezde Cygni Laboda prav na koncu Orionovega kraka. Njegova kodna oznaka je Cygni Laboda IV. Od Zemlje je oddaljen dvanajst tisoč svetlobnih let in okrog osemdeset skokov skozi črvine. Če še nisi vajen flipanja skozi podprostor, se do tja zagotovo navadiš in tudi vsaka vesoljska slabost te za vedno mine.

Človeška radovednost in seveda neumnost prav tako, je majhno skupino kolonov gnala pred kakšnimi tridesetimi leti prav tja na konec kraka. Poglejte ...

Gost je pokazal na značko na prsih svojega kombinezona.

»Poznate ta emblem?« je vprašal. Jože, novinar Žurnala, je zbiratelj medalj in emblemov. Takoj se je izkazal s svojim znanjem.

»To je simbol Galaxy Colonia Protectiva, s kratico GCP,« je odvrnil. Gost se mu je priklonil.

»Res je! Colonia Protectiva je zaščitna organizacija za kolone, naseljence novih svetov.« Spet je odpil nekaj požirkov iz vrčka in nadaljeval.

Naša naloga je, da spremljamo naseljence na njihovi poti in jim pomagamo, ko se kaj zaplete. Prav tako smo edini, ki vodimo natančen seznam vseh naseljenih svetov in vseh svetov, kjer naselitev propade. Moja

naloga je bila, da sem spremljal poselitev osončja zvezde Cygni Laboda. Bil sem novinec v izvidniški misiji, ki je opredelila planet Eros kot najbolj primerne za naselitev. Praktično je zelo podoben Zemlji. Zelo kvaliteten planet, živalstvo in rastlinstvo ustrežata stopnji razvitosti vrečarjev na Zemlji. V glavnem obvladljiv in nenevaren živalski in rastlinski nabor.

Izvidniške misije podajo le glavne parametre. Običajno traja misija tri do šest mesecev in opredelimo lahko le najosnovnejše bivanjske elemente. Na tej osnovi se izdelajo priročila in navodila za poselitev. Dejansko kvaliteto planeta opredelijo koloni sami. Vsi se zavedajo, da so poskusni zajci. Še posebej, ker se pri nekaterih planetih šele v tretji ali četrti generaciji naseljencev pokažejo posledice, ki zelo otežijo kolonizacijo ali jo celo zatrejo.

Po moji zadnji misiji na Canopus Draconis IV, potem ko smo v vesolju pobrali brodolomca, osamljenega vesoljskega volka, ki se nam je kasneje pridružil, sem bil že praktično v pokoju. A potem me je častitljivi proktor poklical k sebi. Mislim, da je bilo pred tremi leti. Ja, bo že držalo! Izkazalo se je, da sem še zadnji preostali član izvidniške ekipe, ki je bila na Erosu. Rekel mi je:

»Simon, težavo imamo! Pred petimi leti so se na Erosu zadnjič oglašili. Ne odgovarjajo na noben poziv!«

»Ali je bil poslan poslednji oglednik?« me je zanimalo.

»Poslali smo mojstra oglednika Guilerma. Po pristanku se je oglašil. Potem pa nič več. Detektorji za globoko vesolje so še nekaj časa prejeli

Andrej Ivanuša: Krčma pri Saturnu: Planet Eros 1. del

signal z ladje. A je tudi ta kmalu utihnil. Sedaj smo v fazi omega,« je rekel proktor.

Simon, naš gost, je za trenutek premolknil.

»Vem, da verjetno poznate delovanje GCP, vendar moram pojasniti nekaj načel, ki nas vodijo pri našem delu. Faza omega je namreč zadnja, ki jo uporabimo, preden izbrišemo planet s seznama. Alfa faza je raziskovalna faza, ko z različnimi metodami opredelimo planet, ki je morda primeren za kolonizacijo. Beta faza je pristanek na planetu in določitev osnovnih habitatnih parametrov. Tukaj damo številčno oceno primernosti za bivanje v razponu od ena do sto. Planet, ki je še primeren za kolonizacijo brez večje podpore, mora doseči vsaj trideset točk. O drugih fazah ne bom na široko razglabljal. Kolonizacijo spremljamo po opredeljenih standardih. Če se kolonija preneha odzivati po pravilih, pošljemo poslednjega oglednika. Če se tudi ta oglednik izgubi, sledi zadnja faza omega. V kolikor izgubimo še omegarja, torej zadnjega oglednika, je za nas zadeva zaključena. Planet damo na seznam nenaseljivih planetov. Vsako nadaljnje pošiljanje ljudi in vesoljskih ladij je čista izguba in vsem odsvetujemo, da potujejo na te planete.«

Večerovec Stane se je pozanimal:

»Torej koloniste enostavno pozabite?« Gost je pokimal.

»Seveda! Ne moremo si privoščiti, da izgubimo več kot dva kontrolorja in dvoje vesoljskih ladij. Če se kolonija zaradi kakršnegakoli vzroka ne odziva, je za nas več ni.«

»Torej je možno, da se nekatere

kolonije na ta način tudi osamosvojijo?« je vrtal Stane dalje.

»Vsekakor je to možno,« je rekel Stane in odpil nekaj piva iz vrčka. »Vendar se je v večini podobnih primerov vrnil ali se vsaj javil eden od obeh oglednikov. V tem primeru predamo primer CVA, torej Centralni vesoljski agenciji, ki ustrezno strokovno in politično ukrepa. Saj veste, da se z njimi ni šaliti. Doslej so se še vse odcepljene kolonije vrnile pod okrilje Zemlje.«

Zamišljeno smo žulili naše pivske vrčke, ko je eden izmed ostalih gostov vprašal:

»No, kaj se vam je torej pripetilo na tem erotičnem planetu?« Simon, naš gost, je pokimal in nadaljeval z zgodbo.

Tako sem torej postal omegar. Ni prijetno delo, vendar je plačilo božansko. Poleg tega sem bil že v tistih letih, ko je upokojitev še edina možnost. Nekaj dodatnih kreditov bi mi prišlo prav. Vendar... Prvo razočaranje me je doletelo na raketodromu, kjer sem dobil staro lupino, ki se je ječaje upirala pri vsakem skoku v črvino. Pri tem je komaj dosegla hitrost za skok. Najprej je šlo po ustaljenem tiru mimo Sonca do Altaira. S pomočjo Techno tehnologije in magnetnih silnic jajčastega sonca sem skočil čez Orionov preval. Vse tja do NGC 7621, mislim da kolonisti tisti zvezdi pravijo Reperbahn, ali nekaj podobnega, kar je, kolikor se spomnim, zneslo okrog šest tisoč svetlobnih let. To je bilo nekako na pol poti. Tudi tam niso nič vedeli, kaj se dogaja s kolonisti na planetu Eros.

»Kako, da ste dali planetu sploh takšno ime?« je vprašal eden

izmed gostov. Simon je zamišljeno pokimal:

»Kaj vem, na alfa ekspediciji smo bili vsi mladi in razposajeni. Planet je dišal kakor mlado dekle in nekdo je bleknil, kar mu je prišlo na misel. To je to! Tako smo planet poimenovali Eros. Ne da bi se prav zavedali, smo mu dali pravo ime.«

»Uh, zanimivo!« je vzkliknil drugi gost. »Pripovedujte, kar pripovedujte! Natakar, še eno rundo piva za vse.«

*Gospodar je pričel počasi pri-
našati nove polne vrčke, misijonar
protektor pa je nadaljeval z zgodbo.*

Tako sem po nekaj skokih le pristal v standardni orbiti planeta Eros. Za Cygni Laboda vam ne smem izdati galaktičnih koordinat, saj pri GCP ne želimo, da bi se vroče glave podale na planete, ki smo jih zbrisali s seznamov. Še več, celo zakon Združenih držav Zemlje mi izrecno nalaga molččnost. Saj veste: greh se pove, grešnika pa ne.

V naslednjih dneh sem se ravnal po protektorskem priročniku. Klici iz orbite niso dali nobenega rezultata, planet-dot-com ni pošiljal nobenih podatkov. Vključen je bil, a prejemal sem samo nosilni signal. Poizvedovanje in pošiljanje podatkov ni dalo nobenih rezultatov, podatkovne banke so bile prazne, izbrisane v nulo. Tudi trojanec ni dal nobenega rezultata. Program je ustvaril dvosmerno povezavo, a na zaslon sem dobil prazno komunikacijsko sobo. Povezal sem se celo na kamere v postaji, a vse so kazale prazne prostore, kolonistov ni bilo videti nikjer.

Potem sem počil na planet robosondo. Lepo je zdrsnila po komu-

Andrej Ivanuša: Krčma pri Saturnu: Planet Eros 1. del

nikacijskem nosilnem žarku do njihovega prvega mesta. Prvo mesto je naselje, ki ga kolonisti zgradijo ob prvem pristaniku. Običajno je to kar na tisti točki planeta, ki jo določimo v alfa misiji. Tudi ta je pokazala prazne prostore, zgradbe in ulice. Vse je očitno delovalo, le ljudi ni bilo nikjer. Potem je nekaj uničilo sondo.

»Kaj je bilo to?« je nestrpno vprašal eden od poslušalcev.

»Počakaj, saj bo povedal. Ne prekinjaj ga,« so ga drugi utišali. Protektor se je samo nasmejal. Izkoristil je premor za nov požirek piva.

Poslal sem naslednjo sondo, a je tudi ta doživela usodo prve. Vendar je ta le ujela neko gibanje. Ko sem analiziral posnetek, se mi je zdelo, da je bilo na sliki mogoče prepoznati golega moškega. Posamezne slike so bile zelo zabrisane, še digitalno ostrenje ni dalo dobrega rezultata.

Na voljo sem imel samo še eno robosondo in nisem je želel izgubiti. Na vseh frekvencah sem na planet pošiljal standardno GCP sporočilo, da sem v orbiti in naj se morebitni preživeli javijo na kakršen koli način. Po omegarskem postopku bi to bilo dovolj. Počakati bi moral samo še mesec dni. Med tem bi opazoval površje planeta s 16 geostacionarnimi sateliti, ki jih kolonisti po zakonu morajo pripeljati s seboj in jih ustrezno namestiti ter postaviti v funkcijo. Okrog Erosa predpisanih satelitov ni bilo. Omegar ima s seboj tri nadomestne, ki jih lahko postaviš na visoko orbito, da pokrijejo ves planet, seveda pa je njihova natančnost slabša. Tako sem izstrelil moje tri satelite.

In sem čakal predpisani mesec

dni. Nič se ni zgodilo. Saj bi lahko odpotoval nazaj. A nekaj me je le pri-tegnilo. Mislim, da je bil to spomin na razposajene dni alfa odprave. Mogoče pa tudi dejstvo, da je to bila moja zadnja odprava pred upokojitvijo. Omegarji imamo kar nekaj pooblastil, ki nam omogočajo, da pravila protektor-skega priročnika prilagodimo. Čeprav tudi za to obstajajo pravila v specialnem omegarskem priročniku. A priznati moram, da sem potem prekršil še ta pravila. Splačalo se je, čeprav sem za to izgubil vse bonitete, ki sem jih nabral v vseh letih službe v GCP.

Med poslušalci je nastal nemir. Drezali smo se in napeto pričakovali, kakšno bo nadaljevanje zgodbe.

Skratka, stlačil sem se z nekaj nujne opreme v planetni čoln in čez nekaj minut sem brez problemov pristal na kozmodromu. Da malo skrajšam, vsi sistemi so delovali brezhibno, le v zgradbi me ni pričakal nihče.

Ker ni bilo nikogar, sem nepooblaščen vstopil v podatkovne sisteme in kmalu ugotovil, daje vse zbrisano v nulo. Nikjer ničesar o ničemer. Ljudje, kakor da so se vdrli v tla. Pričakoval sem porušeno mesto, razbita vrata ali okna, na tleh ležeče in obglodane ali razkosane ljudi, kar sem imel priliko videti na planetu Maharadja, kjer so veliki mesojedi zbrisali vso kolonijo. Tam smo spregledali, da je živalstvo ustrojeno tako, da se nekaj nenevarnih bitij sestavi v grozljive simbiote, ki so praktično neustavljivi. Poleg tega so planet naselili kolonisti, ki so dosledno prakticirali filozofijo nenasilja nad naravo.

Videl sem kolonijo, ki jo je zbrisalo rastlinje. Prerasli so jih maho-

vi ali nekaj temu podobnega. Na začetku je bilo vse v skladu s priporočili GCP. Kolonisti so kljub izrecni prepovedi pričeli z gojenjem vinske trte. Vnos neavtohtonega rastlinstva, predvsem pa alkohol, so povzročili neznanški rastlinski vihar. Tisti mahovi so kolonijo prerasli v nekaj urah. Poslali so le klic na pomoč in potem so doživeli krut konec. Na planetu Freedawn še danes divja neustavljivi rastlinski vihar. Vse se je prepletlo v nekakšno več kilometrov visoko zeleno džunglo in pot stoterimi plastmi klorofilnih nanosov trohniijo človeške kosti.

Naj nadaljujem, kaj je bilo na Erosu. Nekaj ur sem marljivo pregledoval podatkovne banke in pričel sem domnevati, da je bilo brisanje podatkov nekako povezano z nekakšnim magnetnim pojavom. Skoraj sem bil prepričan, da je ta pojav povzročil tudi, da so bili prizadeti ljudje. Pričel sem zbirati dokaze za mojo tezo, ko sem zaslišal korake.

Na vratih se je pojavil Erik Hundradson, vodja odprave. Zaprepadeno sem ga opazoval. Pred leti, ko sem zapustil kolonijo, je bil nekakšen neurejen in zavaljen ded nezdravega videza. Zdaj pa je bil postaven, visok, slok in čisto zdravje mu je sijalo z obraza. Skoraj ga nisem prepoznal. Pred menoj je stal skoraj gol, le okrog ledij je imel opasano brisačo, ki je bila na boku speta s sponko. Pomislil sem, da ima morda zamračen um. Toda ne. Gledal me je z bistrimi očmi in se mi smehljaj. Rekel je:

»Pozdravljen, Simon. Vidim, da prihajaš kot omegar. Vsekakor po pričakovanjih in natančno v skladu s priročnikom. Kar takoj te vprašam:

Andrej Ivanuša: Krčma pri Saturnu: Planet Eros 1. del

ostaneš z nami kot tvoj predhodnik prostovoljno ali pa te na silo zadržimo tukaj?»

»Kako? Kaj?« sem vprašal in se pričel umikati ritensko. Pogledoval sem skozi okno k mojemu plovilu. Videl sem, da se nekaj golih moških in žensk trudi, da ga priklopijo na vlečno vozilo in odpeljejo v hangar.

»Nekaj časa ti bomo omejili gibanje,« je rekel. »Potem te postavimo pred zbor erotomanov in se boš izjasnil, kakšna je tvoja volja.«

»Meni nihče ne bo omejil gibanja, nihče, jasno, noben rotomanski ali kakršenkoli zbor,« sem protestiral.

»Dobro veš, kakšne so moje pristojnosti omegarja. Ta reč tukaj smrdi do neba. Dobro veš, da bom skladno s predpisi zapisal svoja opažanja. Nič več in nič manj. Saj to ni nič strašnega. Kolonija se ravna po pravilih. Zemlji priznava avtoriteto in ji plačuje davke v naturi ali v denarju. Kako in na kakšen način to naredi, pa nas nič ne briga. Tako velja na stotinah kolonij in tako bo tudi tukaj.«

»Pa ne bo! Naš slučaj je nekaj posebnega.«

»Vsi pravijo, da so nekaj posebnega. A to je zato, da bi se izognili plačilu dajatev. Sam predpisov in zakonov nisem napisal. Moja naloga je, da jih izvršujem. Četudi se ne strinjam z njimi!« sem trmoglavil dalje. Pri tem sem mrzlično razmišljal, kaj naj naredim, da se izvlečem iz težav. Erik je deloval zelo atletske in močno, samozavesten je bil in to mu je dajalo prednost. Pripravil sem se na fizični obračun.

Toda Erik se je obrnil in rekel:

»Kakor hočeš! Zdaj ti je odvezta prostost.«

»Saj me nisi vtaknil v lisice!«

sem presenečeno rekel. Obrnil se je spet nazaj.

»To ne! Tvoj planetni čoln je pod ključem. Zdaj si ujetnik na Erosu. Lahko greš kamor želiš in počneš, kar te je volja. Le do čolna ne moreš.«

»Bodi preklet, ti in tvoji...« sem zasikal.

»A, še to. Drugih vesoljskih plovil ne Erosu ni več. Smo jih že vse razstavili in pretopili v koristnejše izdelke. Zdaj pa mi oprostite, imam pomembno zadevo, ki jo moram opraviti.«

Ko je zaprl vrata, sem pričakoval, da bom zaslišal zaklepanje vrat. Toda slišal sem samo njegove mehke, bose korake. Pričeli so pospeševati in nenadoma sem spoznal, da je tekkel po hodniku.

Še sam sem stekel po hodniku in ven na pisto in naravnost proti hangarju, kamor so spravili moj vesoljski čoln. Pričakoval sem, da me bo kdo ustavil že na betonski pisti. Pa ni bilo nikjer nikogar. Še okrog hangarja ne. Vendar se nobena vrata niso dala odpreti. Potreboval sem kakšno orodje, kakšen osebni komunikator, kakršnokoli e-napravo da sesujem vstopno kodo. Stopil sem v prostor ob hangarju in tam me je skoraj vrglo nazaj.

Moški in ženska, dva od tistih, ki so porinili moje plovilo v hangar, sta bila sredi spolnega odnosa. Sploh nista slišala, da sem vstopil. Videla sta le drug drugega in se tako divje natepavala, da nisem mogel verjeti. Tako kot Erik, sta bila videti sloka, mišičasta, porjavela in njuni telesi sta sijali od zdravja. Ne vem, kako bi to drugače opisal. Mislim sem stopiti k njima in ju nasilno prekiniti, bil sem se pripravljen celo stepsti, samo da pridem v

hangar in do čolna. A slo, ki ju je nosilo v njunem ljubezenskem zanosu, je bilo zelo močno. Še posebej, ker sem bil tam v vesoljski ladji že dolgo brez ženske, sem le stal tam in gledal.

Med gosti v gostilni je nastal vesel hrum. Pripovedovalec se je zamišljeno zazrl v vrček, ga dvignil in ga vsega izpraznil do konca. Ko ga je postavil na mizo, so se zaslišali medklici:

»In potem? Kaj se je zgodilo potem!«

»Potem,« je rekel Simon, premolknil za trenutek in nadaljeval.

Kot kakšen voajer sem ju gledal, dokler nista končala. Povem vam, da je bil to najbolj divji seks, kar sem jih do tedaj videl. Takrat se je ženska zavedla moje prisotnosti in je rekla:

»Prišlek, fuj!«

»Oblečen prišlek! Da te ni sram!« je rekel moški in pljunil proti meni. Odskočil sem, da me pljunek ni zadel. To me je tako presenetilo, da sem kar obstal. Onadva sta vstala in odšla. Premaknil sem se šele, ko so se vrata treskoma zaprla.

Gostje v gostilni smo po tem zagnali takšen hrup, da ni bilo mogoče vzdržati.

Nadaljevanje prihodnjič...

Miha Remec:

Veter in kraljevič v papirnatem čolničku

Moja mamica je najboljša mamica na svetu

Že dva dni je pihal veter. Zavijal je med rogovilami drevja, ki so prepevale kakor pošastne piščali. Vetrovje je posnelo oblake z neba in sijalo je sonce. Ribe pa niso in niso hotele prijemati. Zaman sem metal trnek v vodo.

Nekdo je prišel in obstal za mojim hrbtom. Čutil sem, da stoji in me gleda. Ni pozdravil in tudi jaz se nisem ozrl. Čez čas je nenadoma rekel:

»Kdo ve kaj nam bo prinesel ta veter?«

»Res, kdo ve,« sem odvrnil.

Nisva se pogledala. Mislil sem si, da veter ne bo ničesar prinesel. Nikoli ni ničesar prinesel.

»Mogoče se je kdo obesil,« je zopet začel. »Pravijo, da vedno piha kadar se kdo obesi.«

»Res, stari ljudje to pravijo,« sem pritrdil in ga pogledal.

Bil je star, dobrodušen očanec in moral sem se mu nasmehnuti. Tudi njegova usta pod srebrnkasto goščo brk so se razlezla v nasmeh. Pri tem je pokazal nekaj rumenkastih škrbin. Rekel pa ni nič več. Najbrž ni verjel, da bi se res kdo obesil. Ljudje si ne nadenejo zanke kar tako.

Stal je še kratek čas za meno in vlekel pipo. Vsakokrat, ko je potegnil dim vase, je čudno cmoknil z usti. Nato je brez besede odšel. Stopal je počasi in premišljeno, s klobukom v roki, da mu ga veter ne bi odnesel v reko. Oblak ostrega tobačnega dima pa je še vedno lebdel okrog mene.

Pomislil sem, da je čuden možak. Čemu ugiba, kaj nam bo prinesel ta veter? Veter še nikoli ni ničesar prinesel, vsaj meni ne. Tu in tam kakšno smet in prepereli list, ali pa zdavnaj uporabljeno gledališko vstopnico. Ne ta veter mi ne bo ničesar prinesel. Ravno tako kot mi ne bo ničesar prinesla prihajajoča pomlad... Veter kvečjemu kaj odnese.

Ker ribe še vedno niso prijemale, sem se odpravil ob reki navzdol. Preostalo mi je samo še nekaj: vreči trnek ob izlivu kanala, po katerem priteka vsakršna svinjarija iz mesta v reko. Ribe pa prav tu najbolj hlastnejo po vabi.

Ob izlivu kanala ni prijetno ribariti. Neznosen smrad se dviga iz umazano zelene vode. Na dnu je vse polno sluzcev, ki se ogabno vlečejo po spolzkem kamenju. Človek mora imeti dober želodec, da vse to prenese. Kraj je samotni in obraščen z grmičevjem. Na spodnjem koncu odlagajo tudi smeti. Vse kar ni za rabo, od cunj do stare šare, je nakopičeno tu in trohni in rjavi, po kanalu pa, kaj vse priplava po kanalu!

Žganje je odlično zdravilo zoper kužen zrak in nahod. V večjih količinah je tudi zdravilo za nadležne misli. Kdor ribari, tudi razmišlja. Zadnje čase vse preveč razmišljam o vsem mogočem. O neminljivosti časa in neskončnosti prostora... O drstitvi rib in o nekem drobnem dekletu, ki je odšlo... O njej največ. Ni vredno razmišljati o vsem tem, zato jemljem s seboj zelenko žganja.

Ko sem srknil prvi požirek in vrgel trnek v tisto ogabo pod seboj, sem se spomnil dobrodušnega očanca. Moral bi mu ponuditi žganja. Čudne besede: kdo ve, kaj nam bo prinesel ta veter... Le kaj je mislil s tem? Veter samo kaj odnese. Vražje je pihalo, ko sva se z dekletom razšla.

Ribe tudi tu niso prijemale zato sem se bolj posvetil zelenki z žganjem. Veter je še vedno žvižgal med grmičevjem. Sonce se je nagnilo nad reko. Slepčiči žarki so prižigali baklado iskrečih luči na vzvalovani vodi.

Tedaj je po reki prijadral papirnat čolniček. Zakrmaril je h kanalu v zatišje (pred vetrom). Zibal

se je nedaleč od plovka moje vrvice. Med zavijanjem vetra sem komaj zaslišal droben glasek:

»Človek, vrzi mi vrvi, da pristanem!«

Samogibno, brez misli, sem dvignil ribiško palico in spustil trnek v čolniček.

»Vleci zdaj,« je ukazal isti glasek in začel sem previdno vleči.

Ko je papirnat čolniček pristal, sem temeljito nagnil zelenko. Tisto nekaj, kar me je klicalo človek, je skočilo iz čolnička in se napotilo k meni. Prilomastilo mi je naravnost na koleni. Ni bilo večje od otroškega prsta.

»Kaj delaš tu?« je vprašalo.

»Lovim ribe, in ti?« sem rekel in strmel vanj kot privid.

»Jaz jadram. Kadar piha veter, vedno jadram sam. Nekaj tuhtam o tem kanalu. Nekaj kar mi ne gre v glavo.« Sedlo je in si podprlo glavičco.

»Poslušaj, kaj si pravzaprav?« sem hripavo izdaval iz sebe.

»Jaz nisem pravzaprav nič,« je zamišljeno odvrnilo. »Veš, jaz nisem rojen kot drugi ljudje. Daleč od tu imam svoj otok in na tem otoku sem kraljevič.«

Začel sem se krohotali na ves glas, da je odmevalo čez reko.

»Nič nisi, kot praviš,« sem se dušil med smehom, »nekje daleč imaš svoj otok in si kraljevič tega otoka! Kakšno burko pripoveduješ, kraljevič?«

»Človek, zelo nespameten si,« je reklo in se ni smejalo. »Kako se le moreš vesti kot kakšen otrok!«

»Kaj si pa potem ti, kraljevič, če te lahko tako kličem?« sem se hehotal naprej.

»Jaz bi lahko bil otrok, in bi se tudi smejal, pa nisem. Lahko bi se igral otroške igre in brezskrbno koral po svetu. Ker pa nisem otrok, se ne

Miha Remec:

Veter in kraljevič v papirnatem čolničku

znam smejati. Rad bi samo nekaj doumel, zato jadram tolikokrat sem, k temu kanalu...«

»Menda te ne razumem,« sem se zresnil, »in menda si velik modrijan. Male stvari so navadno pametnejše od velikih. Čemu si prišel k meni?«

»Nekaj te moram vprašati, človek, nekaj, kar veš ti bolje od mene. Povej mi odkod teče ta kanal?«

»Naravnost iz mesta, kjer se stekajo vanj tisočeri mali kanali, iz vsake hiše po eden, dva, včasih tudi več. Kraljevič, v teh kanalih hudo smrdi, podgane živijo v njih in vse kar je slabega vržejo ljudje vanje.«

»Razloži mi, kaj je tisto slabo, kar vržejo v kanal?«

»To, česar ljudje ne potrebujejo več in kar jim je še samo v škodo in nadlego.« Umolknil sem in ga pogledal. Mali obrazek se mu je zgubal in bilo je videti še bolj otožno kot prej.

»Ne gre mi v glavo,« je reklo.

»Kaj ti ne gre v glavo?« sem ga vprašal.

»To, o tem slabem, kar vržejo ljudje v kanal...«

»Ne znam ti bolje razložiti. Tudi ne vem, zakaj te to toliko zanima?«

»Veš po tem kanalu sem namreč nekoč prijadral na reko. Povej mi, zakaj so me vrgli vanj? Me ni nihče potreboval?«

»Ubogi kraljevič, gotovo ne...«

»Tudi mamica, misliš, da me tudi mamica ni potrebovala?« je bilo presenečeno.

»Menda ne, če si jo sploh imel...«

»Imel sem mamico,« se je ujezilo, »in vem, da me je imela rada. Pri njej sem bil in sem to čutil. Potrebovala me je, drugače bi me ne bilo in bi mi ne dajala svoje krvi, da sem zrasel. Drugi ljudje so me vzeli in vrgli v kanal, da boš vedel!«

Zasmililo se mi je. Vzel sem ga na dlan in ga previdno pobožal.

»Kraljevič, ne tuhtaj več o tem,« sem ga hotel potolažiti. »Tega ti ne boš nikoli doumel. Zato ker nisi rojen in ker je to strašno, kar so naredili s teboj...«

»Nič strašnega niso naredili z menoj. Vrgli so me pač v kanal in tam me je čakal papirnat čolniček. Prijadral sem na reko in potem me je veter nesel daleč do mojega otoka. Tam mi je bilo zelo lepo. Mravlje in žužki so me sprejeli kot kraljeviča, ptice so mi pele uspavanke in veter me je zibal. Veš, z luno se pogovarjam kakor s teboj in ne boš verjel, da zna pripovedovati najlepše pravljice. Voda, zvezde, vse me ima rado in nekega dne bom sprejel povabilo sončnega žarka in odšel na sonce, kjer je še lepše kot na mojem otoku...«

»Le sprejmi povabilo sončnega žarka,« sem mu svetoval. »Ni vredno, da jadraš k temu kanalu. Tudi ni vredno, da sploh jadraš po svetu. Tu so povsod kanali, svet je mreža samih umazanih kanalov. Kraljevič, pojdi raje na sonce!«

»Prej hočem nekaj dognati,« je reklo.

»Kaj?«

»Čemu so me vrgli v kanal...«

»Že zopet!« sem se razburil. »Kaj veš, zakaj je tako bolje! Saj sploh ne veš, kako je na tem svetu, ko se pogovarjaš z zvezdami!«

»Res ne vem,« je prikimalo.

»Potem bodi zadovoljen, da imaš svoj otok in da lahko greš na sonce. Če bi se rodil in živel med nami, bi bilo vse drugače. Čemu so te vrgli v kanal? Morebiti so te rešili, kraljevič, rešili pred mnogoterimi nadlogami. Kaj veš, če bi ti lahko dajala tvoja mamica jesti in če bi imela kam postaviti tvojo zibko!«

»Jesti bi mi ne mogla dati?« se je začudilo. »Kako pa imate na svetu urejeno s tem? Ni hrane za vse?«

»Ni vedno. Včasih nekateri otroci stradajo in nimajo strehe nad glavo, ne svoje zibke...«

»Čudno,« se je zamislilo. »Na moj otok sta neke pomladi prileteli dve ptici, dva žerjava. Spletla sta gnezdo iz dračja in ona je izlegla jajca. Potlej sta oba sedela na jajcih in jih grela in valila tako dolgo, da so se izlegli mali žerjavi. Nosila sta jim črvičke tako dolgo, da so vzleteli in si začeli sami iskati hrano. Čudno je pri vas s to hrano...«

»Ni samo to,« sem mu hotel razložiti. »So tudi druge stvari, ki jih ti ne moreš doumeti. Kdo ve, zakaj te mamica ni potrebovala... Nemara se te je nalezla mimogrede, kakor prehlada in to je neprijetna reč. Morda nisi imel očeta, ali pa je bil kakšna zguba in ničvrednež...«

»Tako je to pri vas? In potem mečejo v kanal...« je naivno dejalo.

»Že zopet kanal!« sem vzrožil. »Sam praviš, da ti ni bilo nič hudega in se imaš dobro na svojem otoku. Pusti me zdaj in se vrni na svoj otok!«

»Rad bi se še pogovarjal,« je vztrajalo na kolenu. »Rad bi še nekaj zvedel.«

»Saj sem ti vse povedal.«

»Nisi. Povej mi kje bi našel svojo mamico?«

Kri mi je udarila v glavo.

»Čemu, vraga, iščeš svojo mamico, ko je menda vsa srečna, da se te je znebila!« sem zakričal. »In zakaj izgovarjaš besedo mamica tako nežno, kakor da jo imaš rad po vsem tem?«

»Imam jo rad,« je samozavestno dejalo in se zagledalo nekam čez reko.

»Ti ne veš kaj govoriš!« sem vzdihnil. »Ne veš, kaj je imeti rad, ker nisi postal človek. Sicer tega tudi mi včasih ne vemo. Res ne vemo... Zgodi se, da so ljudje zelo zaljubljeni in potem mečejo take kraljeviče v kanale... Čudna je ta naša ljubezen.«

»Zavoljo ljubezni jih mečejo?«

»Ah kaj jaz vem! Ljubezen pride kakor sončni žarek v ljudi in tudi odide. Potlej je v človeku tema in spet išče žarek; včasih ga najde, drugič

Miha Remec:

Veter in kraljevič v papirnatem čolničku

ostanejo v temi...

»Potem mogoče ni prava ta ljubezen, katero imam... Najbrž nič ne velja pri vas in zato ne najdem svoje mamicе...«

Dvignil sem ga pred oči in tiho vprašal:

»Povej mi, katera vroča želja te je odtrgala s tvojega otoka in te napotila iskat mamicо?«

»Veš, človek,« je pričelo polagoma pripovedovati, »rad bi ji dal neko malenkost, nekaj z mojega otoka. Moj otok je sicer daleč in je zelo majhen, vendar prinese veter nanj vsakršne stvari... Nekega dne je tako pihal veter in z neba je priplesalo drobno seme. Dober dan sem ga pozdravil, jaz sem kraljevič tega otoka, in ti? Jaz sem seme velika rože, je odgovorilo. Kje si bilo doslej? me je zanimalo. Bilo sem v cvetni čaši velike rože, kraljevič, in tam dozorelo. In ko je zapihal močan veter, me je zaneslo visoko v zrak, letelo sem čez ves ocean in zdaj sem padlo semkaj. Aha, sem se razveselil, potemtakem so tudi tebe odvrgli in sva tovariša. Tudi jaz sem bil pri mamici preden me je prineslo sem... Zakaj se potem ne zariješ v zemljo? se je začudilo seme. Zakaj bi se moral zariti v zemljo? mi ni šlo v glavo. Zato, da boš zrasel, kraljevič. Zariti se moraš v zemljo in zemlja te hrani s svojim sokom – raseš, počiš in nekaj postaneš. Kajti tako nisi nič. Potem boš mogoče roža, morda tudi kakšno veliko drevo. Res se moraš zariti v zemljo, če si pozabil. Glej tako! Zarilo se je v zemljo in zginilo. Hodil sem pozneje večkrat tja in tuhtal, čemu je seme to storilo. Nekega pomladnega dne sem zopet prišel in ostrmel: tam, kjer je izginilo seme v zemljo, je prikukala na dan roža. Dober dan, sem jo pozdravil. Jaz sem kraljevič na tem otoku, in ti? Oho, kraljevič! je bila presenečena. Jaz sem zdaj roža, prej pa sem bila seme. Kaj pa je s teboj? Se še nisi zaril v zemljo, da bi zrasel? Tedaj se mi je posvetilo: Jaz nimam svoje zemlje, sem ji povedal. Ubogi kraljevič, je šepnila roža,

potem ne bo nikoli nič iz tebe... Vse dni sem hodil po otoku in tuhtal postal otožen. Roža se je medtem razbohotila in odprli so se njeni cvetni listi, rdeči kot kri. Dehtela je tako opojno, da je vonjalo na daleč po otoku. Nekega dne pa, ko je zapihal veter, je odcvetela. Prvi hip mi je bilo neizrečeno žal za njo, ker je bila tako lepa v razcvetu. Potlej pa sem srečeval na vsakem koraku semena. Hitel sem se predstavljati: Jaz sem kraljevič na tem otoku ... Semena pa: Jaz sem seme, moram se zariti v zemljo... Prihodnjo pomlad so na mojem otoku vzcetele stotere rdeče rože. Naslednjo pomlad je bil že ves otok v rožah; roža je cvetela pri roži in otok je bil kakor vrt. Jaz pa sem ostal sam, ker nisem imel svoje zemlje... Postajalo mi je vse bolj samotno na otoku in začel sem na papirnatem čolničku jadrati semkaj. Hotel sem doumeti, čemu so me vrgli v kanal in zakaj nimam svoje zemlje. Tudi mamicо iščem, ker mislim, da je bila ona moja zemlja... Iz dneva v dan pa sem bolj žalosten in zato bom kmalu sprejel povabilo sončnega žarka in pojdem na sonce. Prej pa bi vseeno rad našel mamicо. Doli v čolničku prevajam že ves čas rožno seme in ko bi vedel, kje je moja mamicа, bi ga zanesel pod njeno okno in ga vsadil v zemljo. Nekega dne bi odprla okno in zagledala rdečo rožo v vrtu. Tako bi vedela, da še mislim nanjo in da jo imam rad, vedela bi, da je to moja roža, kajti te rože poženejo kal samo na mojem otoku. Mislim, da bi je bila zelo vesela in bi jo okopavala ter zalivala, čez tri pomladi pa bi bil njen vrt poln rdečih rož. Jaz bi tedaj že zdavnaj bival na soncu in mu rekel: Sonce, topli sonček, sveti močneje na tisti vrt tam doli, več toplote mu daj, kajti tam rasejo rože za mojo mamicо... Človek, zakaj imaš zdaj vlažne oči?«

»Nič, nič,« sem odgovoril. »To je od prehlada...«

»Od tistega, ki se ga mamicе nalezajo?«

»Bilo bi dobro, da bi se vsi ljudje nalezli tega prehlada, tudi tvoja

mamicа. Zdaj pa pojdi in sprejmi povabilo sončnega žarka, sprejmi ga takoj, preden sonce zaide...«

»Toda kaj bo z rožnim semenom, ki ga prevajam v čolničku. Res ne veš kako bi ga podaril mamici?«

»Meni ga daj. Mislim, da bom nekako našel tvojo mamicо,« sem dejal.

»O, seveda jo boš našel,« se je razveselilo. »Človek, ti samo pojdi po cestah skozi mesta in deželo ter kliči: Kje je mamicа kraljeviča z daljnega otoka. In videl boš, odprlo se bo neko okno in ona bo pogledala ven, ona, moja mamicа. Jaz sem, bo rekla in se nasmehnila. Kje je moj kraljevič? bo vprašala. Ti pa ji povej, da sem odšel na sonce in ji pošiljam rožno seme. Reci ji: Vsadi ga v zemljo na svojem vrtu in čez tri pomladi boš videla, koliko rož ti pošilja tvoj sinek. Tako ji reci in videl boš, zelo ti bo hvaležna. Ne boš verjel: moja mamicа je najboljša mamicа na svetu!«

»Seveda ti verjamem, vse ti verjamem,« sem vzdihnil. »Samo pohiti in mi prinesi to seme. Glej, sonce zahaja, ti pa ga moraš še ujeti...«

Skobacalo se je z mojega kolena in odštorkljalo k čolničku. Vrnilo se je z drobnim semenom in mi ga položilo na dlan.

»Zdaj lahko mirno grem na sonce,« je dejalo.

»Otožni kraljevič, želim ti srečno pot,« sem rekel. »Pozdravi sonce!«

»Bom,« je reklo od nekod iz trave. »Ker si bil dober z menoj!«

Odhajalo je, jaz pa sem stiskal v dlani tisto seme in tuhtal. Kaj naj storim z njim? In kako bom med tlikimi mamicami na svetu našel pravo?

Ono pa se je medtem naložilo v papirnat čolniček in zajadrilo na reko, naravnost k zahajajočemu soncu. Izginilo je v sončni luči nekam daleč, naproti nekemu cilju, cilju, ki ga menda nikoli ni bilo, prav tako kot ni bilo kraljeviča v papirnatem čolničku. Bila je samo prazna zelenka in veter je pihal.

Amadeja M. Ličen: Tokovanje

Pravili so, da je strašljivo dobra. Natančna in nezmotljiva. K njej so hodili od blizu in daleč, bogati in revni, stari in mladi. Strogo se je držala pravil, ki jih je sama postavila. Koža štiridesetletnice in gubice, ki so izdajale še enkrat toliko izkušenj, so zakrivala dejanska leta, povzetek zunanosti pa - čisto povprečje. Ženska pač.

Izstopale so le oči. Ne zaradi skrivnostne mandljeve oblike in prosojne modrine. Oči Resnice, katerih pogledu se je bilo bolje izogniti. Resnice niso izdajale, temveč so jo izvlekle. Ko so ujele pogled sogovornika, so ga posrkale in težko ga je bilo umakniti.

»Nima smisla,« so govorile, »jaz vem.«

Po prvem globinskem žarčenju je spregovorila tudi sama. Brez moralnih pridig, rugljevskih kritik in filozofsko letečih napotkov, naštela je le gola dejstva, ki so imela drobceno posebnost - niso se še utelesila.

Delala je ob torkih in izjemoma ob petkih za tiste, ki so v neodložljivih službah. Nič tarif, kolikor pač lahko in koliko se je komu zdelo vredno. Včasih je bilo to veliko, drugič nič, vse pa je šlo v namen za skromna potovanja, ki jih je oboževala.

Sama nikakor ni zmogla razumeti, zakaj ljudi zanima njihova prihodnost. Vsak naj bi dovolil, da mu tukajšnje življenje postreže z lepimi in manj lepimi presenečenji. Drugače bi bilo, če bi imela sposobnost prihajajoče dogodke spremeniti, preusmeriti ali jih vsaj omiliti, a tega ni znala. Njen dar je prihajal v valovih, kot že zmontiran film in ni ga bilo moč popraviti. Sama mu je le prilepila podnapise in obljubo, da se bomo enkrat nekje znašli v najlepšem filmu.

Nikoli si ni želela vedeti, kaj čaka njo. Ni hodila k vedeževalcem in zase ni niti enkrat skuhalo kave. V njenem domu ni bilo enega samcatega ogledala. Ne bi prenesla rentgenskega pogleda, ki bi ji govoril: »Nima smisla skrivati, jaz vem.«

Njeno osebno življenje je bilo daleč od idealnega. Pogumno se je soočala z boleznijo, smrtmi vseh treh otrok, moža, prijateljev. Vedrina je ni nikoli zapustila, hodila je v polovično invalidsko službo in potrpežljivo tolažila ljudem, ki so si vsak terek podajali kljuko, da se ni utegnili niti ohladiti. Najraje nepoznanim, včasih pa tudi znancem in prijateljem. Marsikaj je zamolčala, kaj drugega pa olesala, saj so jo izkušnje naučile prepoznati človeka. Vsakemu je ponudila nič več in nič manj, koliko je lahko prenesel.

***

Bil je petek. Prvi jutranji obiskovalec, ki je prehitel sonce, je bil njen stari prijatelj. Njuna srečanja so bila več kot samo gledanje v kavno skodelico. Bil je prijateljski pogovor, širitev duhovnih obzorij in vzajemna tolažba, ki je vedno dobro dela. Ona sama, on osamljen, za njima pa srečna leta v družinah, ki jima je na takšen ali drugačen način potekel rok trajanja.

Lotila se je znanega obreda. Kavno je kuhala vedno v isti posodi, tudi znamke kave v vseh letih ni zamenjala. Tisočkrat ponovljeni gibi, ki so ji še vedno prinašali nemir pričakovanja, preden se je zavrtela v prihodnost. Hitro zavreta, odstavljena in nalita v skodelici ji je zadišala kot tisočkrat doslej. Bele skodelice njene babice, ravno prav velike in čistih oblik, tudi te so bile nepogrešljivi del ustaljenega obreda.

Srebal sta kavico in klepetala. Pitje kave je bilo njeno edina razvada, ki se ji ne bi mogla odreči, čeprav se je ob torkih ponavljala v nedogled.

Obrnil je skodelico in ko se je posušila, se je zazrla v njeno notranjost. Presunilo jo je skrivnosti drugega prijatelja, enega redkih, ki so jo še obiskovali.

»Nisi mi povedal, da si se ogrel za neko.«

Ni skrivala presenečenja, bila je prepričana, da je zvest svoji ženi, njeni prijateljici, čeprav je bil njen

zakon zvrhan nesoglasij, ljubčkov, odhodov in vračanj, preprirov in tihih tednov.

Krasni ljudje postanejo zveri, če se znajdejo v napačni kombinaciji in za nameček v njej vztrajajo do onemoglosti.

»No, ogrel ... temu lahko rečeva ljubezen skozi šipo ... Nekoga moraš imeti rad. Nič hudega, če ti ljubezni ne vrača, da te le zavrne ne.«

Bilo mu je nerodno, a ne preveč. Vedno sta bila med seboj odkrita.

»Kakorkoli ... umrla bo. Nena doma. Šel boš na njen pogreb in ji položil na krsto rdečo vrtnico. Žal mi je, res.«

Otožno jo je pogledal in šele zdaj je opazila, da je star in izžet, a njej drag in katerakoli neznanka je to bila, ji je bila kar malce nevoščljiva.

»Vsaj povej ji, koliko ti pomeni.«

Črna senca mučne tišine je legla na njeno skromno, a svetlo sobo in je ni izpustila tudi potem, ko je s prijaznim nasmehom sprejemala vse tiste ljudi, ki so čakali, da jim pogleda v kavno.

***

Teža neizbežnosti se je v objemu noči po njeni stari navadi umaknila pričakovanju svežega in lahkotnega dne.

Pred njo je bilo veliko dela. Zgodaj se je odpravila od doma, da bo lahko postorila vse, kar se je namenila. Zavila je okoli bloka, a se je vrnila na čelno stran in pohitela proti trgovini. Najprej mora kupiti kavno.

Stopila je na prehod za pešce. Z njene desne je pridrvel motorist, ki je neprevidno zavijal levo in jo zbil po cestišču.

Tisoče ljudi jo je pogrešalo, a na pogrebu jih je bilo malo. Nekaj prijateljic, nečaki in seveda on.

»To je najino slovo, draga moja,« je rekel, ko je za njo vrgel rdečo vrtnico.

A le za nekaj časa, se je tolažil.

Bojan Ekselenski: Atlantida: Invazija

Prvi dan

Nihče na lep pomladanski dan ni pričakoval te groze. Prišli so od nikoder. Brez povoda, brez opozorila so udarili. Vse skupaj se je za navadne smrtnike modrega planeta začelo tistega jutra...

Majsko jutro

Roman prekine nadležno zavijanje budilke. Sreda je dolg dan. Deset ur je pač deset ur, kakor koli jih obrneš. Na znak budilke oživi ostala tehnična družčina. Z enim očesom išče obleko, z drugim pa površno spremlja novice. Govorili so o neki vesoljski reči.

NASA, ESA in vse te kratice... Vsi želijo svoj trenutek pomembnosti. Malce narobe obrne glavo, nerodno prenese težo in se nič kaj elegantno zvrne po tleh. Za umetniški vtis tega padca ne bi dobil visokih ocen. *Najprej oblačenje, potem novice.* Pobere se. Preklinja. Neroda. Vrže oko na ravno prispel jutranji časnik. Znova velik naslov, se stavljen iz zaporedja črk N+A+S+A. Zgrabi torbo in vrečko z zvečer pripravljenim zajtrkom. Z dolgimi koraki stopa po hodniku, stisne na gumb mobija, »škljoc«, vhodna vrata se odklenejo. Globoko vdihne jutranji zrak. Znova »škljoc« in vrata se neprebojno zaklenejo. Stopi do svojega čisto novega Wolfija. Ponovi vajo z mobijem. Za hip postane, nakar spelje. Spomni se na nalogo, katero je pred tednom dni dal pomočniku. Teden je okoli in bolje, da za stanje naloge izve pred prihodom v službo. Če se že mora razjeziti, se raje zdaj, sam zase. Znova seže z roko po mobiju, a ga pričaka zoprno sporočilo mobijevega sporočilnika:

»Oprostite, klic ni mogoče. Trenutno se nahajate v območju brez signala.« Šmentana tehnika. S kotičkom očesa preveri. Res je. Signal je popolna ničla. Pa nič. Nadaljuje vožnjo. Od doma do službe ima slabe pol ure zmerne vožnje. Noče divjati. Vsaj ne

po tej cesti. Lahko bi se prepustil avtomatskemu šoferju, a raje ne. Takrat opazi, da je zaslon navigacijske naprave mrtev. *Še en tehnični crkot.* Pritisne na tipko za zagon, a ga pričaka osladno sporočilo:

»Oprostite, storitev ni na voljo. Naprava se bo samodejno aktivirala, ko bo na voljo navigacijski signal.«

»Prepovedati bi morali te osladne govorce. Kakšen je to dan? Ni GSM, ni NAVI signala. Kaj me še čaka?« Glasno robanti. Očitno narobe. Bog ga usliši. Naenkrat avto obstane. Vse lučke, vsi zasloni potemniijo. Jezno udari po volanski ročici. Malce preveč:

»Auč! Še polomil se bom!« besni. Poskusi vključiti avto. Ne gre. Upa, da se vanj ne zaleti kakšen divjak, katerega zjutraj ni vstal. Smola na smolo. Nekaj časa se trudi z vžigom. Ne gre. Pogleda na uro. Čudno? Skorajda, kajti zapestna ura miruje. Veseli sekundni kazalec stoji. Še mrtvec ni tako miren. Takrat ga prešine, da ga nihče ni prehitel, a avto naproti je enako oddaljen. Vse skupaj je podobno neki zamrznjeni noči mori. Na srečo ni hotel popolne avtomatike vrat. Stisne na dobro staro kljuko in vrata se mehko odpro. Počasi stopi ven. Pogleda okoli sebe. Vsi avtomobili stojijo. Nekateri potniki so že stopili ven in so enako zmedeni. Zoprno mora biti tistim s popolno avtomatiko. Kaj, če je tudi tako opevana brezhlebna varnost pregorela? Zmedeno ogleduje okoli sebe. Ves hudičev promet je obstal. Tudi redni vlak stoji nedaleč od železniške postaje. V zraku začuti napetost. Nekaj je hudo narobe. Vse električno je najbrž naenkrat obstalo. Služba. Tja mora. Bog ve, kakšen kaos zdaj vlada v tisti super moderni stolpnici Venetixa. Kaj je z ljudmi v podzemnih nadstropjih?

Ozre se v nebo. Modrina ni prekinjal niti en sam oblaček. Skoraj nenavadno za teden po prvomajskih počitnicah. Sonce postaja prav zoprno vroče. Ni čudno, da veljajo klimatske naprave

po anketah za najpomembnejšo pridobitev civilizacije.

Do njega stopi ugledno oblečen gospod srednjih let. Z arhaičnim robčkom iz blaga si briše obilen pot. Temni lasje so že na robovih siveli. Nekaj korakov pred njim obstane, znova potegne pot s čela in zadržano zajame sapo:

»Gospod, je tudi vam vse odpovedalo? Nujno moram v Grobelno. Moj posel je odvisen od te poti.«

Za hip molči, nakar zaskrbljeno nadaljuje:

»Poslovni partnerji ne bodo čakali do kosila.«

Roman premeri finega gospoda in vzdihne:

»Oprostite gospod, a jaz vam najbrž ne morem pomagati. Crknil je avto, nimam signala, še ura je izpustila svojo digitalno dušo.«

Možakar obupano zakrili z rokami:

»Ta posel je pomemben. Nekdo mora nekaj storiti? Zakaj še ni nikogar? Zakaj še niso popravili? Zakaj plačujem vse te naročnine? Da ostanem brez, ko jih najbolj potrebujem?« živčno seže z roko v žep, potegne ven že na pogled drag mobi in začne živčno tipkati. Obrne se in jezno odkoraka do svojega belega avtomobila BMW. Tam se nasloni na sijočo pločevino in še kar besno tipka po zaslonu mobija. Nekateri so brez tehnike popolnoma nebogljeni. Roman se posveti razmišljanju, kaj zdaj. Kam? Kako? Do službe je še vsaj sedem kilometrov. To pomeni dobro uro hitre hoje po vročem soncu. Hitro se mora odločiti. Tako sredi ceste ne bo ničesar rešil. Znova pogleda v nebo. Modrina lepega jutra, ki se bo prevesil v vroč dan. Lepo. Odloči se. Stopi do avtomobila in ga potisne na stran. Vsaj napoti ne bo. Vzame torbo in ostale osebne stvari, ga zaklene s prav smešno predpotopnim ključem in pogleda proti ovinku ceste.

Bojan Ekselenski je avtor prvega slovenskega fantazijskega epa. V skladu s četvorno naravo sveta so v načrtu štiri deli. Indigo otroci so posvečeni elementarnemu principu ognja. Sledil bo Indigo novi svet, posvečen zraku. Kasneje se nadejate še del, posvečenih vodi in na koncu zemlji, ko se vse prizemlji in razreši.

Svet Vitezov in Čarovnikov ni edini avtorjev projekt, čeprav je trenutno najpomembnejši. Počasno kapljajo zgodbe iz sveta Atlantis.

Bolj za šalo je izšla tudi zgodba, ki je poklon izvrstnemu hrvaškemu romanu Izvršitelji nauma gospodnjeg izpod tipkovnice nagrajenega hrvaškega avtorja Zorana Krušvarja. Izvršitelji namere gospodove - Celjska vampirska večerja je čistokrvna vampirščina, ki zaradi nasilja, vulgarnosti in še česa mogoče ni primerna za mlajše.

Naročite roman
VITEZI IN ČAROVNIKI po E-mailu!
 Priložili bomo
REDNO OSVEŽEN bonusni CD
 za 19 €! Plačate po povzetju!

Na spletu:
www.vitezicarovniki.com

Kaj pripravljajo domači avtorji?

Saga Dangober Mare R. Sirako lepo napreduje. Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da se zaplet tudi v drugem delu stopnjuje.

Mariša Ogris bo v svetu Niverona napisala pustolovsko trilogijo.

Vid Pečjak ima v ognju največ žezel. Spodnji odlomek intervjuja vse pove:

Imam štiri tipkopise:

Kataklizma, ki govori o koncu naše civilizacije,

Podgane, ki govori o mukopolnem prebijanju skozi življenje in zgodovino,

Zaton Selenije, ki govori o propadu zemeljske kolonije na Luni. **Človek in ekološka kriza** je četrti tipkopiš in je znanstvena monografija.

V načrtu imam še dva leposlovna ekološka romana: **Beg na Rdeči planet** ter **Vrnitev v domači kraj**. Prva opisuje izselitev ostanka Zemljanov na Mars, druga pa vrnitev pobeglih potomcev čez milijon let na svoj matični planet.

Bojan Ekselenski piše Indigo novi svet, ki bo v mnogočem presegel žanrske omejitve in ponudil popolnoma nove smernice epske fantazije.

Andrej Ivanuša piše Svetovida rod (osnova je slovenska mitologija), zaključuje Krčmo pri Saturnu (čista ZF), v pripravi je roman Legenda iz gozda Tokhara (o zmajskem svetu).

Za naslednjo številko bomo pripravili nekaj predogledov...

ZADNJA NOVICA:

Prvenec Mare R. Sirako, Dangober: Spopad pri Opozorilniku je nominiran za prvenec leta! Čestitamo!